The image shows the interior of the Royal Danish Theatre, featuring a large, ornate chandelier with multiple tiers of crystal and lights. The ceiling is decorated with a Greek key pattern and colorful panels. A fresco in an arched niche depicts two figures in classical attire. The overall atmosphere is grand and historical.

Advokatundersøgelse af Det Kongelige Teaters Balletskole

Uddrag af den fortrolige version af
advokatundersøgelsen – til offentliggørelse

HORTEN

OVERORDNET INDHOLDSFORTEGNELSE

1. BAGGRUND OG FORMÅL MV.	9
2. SAMMENFATNING OG KONKLUSIONER	11
3. AFGRÆNSNING, METODE OG FEJLKILDER	18
4. OVERORDNET BESKRIVELSE AF DET KONGELIGE TEATER OG BALLETSKOLEN	34
5. BALLETSKOLEN: KRITIK OG ROS	45
6. TILSYN	55
7. KLAGESAGER	68
8. KAN DET KONGELIGE TEATER HAVE PÅDRAGET SIG ET ØKONOMISK ANSVAR OVER FOR NUVÆRENDE ELLER TIDLIGERE ELEVER?	72
9. VURDERING AF UDVALGTE ENKELTPERSONER	87
10. ANBEFALINGER OG LÆRINGSPUNKTER	102

DETALJERET INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	BAGGRUND OG FORMÅL MV.	9
2.	SAMMENFATNING OG KONKLUSIONER.....	11
2.1	Indledende bemærkninger.....	11
2.1.1	Sagens karakter	11
2.1.2	Oplysning af sagen	11
2.2	Kan Det Kongelige Teater have pådraget sig et økonomisk ansvar over for nuværende eller tidligere elever?	12
2.3	Er der grundlag for at iværksætte ansættelsesretlige reaktioner eller for et ledelsesansvar i øvrigt?	14
2.4	Anbefalinger og læringspunkter.....	15
3.	AFGRÆNSNING, METODE OG FEJLKILDER	18
3.1	Indledende bemærkninger.....	18
3.2	Afgrænsning	18
3.3	Indberetningsordning.....	19
3.3.1	Kommissoriet	19
3.3.2	Om etableringen af ordningen	19
3.3.3	Udbredelse af kendskabet til ordningen	20
3.3.4	Indberetninger	21
3.4	Interviews	22
3.4.1	Kommissoriet	22
3.4.2	Den interviewede personkreds	23
3.4.3	Den konkrete gennemførelse af interviews	24
3.4.4	Særligt om interviews med nuværende og tidligere elever	24
3.5	Skriftligt materiale.....	25
3.5.1	Kommissoriet	25
3.5.2	Materiale modtaget fra Det Kongelige Teater	25
3.5.3	Materiale modtaget via aktindsigt mv.	26
3.5.4	Zahles og Skoleintra	27
3.5.5	Artiklerne i Politiken mv.	27
3.6	Den faglige referencegruppe og udenlandske erfaringer	28
3.6.1	Referencegruppen	28
3.6.2	Udenlandske undersøgelser	28
3.7	Bevisvurdering.....	29
3.8	Fejlkilder	30

3.8.1	Indberetningsordningen	30
3.8.2	Interviews	30
3.8.3	Overvejelser om validiteten af oplysninger fra tidligere elever/forældre	31
3.8.4	Skriftligt materiale	32
4.	OVERORDNET BESKRIVELSE AF DET KONGELIGE TEATER OG BALLETSKOLEN	34
4.1	Indledende bemærkninger	34
4.2	Det Kongelige Teater – opgaver, organisering og ledelse	34
4.3	Den Kongelige Ballet	35
4.4	Nærmere om Balletskolen	35
4.4.1	Historik og tradition	35
4.4.2	Uddannelse mv.	35
4.4.3	Optagelse på Balletskolen, årsprøver mv.	36
4.4.4	Læseskolen (0.-9. klasse)	36
4.4.5	Særligt om aspiranterne (1.-3. års HF)	37
4.4.6	Dronning Margrethe Kollegiet	38
4.4.7	Ledelsen af Balletskolen siden 2022	38
4.4.8	Balletlærerne	38
4.4.9	"Mellemrummet"	39
4.4.10	Sundhedsteamet	39
4.5	De overordnede retlige rammer for Det Kongelige Teater og Balletskolen	40
4.5.1	Hjemmel og regulering	40
4.5.2	Finansloven som overordnet ramme	40
4.5.3	Scenekunstloven som overordnet ramme	41
4.5.4	Vedtægt for Det Kongelige Teater	43
4.5.5	Anstaltsforholdet som udfyldende regel	44
5.	BALLETSKOLEN: KRITIK OG ROS	45
5.1	Indledende bemærkninger	45
5.2	Kritik af Balletskolen	45
5.2.1	Indledende bemærkninger	45
5.2.2	Temaer for kritik	46
5.3	Ros til Balletskolen	53
5.3.1	Indledende bemærkninger	53
5.3.2	Temaer for positive tilkendegivelser	53

6.	TILSYN.....	55
6.1	Indledende bemærkninger.....	55
6.2	Kulturministeriets tilsyn	55
6.2.1	De overordnede retlige rammer for tilsynet	55
6.2.2	Udførelsen af tilsynet	58
6.3	DCUM's tilsyn efter undervisningsmiljøloven	59
6.3.1	De overordnede retlige rammer for tilsynet	59
6.3.2	Udførelsen af tilsynet	60
6.4	STUK's tilsyn efter friskoleloven	62
6.4.1	De overordnede retlige rammer for tilsynet	62
6.4.2	Udførelsen af tilsynet	62
6.5	Arbejds miljølovgivningen	67
6.6	Samlede bemærkninger om tilsynet med Det Kongelige Teater og Balletskolen	67
7.	KLAGESAGER	68
7.1	Indledende bemærkninger.....	68
7.2	Generelt om håndteringen af klager	68
7.3	Særligt om forældreklagerne i januar 2022	69
7.4	Klage over [...] i efteråret 2023.....	71
7.5	Samlede bemærkninger om klager indgivet til Balletskolen.....	71
8.	KAN DET KONGELIGE TEATER HAVE PÅDRAGET SIG ET ØKONOMISK ANSVAR OVER FOR NUVÆRENDE ELLER TIDLIGERE ELEVER?	72
8.1	Indledende bemærkninger.....	72
8.2	Hjemmelskravet.....	72
8.3	Erstatning.....	73
8.4	Godtgørelse	74
8.4.1	Indledende om godtgørelse	74
8.4.2	Godtgørelse efter erstatningsansvarsloven	74
8.4.3	Godtgørelse efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)	74
8.4.4	Praksis om godtgørelse	75
8.4.5	Godtgørelsesniveauet	80
8.5	Rækkevidden af Det Kongelige Teaters ansvar som arbejdsgiver.....	81
8.6	Forældelse	82
8.6.1	Udgangspunktet: Krav forældes 3 år fra den skadevoldende handling	82
8.6.2	Modifikation: Fristen suspenderes, hvis skadelidte ikke kendte til kravet	82

8.6.3	Visse krav forældes aldrig	83
8.6.4	Sammenfattende om forældelse	84
8.7	Bemærkninger om bevisbyrde	84
8.8	Konkrete sager.....	85
8.8.1	Indledende bemærkninger	85
8.8.2	Konkrete sager	86
9.	VURDERING AF UDVALGTE ENKELTPERSONER.....	87
9.1	Indledende bemærkninger.....	87
9.2	Den retlige ramme for de generelle pligter som ansat, hhv. medlem af bestyrelsen	87
9.2.1	Tjenestemandslovens § 10	87
9.2.2	Kodex VII	88
9.2.3	Ulovfæstede principper om bestyrelsesansvar	89
9.3	Beskrivelse af udvalgte retlige rammer for Det Kongelige Teater og opgaverne på Balletskolen	91
9.3.1	Scenekunstloven	91
9.3.2	Undervisningsmiljøloven	91
9.3.3	Den skærpede underretningspligt	92
9.3.4	Reglerne om inhabilitet	95
9.4	De ansættelsesretlige reaktioner	96
9.4.1	Typer ansættelsesretlige reaktioner	96
9.4.2	Ansvarsnormen	96
9.4.3	"Forældelse" af det ansættelsesretlige ansvar	97
9.5	Vurdering af udvalgte personer	98
9.5.1	Indledende bemærkninger	98
9.5.2	[...]	101
10.	ANBEFALINGER OG LÆRINGSPUNKTER.....	102
10.1	Indledende bemærkninger.....	102
10.2	Anbefalinger fra referencegruppen.....	102
10.3	Hortens anbefalinger og observationer om læringspunkter.....	103
10.3.1	Klarere retlige rammer for Balletskolen	103
10.3.2	Børnefaglighed i Det Kongelige Teaters bestyrelse	103
10.3.3	Fast årlig risikovurdering i bestyrelsen	104
10.3.4	Afklar rammerne for fysiske krav, og fastsæt skriftlige retningslinjer	104
10.3.5	Den skærpede underretningspligt	105
10.3.6	Klager	106

10.3.7	Onboarding af nye medarbejdere på Balletskolen	106
10.3.8	Tydelige grænseflader mellem Det Kongelige Teater og andre aktører	107
10.3.9	Fokus på aspiranterne	108

BILAG:

- Bilag 1:** Kommissorium af 7. december 2023 for advokatundersøgelse af Det Kongelige Teaters Balletskole
- Bilag 2:** Definitioner
- Bilag 3:** Indberetningsordningen: Forside og indberetningskemaer
- Bilag 4:** Indberetningsordningen: Vejledning om indberetningsordningen
- Bilag 5:** Indberetningsordningen: Privatlivspolitik til børn
- Bilag 6:** Dialog med Politiken om indberetningsordningen
- Bilag 7:** Overblik over indberetninger
- Bilag 8:** Eksempler på indberetninger
- Bilag 9:** Overblik over interviews
- Bilag 10:** Eksempel på invitation til interview
- Bilag 11:** Dialog med Zahles om oplysninger til brug for advokatundersøgelsen
- Bilag 12:** Organisationsdiagram 2020
- Bilag 13:** Organisationsdiagram 2023
- Bilag 14:** Organisationsdiagram maj 2024
- Bilag 15:** anbefalinger fra referencegruppen

1. BAGGRUND OG FORMÅL MV.

På baggrund af en indstilling fra Advokatrådet har Det Kongelige Teater indgået aftale med Horten ved advokat og partner Rikke Søgaard Berth om at gennemføre en undersøgelse af undervisningsmiljøet på Det Kongelige Teaters Balletskole.

Undersøgelsen er gennemført som en uvildig advokatundersøgelse, jf. Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser (september 2022).

Baggrunden for undersøgelsen er, at der i efteråret og vinteren 2023 i medierne, blandt andet i en artikelserie i Politiken, fremkom alvorlig kritik af undervisningsmiljøet på Det Kongelige Teaters Balletskole. Dette blandt andet i form af udsagn fra personer med tilknytning til Balletskolen, der beskrev et undervisningsmiljø, der har ført til udvikling af spiseforstyrrelser og andre psykiske lidelser samt fysiske skader hos elever på Balletskolen.

Kommissoriet for advokatundersøgelsen blev vedtaget af bestyrelsen for Det Kongelige Teater 7. december 2023.

Det følger af kommissoriet for undersøgelsen, at formålet med undersøgelsen er at vurdere:

- om Det Kongelige Teater kan have pådraget sig erstatningsansvar over for tidligere eller nuværende elever på Balletskolen
- om der er grundlag for at iværksætte ansættelsesretlige reaktioner over for ledere eller andre ansatte på Det Kongelige Teater
- om der i øvrigt er grundlag for at gøre et ledelsesmæssigt ansvar gældende.

Kommissoriet indeholder ikke en tidsmæssig afgrænsning.

Afrapporteringen skal endvidere – blandt andet med inddragelse af en nedsat faglig referencegruppe – indeholde anbefalinger til opfølgende handlinger fra Det Kongelige Teaters side og eventuelle læringspunkter, som undersøgelsen måtte give anledning til.

Undersøgelsens hovedfokus skal være på undervisningsmiljøet og elevernes trivsel på Balletskolen, herunder i forhold til psykiske lidelser og fysiske skader, men også andre forhold, som måtte blive afdækket under undersøgelsen, kan inddrages i vurderingerne.

Kommissoriet for undersøgelsen er vedlagt som **Bilag 1**.

Det er vigtigt at understrege, at konklusionerne i advokatundersøgelsen udelukkende er Hortens rådgivning til Det Kongelige Teater. Disse konklusioner kan

danne grundlag for Det Kongelige Teaters beslutning om opfølgning på undersøgelsen. Konklusionerne i denne afrapportering er altså hverken en dom eller udtryk for en afgørelse.

Rapporten indeholder i kapitel 3 en beskrivelse af afgrænsning, metode og fejl-kilder i forbindelse med advokatundersøgelsen.

Af kapitel 4 fremgår en overordnet beskrivelse af Det Kongelige Teater og særligt Balletskolen, herunder de retlige rammer for Balletskolens virke. Kapitel 5 indeholder en gengivelse af temaerne for kritikken af Balletskolen baseret på indberetninger og interviews og tilsvarende vedrørende en række positive tematikker. I kapitel 6 gennemgås en række forhold vedrørende andre myndigheds tilsyn med Balletskolen, og i kapitel 7 behandles Det Kongelige Teaters håndtering af klagesager.

Kapitel 8 omhandler spørgsmålet om, hvorvidt Det Kongelige Teater kan have pådraget sig et økonomisk ansvar over for nuværende eller tidligere elever, herunder de retlige rammer for vurderingen, og en gennemgang af 12 udvalgte konkrete sager. I kapitel 9 vurderes en række udvalgte personer i forhold til, om de kan have pådraget sig et ansættelsesretligt eller andet ansvar.

Vores anbefalinger og bemærkninger om læringspunkter fremgår af kapitel 10, der med fordel kan læses i sammenhæng med referencegruppens anbefalinger.

Kapitel 2 indeholder vores sammenfatning.

Bilag 2 indeholder en oversigt over den terminologi og de definitioner, der anvendes i advokatundersøgelsen.

2. SAMMENFATNING OG KONKLUSIONER

2.1 Indledende bemærkninger

2.1.1 Sagens karakter

Advokatundersøgelsen blev iværksat i forlængelse af presseomtale i efteråret 2023, særligt i Politiken, der indeholdt alvorlig kritik af forholdene på Balletskolen. Det er et emne, der vækker stærke følelser. Det gælder for nuværende og tidligere elever og forældre, det gælder for de ansatte på Balletskolen – og på hele Det Kongelige Teater, og det gælder for "den almindelige dansker".

Under advokatundersøgelsen er vi blevet mødt af mange forskellige vinkler på og opfattelser af de faktuelle forhold. Vi er også blevet præsenteret for meget forskellige syn på, hvad der er rimeligt at kræve af et barn eller en ung, der går på Balletskolen. Der er endvidere meget forskellige holdninger til, om trivsel og elite kan gå hånd-i-hånd.

Ud fra interviews, indberetninger, klagesager mv. er det vores opfattelse, at mistriivsel på Balletskolen som udgangspunkt ikke relaterer sig til enkeltpersoners enkeltstående handlinger. Derimod synes mistriivsel i høj grad at skyldes mere systemiske forhold og selve kulturen på Balletskolen.

Det gør det vanskeligt at ændre på forholdene. Vi henviser i den forbindelse til de anbefalinger, den faglige referencegruppe har afgivet.

Særligt ud fra de indberetninger, vi har modtaget, men også med støtte i interviews, bemærkes, at vi finder, at der er sket en udvikling over tid. Groft sagt: Jo længere vi går tilbage i tid, jo mere kritisable forhold er der oplysninger om.

2.1.2 Oplysning af sagen

Horten etablerede tidligt i processen en **indberetningsordning**, hvor alle med nuværende eller tidligere relation til Balletskolen kunne lave en indberetning.

Vi modtog 97 indberetninger.

Mere end halvdelen af indberetterne oplyste deres navn og gav også samtykke til, at navnet må videregives til Det Kongelige Teater. Kun 20 % af indberetterne valgte at være helt anonyme.

Indberetningsordningen blev anvendt af personer med stor variation i forhold til tilknytningen til Balletskolen.

Ca. 10 % af indberetningerne vedrører perioden fra 1970'erne og frem til årtusindeskiftet, ca. 20 % vedrører perioden 2000-2009, ca. 50 % vedrører perioden 2010-2019, og ca. 20 % vedrører perioden 2020 og frem. Der er enkelte positive indberetninger, men langt hovedparten indeholder – i varierende grad – kritik.

Det er samlet set Hortens vurdering, at vi gennem indberetningsordningen har modtaget et tilfredsstillende antal indberetninger, og ikke mindst at indberetningerne har givet et ganske bredt, detaljeret og validt bidrag til at forstå undervisningsmiljøet på Balletskolen gennem tiden.

Derudover har vi foretaget 53 **interviews**.

Horten har for det første interviewet en lang række personer for at opnå baggrundsviden om forholdene på Balletskolen og for at få indblik i den kritik, der er rejst. Denne gruppe omfatter fx personer, der har lavet indberetninger, og nuværende ansatte på Balletskolen. Derudover har vi inviteret tilfældigt udvalgte nuværende elever og deres forældre til interview. Hovedparten har valgt at deltage i interview.

For det andet har vi interviewet personer, der efter vores vurdering kunne have pådraget sig et ansættelsesretligt/ledelsesmæssigt ansvar, eller som der i øvrigt eventuelt kunne rejses kritik af.

Alle, der har deltaget i interview, har modtaget et referat og har kunnet afgive bemærkninger hertil. Vi har herudover gennemført høring af de personer, hvor vi finder, at der er grundlag for en ansættelsesretlig reaktion, eller hvor vi i øvrigt udtrykker kritik.

Det Kongelige Teater har leveret omfattende **skriftligt materiale** til brug for sagen. Vi har også indhentet skriftligt materiale gennem aktindsigt hos en række statslige myndigheder.

Vi finder også anledning til at anføre nogle bemærkninger om **bevisvurderingen**. Der er kun i ganske begrænset omfang skriftlig dokumentation, der understøtter udsagn om den kultur eller de handlinger, som ifølge elever og forældre har medført mistrivsel. Henset til sagens karakter og de undersøgte forhold er dette ikke uventet eller mærkeligt, men det betyder, at bevisvurderingen er vanskelig.

I det omfang der er tale om vurderinger af enkeltpersoners handlinger, har vi indlagt et forsigtighedsprincip, jf. også Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser.

2.2 **Kan Det Kongelige Teater have pådraget sig et økonomisk ansvar over for nuværende eller tidligere elever?**

Da Det Kongelige Teater er en statslig virksomhed, kræver det **hjemmel** at udbetale erstatning og godtgørelse. Det betyder, at der skal være den fornødne sikkerhed for, at der er et retligt krav mod teatret, for at teatret kan påtage sig en økonomisk forpligtelse.

En sådan sikkerhed (og også pligt) vil være til stede, hvis der foreligger en dom. Derudover vil Det Kongelige Teater kunne udbetale erstatning eller godtgørelse,

hvis det må anses for overvejende sandsynligt, at Det Kongelige Teater i tilfælde af en retssag vil blive dømt til at betale erstatning eller godtgørelse.

Det Kongelige Teater kan derimod ikke udbetale erstatning og godtgørelse til tidligere eller nuværende elever pr. kulance, dvs. uden at være retligt forpligtet.

En nuværende eller tidligere elev vil over for Det Kongelige Teater kunne rejse krav om **erstatning**, hvis eleven har lidt et økonomisk tab. Teatret vil kunne ifalde er sådant ansvar, hvis skaden skyldes forsætlig eller uagtsom adfærd. Eleven vil have bevisbyrden for, at dansk rets almindelige erstatningsbetingelser er opfyldt.

Vi har kun i ret begrænset omfang modtaget oplysninger om, at tidligere elever har lidt økonomisk tab som følge af tiden på Balletskolen (psykologbistand, evt. medicin). Ingen nuværende elever har anført dette.

Nuværende eller tidligere elever vil kunne rejse krav om **godtgørelse**. Da godtgørelse udgør en kompensation for en retsstridig krænkelse, er der ikke krav om, at eleven har lidt et økonomisk tab. Retsgrundlaget kan være erstatningsansvarslovens § 26, eller det kan baseres på artikel 3 (forbud mod nedværdigende behandling) eller artikel 8 (ret til respekt for privatliv og familieliv) i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Vi har kun i meget begrænset omfang modtaget forespørgsel på muligheden for at gøre et krav om godtgørelse gældende, og kun fra tidligere elever.

Uanset om der er tale om erstatning eller godtgørelse, gælder der regler om **forældelse**, jf. forældelsesloven. Som udgangspunkt er forældelsesfristen tre år. Der er dog regler om suspension af fristen. Hvis der er ukendskab til kravet, suspenderes forældelsesfristen, dog således at kravet forældes senest efter 30 år, når der er tale om personskade, herunder psykiske mén. Endelig er der visse særlige typer krav, der ikke forældes.

Hvis et krav er eller må anses at være forældet, vil Det Kongelige Teater være afskåret fra at udbetale erstatning eller godtgørelse, jf. ovenfor om kravet om hjemmel.

Vi har til brug for Det Kongelige Teaters vurdering af de krav, der måtte blive rejst, gennemgået **12 konkrete sager**, der tilsammen belyser de retlige rammer for erstatning og godtgørelse.

Kun i få af sagerne synes der at kunne være grundlag for at rejse krav mod Det Kongelige Teater. Som nævnt ovenfor: Jo længere vi går tilbage i tid, jo mere kritisable forhold er der oplysninger om. I de ældre sager vil eventuelle krav imidlertid være forældede. I de nyere sager har hændelserne i vidt omfang ikke en sådan alvorlig karakter, at Det Kongelige Teater har pådraget sig et økonomisk ansvar. På det foreliggende grundlag er en enkelt af sagerne tilstrækkeligt alvorlig og dokumenteret til, at Det Kongelige Teater kan udbetale godtgørelse. Vi finder, at godtgørelsen i denne sag skønsmæssigt kan ansættes til 20.000 kr.

Da undersøgelsen gennemføres som en uvildig advokatundersøgelse, er vi afskåret fra at bistå med vurderinger af eventuelle krav, der gøres gældende efter afleveringen af undersøgelsen.

2.3 **Er der grundlag for at iværksætte ansættelsesretlige reaktioner eller for et ledelsesansvar i øvrigt?**

De ansættelsesretlige reaktioner og ansvarsgrundlag er som udgangspunkt ens for ansatte og ledere, men **ansvarsvurderingen** skærpes sædvanligvis, jo højere den pågældende er placeret i hierarkiet.

Ansatte vil typisk kunne pådrage sig ansættelsesretlige reaktioner på baggrund af deres faktiske handlinger, undladelser og ytringer i udførelsen af deres opgaver. Ledende medarbejdere vil typisk pådrage sig ansættelsesretlige reaktioner på baggrund af manglende tilsyn eller manglende reaktion på uregelmæssigheder, som de bliver opmærksomme på eller burde være opmærksomme på.

De **ansættelsesretlige reaktioner** i forhold til ansatte, som har forbrudt sig mod deres forpligtelser, kan være følgende:

- Bortvisning/ophævelse af ansættelsesforhold: Ved væsentlig misligholdelse.
- Opsigelse: Ved en misligholdelse, som giver rimelig anledning hertil.
- Advarsel: Ved kritisable forhold af en vis væsentlighed, enten fordi der er én alvorlig fejl, eller der er gentagne forseelser eller fejl.
- Påtale: Ved kritisable forhold, som ikke har tilstrækkelig væsentlighed til en af de ovennævnte reaktioner. En påtale har alene karakter af en vejledning og opfordring til forbedring.

Sædvanligvis pålægges der ikke ansættelsesretligt ansvar for forseelser, der ligger mere end 5-7 år tilbage i tid.

Vi har vurderet, at der er **grundlag for ansættelsesretlige reaktioner** over for tre ansatte:

[...]

Derudover finder vi, at der er grundlag for en overordnet kritik af:

- [en tidligere ansat på Det Kongelige Teater], som ikke længere er ansat, og som der derfor ikke er mulighed for at gøre et ansættelsesretligt ansvar gældende overfor, men hvor vi dog konstaterer nogle overordnede kritikpunkter
- den i perioden 2020-2023 siddende bestyrelse, som ikke var i et ansættelsesforhold til Det Kongelige Teater, og som der derfor ikke kan gøre et

ansættelsesretligt ansvar gældende overfor, men hvor vi dog konstaterer nogle overordnede kritikpunkter.

Den nærmere baggrund for vores vurderinger fremgår af denne afrapportering. Det Kongelige Teater skal selv foretage en vurdering af sagerne, og en eventuel opfølgning i forhold til de ansatte skal ske under iagttagelse af de forvaltningsretlige regler.

2.4 **Anbefalinger og læringspunkter**

Under henvisning til kommissoriet har Horten i forbindelse med advokatundersøgelsen nedsat en **faglig referencegruppe**. Referencegruppens medlemmer er indstillet af Børns Vilkår, Danmarks Idrætsforbund, Dansk Idrætsmedicinsk Selskab, Foreningen Spiseforstyrrelser, Red Barnet og Selvskade samt Team Danmark.

Referencegruppen har udarbejdet i alt 32 anbefalinger fordelt på følgende temaer: Organisation, Prøve- og skolestruktur, Undervisning og talentarbejde, Kultur, børnesyn og sprog, Krop, vægt, mad og skader, Kollegiet samt Forældrenes rolle.

Herudover har Horten sammenfattet en række **anbefalinger af juridisk karakter**:

1. Klarere retlige rammer for Balletskolen

Vi anbefaler, at Det Kongelige Teater indleder en dialog med Kulturministeriet og evt. Børne- og Undervisningsministeriet om en opdatering af de retlige rammer for Balletskolen, så der sikres en nutidig og robust retlig ramme for Balletskolen, og at det i den forbindelse reguleres, hvilket eller hvilke tilsyn Balletskolen er underlagt.

2. Børnefaglighed i Det Kongelige Teaters bestyrelse

Vi anbefaler, at det gennem en lovændring sikres, at der i bestyrelsen for Det Kongelige Teater til enhver tid er mindst ét bestyrelsesmedlem, der besidder relevante kompetencer inden for børnefaglighed og børne-elitemiljøer.

3. Fast årlig risikovurdering i Det Kongelige Teaters bestyrelse

Vi anbefaler, at bestyrelsen årligt foretager en risikovurdering, herunder i forhold til de risici, der følger af, at Det Kongelige Teater driver Balletskolen og har ansvar for ca. 130 børn og unge under 18 år, hvoraf ca. 12-18 unge bor på Kollegiet.

4. Afklar rammerne for fysiske krav, og fastsæt skriftlige retningslinjer

Vi anbefaler, at der

- skabes klarhed om, hvorvidt der er krav/forventninger til fx højde eller vægt for at bestå årsprøverne på Balletskolen, herunder om dette i så fald er en refleksvirkning af krav eller forventninger i forhold til at kunne opnå ansættelse i Kompagniet efter endt aspirantuddannelse
- foretages en vurdering af, om sådanne krav/forventninger er i overensstemmelse med lovgivningen
- i det omfang der er sådanne krav/forventninger, og de er i overensstemmelse med lovgivningen, fastsættes skriftlige retningslinjer herom.

5. Klager

Vi anbefaler, at Det Kongelige Teater fastsætter retningslinjer, der sikrer,

- at klager dokumenteres skriftligt, og at der ved tvivl om, hvorvidt en henvendelse har karakter af en klage, spørges hertil
- at klager journaliseres på en måde, så der kan skabes et tværgående overblik over, hvem og hvad der klages over.

6. Den skærpede underretningspligt

Vi anbefaler, at Det Kongelige Teater gennemgår procedurerne omkring den skærpede underretningspligt, så det sikres, at procedurerne er i overensstemmelse med barnets lov.

7. Onboarding af nye medarbejdere på Balletskolen

Vi anbefaler, at det sikres, at onboarding-programmet for nye ansatte på Balletskolen giver de ansatte viden om og forståelse for relevante regler. En justeret onboarding kan med fordel også gennemføres for nuværende ansatte.

Emnerne bør fx omfatte rammerne for tavshedspligt, hhv. videregivelse af oplysninger (herunder sundhedsoplysninger), den skærpede underretningspligt, formålet med undervisningsmiljøloven, klagemuligheder og håndtering af klager samt embedsmandspligterne.

8. Tydelige grænseflader mellem Det Kongelige Teater og andre aktører

Vi anbefaler, at

- grænsefladen mellem Læseskolen og Balletskolen tydeliggøres internt og også over for elever og forældre, herunder i forhold til ansvar for trivsel og henvendelses- og klageveje
- Det Kongelige Teater har en dialog med Zahles om ansvar for og adgang til data i Skoleintra, som Det Kongelige Teater sammen med Zahles har fælles dataansvar for

- terminologien omkring satellitskoler og talentcentre justeres, så sprogbrug mv. ikke kan give det indtryk, at Det Kongelige Teater er retligt ansvarlig for satellitskolerne og talentcentrene, herunder for trivslen.

9. Fokus på aspiranterne

Vi anbefaler, at Det Kongelige Teater foretager en mere tværgående gennemgang af de retlige rammer for aspiranterne, der er i et ansættelsesforhold til Det Kongelige Teater, så det sikres, at gældende regulering vedrørende trivselsmæssige forhold for aspiranterne iagttages.

3. AFGRÆNSNING, METODE OG FEJLKILDER

3.1 Indledende bemærkninger

Dette kapitel indeholder en række metodemæssige beskrivelse og overvejelser.

Afsnit 3.2 vedrører afgrænsningen af advokatundersøgelsen.

I afsnit 3.3 beskrives den indberetningsordning, der blev etableret i anledning af advokatundersøgelsen, og afsnit 3.4 omhandler de interviews, der er udført i forbindelse med undersøgelsen. I afsnit 3.5 beskrives det øvrige skriftlige materiale, der er indgået i sagen.

Afsnit 3.6 omhandler den faglige referencegruppe, der blev nedsat i henhold til kommissoriet. Afsnit 3.7 indeholder nogle generelle betragtninger om vores bevisvurderinger, og endelig gennemgås i afsnit 3.8 en række potentielle fejkilder.

3.2 Afgrænsning

Bestyrelsen for Det Kongelige Teater har besluttet at iværksætte en advokatundersøgelse af forholdene på "Balletskolen".

Da udtrykket "Balletskolen" ikke indebærer en éntydig afgrænsning, har vi – i løbende dialog med Det Kongelige Teater – afgrænset undersøgelsen som følger:

- Undersøgelsen omfatter Balletskolen på Kongens Nytorv, men ikke balletundervisningen på satellit- og talentskolerne ude i landet, herunder da disse er selvstændige retlige enheder og har egen bestyrelse¹
- Undersøgelsen omfatter det, der kan betegnes som "danseskolen" og har fokus på balletundervisningen, men omfatter således ikke Læseskolen, da den boglige uddannelse ikke varetages af Det Kongelige Teater, men af N. Zahles Gymnasieskole (herefter "Zahles")
- Undersøgelsen omfatter mistrivsel mv., der kan henføres til handlinger og undladelser fra ansatte og konsulenter på Balletskolen, men ikke forhold indbyrdes mellem eleverne (mobning mv.), herunder da dette ville rejse vanskelige afgrænsningsspørgsmål over for Zahles, der ikke er omfattet af undersøgelsen, jf. ovenfor
- Undersøgelsen omfatter grundskolen, der i dag er fra 0. til 9. klasse, og omfatter aspirantuddannelsen (1.-3. HF) fra august 2014, hvor aspiranterne overgik fra at være en del af Kompagniet for de voksne dansere til at være en del af Balletskolen

¹ Der er satellitskoler eller talentcentre i Esbjerg, Holstebro, Odense, Aalborg og Aarhus.

- Undersøgelsen omfatter ikke de regler, der følger af arbejdsmiljølovgivningen
- Undersøgelsen omfatter ikke klager over sundhedspersonale, i det omfang klagen er omfattet af det særlige klagesystem efter sundhedslovgivningen
- Undersøgelsen omfatter ikke Kompagniet, herunder ikke processen ved overgang fra at være aspirant til at blive ansat danser i Kompagniet
- Undersøgelsen omfatter ikke forhold, der har fundet sted efter elevens ophør på Balletskolen.

Undersøgelsen er ikke afgrænset i tid, men aspiranternes forhold er som anført først omfattet fra august 2014, hvor aspiranterne blev en del af Balletskolen.

3.3 **Indberetningsordning**

3.3.1 *Kommissoriet*

Af kommissoriet for advokatundersøgelsen fremgår:

"I tillæg hertil etablerer advokaten efter nærmere drøftelse med Det Kongelige Teater en indberetningsordning, hvor tidligere og nuværende elever, deres forældre og andre nærtstående samt tidligere og nuværende ansatte mv. kan afgive oplysninger om forhold omfattet af undersøgelsen."

3.3.2 *Om etableringen af ordningen*

Horten gav i perioden 15. december 2023 til og med 28. januar 2024 mulighed for at foretage indberetninger via en digital indberetningsordning.

Indberetninger kunne afgives på en af følgende måder:

- Ikke-anonymt, dvs. at indberetteren oplyste sit navn til Horten, og at Horten må videregive dette til Det Kongelige Teater.
- Semi-anonymt, dvs. at indberetteren oplyste sit navn til Horten, men at Horten ikke må videregive navnet til Det Kongelige Teater.
- Anonymt, dvs. at indberetteren ikke oplyste sin identitet til Horten.

Uanset, hvordan indberetningen blev foretaget, kan indholdet af selve indberetningen videregives til Det Kongelige Teater.

Indberettere, der gav ikke-anonyme og semi-anonyme indberetninger, skulle ud over navn også oplyse kontaktoplysninger. Baggrunden var, at ordningen var

offentligt tilgængelig, og at der – henset til den omfattende og detaljerede medieomtale – kunne være en vis risiko for ”falske” indberetninger. Horten ville med disse oplysninger kunne efterprøve identiteten på indberetteren.²

Indberetningsordningen blev etableret i et system, der også anvendes i forbindelse med whistleblowerordninger, og som gennem dobbelt kryptering giver fuld sikkerhed for anonymitet for de indberettere, der valgte at være anonyme, og for datasikkerhed i øvrigt.

Selve formatet for ordningen blev lavet så enkelt som muligt, da det var vigtigt at sikre, at også børn og unge ville kunne indberette. Forsiden og indberetningsskemaerne er vedlagt som **Bilag 3**. På indberetningssiden fremgik en vejledning, der er vedlagt som **Bilag 4**.

Der var på indberetningssiden også privatlivspolitikker til børn, forældremyndighedsindehavere og andre voksne; privatlivspolitikken til børn er vedlagt som **Bilag 5**.

3.3.3 *Udbredelse af kendskabet til ordningen*

Indberetningsordningen var tilgængelig via forsiden på Hortens hjemmeside.

For at udbrede kendskabet til ordningen blev der taget en række generelle tiltag, herunder:

- Det Kongelige Teater udsendte 15. december 2023 en pressemeddelelse om ordningen.
- Det Kongelige Teater lavede et opslag på Balletskolens Facebook-side, sendte en orienteringsmail til forældrene via forældrerådet med opfordring til at videresende mailen til tidligere elever/forældre, og forældrene modtog besked med en mail direkte fra Horten med en opfordring til at benytte indberetningsordningen.

Der blev derudover taget en række mere målrettede tiltag:

- Horten søgte, i det omfang det var muligt at finde egnede og valide kontaktoplysninger, at kontakte de navngivne personer, der havde udtalt sig i Politiken.
- Horten søgte kontaktoplysninger på tidligere elever på Balletskolen og foretog ca. 250 opkald for at gøre opmærksom på indberetningsordningen. Endvidere fik Horten tidligere elever mv. til at bistå med at udbrede kendskabet til ordningen via andre fora (fx Messengergrupper).

² Der er ikke modtaget indberetninger, hvis indhold har givet Horten anledning til at efterprøve identiteten af indberetteren.

- Horten kontaktede herudover Politiken 29. december 2023 med en opfordring til at orientere de personer, de havde talt med til brug for artiklerne (ikke mindst de anonyme kilder), om indberetningsordningen. Horten sendte Politiken en mail om ordningen, som Politiken kunne videre-sende til kilderne, således at hensynet til kildebeskyttelse kunne iagttages. Politiken afviste 8. januar 2024 at orientere deres kilder om indberetningsordningen. Korrespondancen vedlægges som **Bilag 6**.

3.3.4 *Indberetninger*

Horten modtog 97 indberetninger, herunder gav vi tre personer, der havde overset fristen og henvendte sig umiddelbart efter fristens udløb, mulighed for at indberette.

Mere end halvdelen af indberetterne er ikke-anonyme, dvs. at de oplyste deres navn og gav samtykke til, at navnet må videregives til Det Kongelige Teater. Ca. 25 % er semi-anonyme, dvs. navnet er oplyst til Horten, men at det ikke må videregives til Det Kongelige Teater, og ca. 20 % er anonyme. **Bilag 7** indeholder et overblik over indberetningerne fordelt på graden af anonymitet og indberetterens tilknytning til Det Kongelige Teater.

Det forhold, at rigtig mange har oplyst deres navn og har givet samtykke til at videregive det til Det Kongelige Teater, indebærer, at der er ganske mange indberetninger, som Horten som udgangspunkt tillægger høj troværdighed.

Kun én indberetning har karakter af en holdningstilkendegivelse fra en person, der ikke selv har erfaring med forholdene på Balletskolen. Alle øvrige indberetninger er afgivet af personer, der oplyser at have direkte (elever, ansatte) eller indirekte (forældre) kendskab til forholdene på Balletskolen.

Det er Hortens vurdering, at ingen af indberetningerne er "falske", forstået sådan at de er baseret på oplysninger, der er fremkommet i fx artiklerne i Politiken, og indgivet i en andens navn eller anonymt.

Indberetningsordningen er blevet bredt anvendt, herunder

- af såvel personer med en nuværende som med en tidligere relation til Balletskolen
- af elever, forældre og ansatte på Balletskolen
- af tidligere elever, der oplyser selv at have valgt at forlade Balletskolen, og af tidligere elever, der oplyser, at de ikke fik lov til at fortsætte på Balletskolen
- af personer, der har eller har haft en professionel dansekarriere i Danmark eller udlandet, og af personer, der har haft andre karriereveje
- af både piger/kvinder og drenge/mænd.

Indberetningerne strækker sig over en ganske lang årrække, således at den tidligste omhandler forhold tilbage i 1970'erne. Indberetningerne fordeler sig nogenlunde som følger:

- 10 % vedrører perioden fra 1970'erne og frem til årtusindeskiftet
- 20 % vedrører perioden 2000-2009
- 50 % vedrører perioden 2010-2019
- 20 % vedrører perioden 2020 og frem.

Indberetningerne omhandler meget forskelligartede forhold, der kan fordeles på en række temaer. Der er enkelte positive indberetninger, men langt hovedparten indeholder – i varierende grad – kritik. Der er redegjort for indholdet af indberetninger og fordelingen mellem temaer i kapitel 5.

Det er samlet set Hortens vurdering, at vi gennem indberetningsordningen har modtaget et tilfredsstillende antal indberetninger, og ikke mindst at indberetningerne har givet et ganske bredt, detaljeret og validt bidrag til at forstå undervisningsmiljøet på Balletskolen gennem tiden. Der vedlægges til illustration tre anonymiserede indberetninger som **Bilag 8**.

Alle indberetninger er overleveret til Det Kongelige Teater, HR og Jura, dog således at navne og kontaktoplysninger i de semi-anonyme indberetninger er udeladt.

Horten har kvitteret overfor alle indberettere med tak for indberetningen.

En del indberetninger – typisk fra tidligere elever eller deres forældre – indeholder væsentlig kritik af forholdene på Balletskolen og oplysninger om, at eleven har haft psykiske mén som følge heraf. Efter aftale med Det Kongelige Teater har Horten i forbindelse med kvittering for deres indberetning oplyst disse tidligere elever om, at de har mulighed for at få psykologhjælp ved Falck Healthcare og har – hvis vedkommende har ønsket det – faciliteret kontakten. Det Kongelige Teater dækker udgiften hertil og får ikke oplyst navn på dem, der har taget imod tilbuddet.

Indberetningerne er gengivet ordret i advokatundersøgelsen, dvs. uden rettelse af sproglige fejl etc.

3.4 **Interviews**

3.4.1 *Kommissoriet*

Af kommissoriet for advokatundersøgelsen fremgår:

"Advokaten kan endvidere gennemføre interviews, både med personer, der har benyttet indberetningsordningen, og med andre. Interviews kan fx gennemføres med nuværende og tidligere elever på Balletskolen, lærere mv.

tilknyttet Balletskolen, Balletskolens ledelse og den øverste ledelse på Det Kongelige Teater. Advokaten fastlægger, hvem der inviteres til at deltage i interview. De interviewede vil have mulighed for at medbringe en bisidder. Der vil blive truffet særlige foranstaltninger, fx tilbud om deltagelse af børnesagkyndig eller tilsvarende, ved interviews af børn og unge under 18 år."

3.4.2 Den interviewede personkreds

Horten har gennemført i alt 53 interviews, hvor i alt 68 personer har deltaget (ekskl. bisiddere); én person har deltaget i to interviews. **Bilag 9** indeholder en oversigt over de interviewedes relation til Det Kongelige Teater (nuværende elev, tidligere elev, nuværende forælder etc.) og baggrunden for Hortens henvendelse til de interviewede (indberetning, omtalt i Politiken, nuværende elev, nuværende ansat etc.).

Horten har for det første interviewet en lang række personer for at opnå baggrundsviden om forholdene på Balletskolen og for at få indblik i den kritik, der er rejst mod Det Kongelige Teater.

For det andet har vi interviewet personer, der kan have pådraget sig et ansættelsesretligt/ledelsesmæssigt ansvar. Dertil kommer et interview med en tidligere ansat, der af egen drift henvendte sig til Horten i anledning af advokatundersøgelsen.

Dette indebærer, at vi fx som udgangspunkt ikke har interviewet tidligere ansatte. Disse personer ville ikke være forpligtede til at deltage (eller tale sandt), og der ville ikke være mulighed for at foretage ansættelsesretlige skridt over for dem.

Vi har ikke interviewet bestyrelsesmedlemmer fra bestyrelsesperioden før 2020.³

Særligt i forhold til nuværende elever:

På baggrund af klasselister for 0.-9. klasse og 1.-3. HF udtog Horten ved hjælp af et it-program tilfældigt en elev fra hvert klassetrin. Derudover blev der udtaget et antal kollegieelever til interview. For at sikre en kønsfordeling nogenlunde svarende til fordelingen på Kollegiet blev disse elever ikke udtaget tilfældigt.

For så vidt angår de udtagne elever fra grundskolen blev forældrene kontaktet og inviteret til interview sammen med eleven. Det fremgik udtrykkeligt af Hortens henvendelse, at det var frivilligt, om forældrene ønskede at deltage – og

³ Horten har overvejet, om der på skriftligt grundlag skulle søges indhentet oplysninger fra tidligere bestyrelsesmedlemmer. Henset til at de ikke vil være forpligtede til at svare (og svare sandt), at bestyrelsesmedlemmer som udgangspunkt ikke kan formodes at have en mere detaljeret viden om Balletskolens forhold, at der ikke ville være mulighed for at tage retlige skridt mod dem, og at det ville medføre et ret omfattende tidsforbrug til at samle relevant dokumentation, udarbejde spørgsmål, gennemgå svar mv., vurderede Horten i samarbejde med Det Kongelige Teater, at en sådan proces ikke skulle gennemføres.

om de ønskede, at deres barn deltog. For så vidt angår aspiranterne rettede Horten tilsvarende henvendelse, her blot direkte til aspiranterne.

Ud af de 16 nuværende elever/forældre, Horten rakte ud til ud fra klasselisterne, blev der gennemført 12 interviews.

De personer, vi har gennemført interviews med, har modtaget en privatlivspolitik, jf. de databeskyttelsesretlige regler.

3.4.3 *Den konkrete gennemførelse af interviews*

Hovedparten af interviews blev gennemført fysisk på Hortens kontor i Hellerup. Enkelte interviews blev gennemført på Teams, herunder i de tilfælde hvor den interviewede opholdt sig i udlandet.

Fra Horten deltog som udgangspunkt en advokat/partner og en advokatfuldmægtig (referent); i visse interviews deltog dog en advokat yderligere.

Alle interviews blev indledt med at gennemgå de processuelle forhold, som den interviewede havde modtaget på skrift forud for interviewet, se **Bilag 10** for et eksempel på skriftlig orientering. Den enkelte fik således gentaget oplysningerne om, hvorvidt vedkommende var forpligtet til at deltage og svare på spørgsmål eller ej, reglerne om forbud mod selvinkriminering, og hvordan oplysningerne afgivet under interview kan anvendes efterfølgende.

Efter interviewet sendte Horten et referat med frist på en uge til at afgive bemærkninger. I hovedparten af interviews noterede Horten blot bemærkningerne, og sendte således ikke et endeligt referat til vedkommende. I forbindelse med interviews af særligt centrale personer udarbejdede Horten derimod et endeligt referat, hvori bemærkninger var indarbejdet, og som blev sendt til de pågældende til orientering.

Alle referater er oversendt til Det Kongelige Teater i forbindelse med aflevering af advokatundersøgelsen.

Referater er i denne afrapportering gengivet ordret, medmindre der er meningsforstyrende skrivefejl.

3.4.4 *Særligt om interviews med nuværende og tidligere elever*

For at sikre bedst mulig hensyntagen til de børn og unge, der deltog i interviews, deltog partner og advokat Rikke Søgaard Berth og specialistadvokat Malene Graff fra Horten i interviewtræning gennemført af Børns Vilkår. Træningen omfattede spørgeteknikker til børn, vejledning i at skabe trygge rammer mv.

En børnefaglig konsulent fra Børns Vilkår deltog i interviews, hvori der deltog nuværende elever. Umiddelbart inden interviewet, og uden at repræsentanter fra Horten var til stede, talte den børnefaglige konsulent med barnet/den unge og forældrene (hvis de deltog i interviewet). Derudover var vedkommende til stede under interviewet, og efter interviewet havde den børnefaglige konsulent

(igen uden tilstedeværelse af repræsentanter fra Horten) en kort debriefing med barnet/den unge og forældrene (hvis de deltog) og gav kontaktoplysninger, hvor de kunne kontakte konsulenten efter behov.

Horten interviewede tidligere elever over 18 år, der havde afgivet indberetninger med oplysninger om ganske svære oplevelser under deres tid på Balletskolen. Det viste sig ved det første af disse interviews, at det var hensigtsmæssigt, at en børnefaglig konsulent fra Børns Vilkår deltog også i disse interviews. Personer under ca. 30 år blev – i det omfang indberetningerne gav anledning til det – herefter tilbudt dette, hvilket alle takkede ja til. Proceduren var som beskrevet ovenfor.

Udgifterne til Børns Vilkår er afholdt af Det Kongelige Teater.

I de tilfælde, hvor et interview med en tidligere elev (uanset alder) gav anledning til det, fik den tidligere elev tilbudt psykologhjælp direkte formidlet af Horten til Falck Healthcare (samme ordning som beskrevet i afsnit 3.3.4).

3.5 **Skriftligt materiale**

3.5.1 *Kommissoriet*

Af kommissoriet for advokatundersøgelsen fremgår:

"Advokaten kan fra Det Kongelige Teater rekvirere alt materiale, der er relevant for advokatundersøgelsen. Derudover kan advokaten anmode tredjeparter, herunder andre myndigheder og Det Kongelige Teaters samarbejdspartnere, om at få udleveret relevant materiale."

3.5.2 *Materiale modtaget fra Det Kongelige Teater*

Horten har løbende modtaget materiale fra Det Kongelige Teater. For det første konkret materiale, som Horten har bedt om, og for det andet gennem et dataudtræk fra Det Kongelige Teaters it-systemer.

Dataudtrækket blev foretaget af Ernst & Young (EY), der etablerede en dataplatform, hvor udvalgte medarbejdere ved Horten kunne tilgå materialet og lave målrettede søgninger.

Dataudtrækket omfattede mails fra udvalgte medarbejdere. Fra personer, hvis hovedbeskæftigelse er Balletskolen, omfattede udtrækket hele mailboksen (med undtagelse af mails i foldere markeret privat). I forhold til personer, hvis hovedbeskæftigelse ikke er Balletskolen, foretog Det Kongelige Teater en søgning ud fra kombinationer af søgeord fastsat af Horten, og ud fra krav om data-minimering mv. indgik kun de fremsøgte mails i dataudtrækket. Medarbejdere på Det Kongelige Teater, hvis mailkonti der er indhentet mails fra, er blevet oplyst om vores behandling heraf, jf. de databeskyttelsesretlige regler.

Derudover omfattede dataudtrækket dokumenter fra drev. Horten modtog en oversigt over drev og fastlagde ud fra dialog med Det Kongelige Teater om indholdet af dokumenter i de enkelte drev og stikprøver, hvilke drev der skulle indgå i dataudtrækket.

Endelig omfattede dataudtrækket dokumenter fra udvalgte dele af Det Kongelige Teaters ESDH-system. Det Kongelige Teater har i ESDH-systemet akter fra 1. februar 2016 og frem. Akter før da er således som udgangspunkt ikke indgået i dataudtrækket, medmindre de fx har været vedhæftet mails, som er indgået i dataudtrækket, eller blev overført ved overgangen til det nye ESDH-system (fx personalesager).

Horten og Det Kongelige Teater var i dialog om omfanget af dataudtrækket, herunder hensynet til på den ene side at sikre en tilstrækkelig sagsoplysning og på den anden side at minimere udlevering af persondata uden betydning for undersøgelsen. I alt +400.000 dokumenter blev lagt i EY's dataplatform. Horten har løbende foretaget søgninger i materialet ved hjælp af målrettede søgeord. Herudover er udvalgte dele af materialet gennemgået af Horten med understøttelse af AI.

3.5.3 *Materiale modtaget via aktindsigt mv.*

Horten har til brug for advokatundersøgelsen anmodet en række offentlige myndigheder om aktindsigt.

Horten modtog relativt hurtigt de ønskede akter fra Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM), Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) samt Børne- og Undervisningsministeriet.

Kulturministeriet svarede derimod først 9. april 2024 på Hortens anmodning af 9. januar 2024 og fremsendte i den forbindelse akterne fra 11 sager.

Den nyeste akt i materialet var fra august 2018. Efter Hortens opfattelse måtte det have formodningen imod sig, at ministeriet ikke havde nyere sager om Balletskolen, herunder fra efteråret 2023. Derfor bad Horten ministeriet bekræfte, at ministeriet ikke var i besiddelse af akter om Balletskolen dateret efter august 2018, der omhandlede fx tilsyn, kritik af Balletskolen eller klagesager.

Ministeriet vendte herefter tilbage 19. april 2024 med oplysning om, at der var yderligere ni sager, der omhandlede Balletskolen. Ministeriet vedlagde akterne fra to af disse sager, idet ministeriet oplyste, at de øvrige syv sager ikke fandtes at være relevante for undersøgelsen.

Henset til ønsket om at kunne aflevere advokatundersøgelsen inden sommeren og under hensyntagen til sagsøkonomien besluttede Horten efter aftale med Det Kongelige Teater at undlade at anmode om yderligere materiale, herunder aktlister eller akter fra de syv sager, som ministeriet havde fundet for perioden 2018-2024, men som ikke var fremsendt til Horten.

Horten modtog det sidste materiale fra Kulturministeriet 29. maj 2024. Dette materiale omhandlede ministeriets vurdering af hjemmelsgrundlaget for at kunne udbetale erstatning eller godtgørelse.

3.5.4 *Zahles og Skoleintra*

Zahles driver Læseskolen, der varetager den boglige uddannelse af Balletskolens elever i 0.-9. klasse.

Balletskolens ledelse oplyste tidligt i undersøgelsen Horten om, at ansvaret for elevernes trivsel er placeret ved Læseskolen. Da advokatundersøgelsen ikke omfatter Zahles, var det derfor relevant at få grænsefladen mellem Zahles og Balletskolen afdækket, herunder særligt i forhold til ansvaret for trivslen.

Horten havde 16. januar 2024 et møde med Zahles, hvor en række personer deltog, herunder lederen af Læseskolen, skolelederen af grundskolen på Zahles og bestyrelsesformanden. Formålet var at orientere om advokatundersøgelsen, at få oplysninger fra Zahles til brug for advokatundersøgelsen og at drøfte muligheden for at interviewe udvalgte lærere på Læseskolen. Derudover ønskede Horten at få adgang til nærmere udvalgte dele af Skoleintra, som ifølge Hortens oplysninger er den primære kanal for skriftlig kommunikation mellem Balletskolen og forældre/elever på Balletskolen.

Det lykkedes imidlertid ikke at få bistand til sagsoplysningen fra Zahles, ud over at Zahles fremsendte en redegørelse sendt til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) i anledning af medieomtalen i efteråret 2023 og STUK's svar herpå. Zahles afviste at formidle kontakt til lærere på Læseskolen med henblik på interview og afviste også at medvirke til et dataudtræk fra Skoleintra. Dialogen med Zahles er vedlagt som **Bilag 11**.

Zahles har fået mulighed for at afgive bemærkninger til de faktuelle oplysninger om fx tilsyn mv., der fremgår af advokatundersøgelsen.

3.5.5 *Artiklerne i Politiken mv.*

Vi har overordnet gennemgået artiklerne, herunder for at få indblik i tematikkerne for kritikken af Balletskolen og for at få oplysninger om personer, vi kunne række ud til og invitere til interview.

Derudover er artiklerne ikke indgået i vores oplysning af sagen, da de er udtryk for en journalistisk bearbejdning af et materiale, som vi ikke har kendskab til.

3.6 Den faglige referencegruppe og udenlandske erfaringer

3.6.1 Referencegruppen

Af kommissoriet for advokatundersøgelsen fremgår:

"Advokaten nedsætter en referencegruppe bestående af eksperter indenfor fx følgende områder:

- *Børnesagkundskab*
- *Sportspsykologi*
- *Talentudvikling*
- *Spiseforstyrrelser*

Derudover indhentes internationale erfaringer med balletskoler, herunder udenlandske undersøgelser af undervisningsmiljøet på balletskoler. Referencegruppen inddrages i forbindelse med tilrettelæggelse og gennemførelse af advokatundersøgelsen, og referencegruppen bidrager i forbindelse med afrapporteringen med anbefalinger til Det Kongelige Teaters arbejde med fremadrettet at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen."

Horten nedsatte i januar 2024 en referencegruppe bestående af seks personer, der samlet dækker ovenstående fagligheder samt lægefaglighed. De seks medlemmer er indstillet af Børns Vilkår, Danmarks Idrætsforbund, Dansk Idrætsmedicinsk Selskab, Foreningen Spiseforstyrrelser, Red Barnet og Selvskade samt Team Danmark.

Anbefalingerne fra referencegruppen beskrives overordnet i afsnit 10.2. Processen mv. for referencegruppens arbejde er beskrevet i referencegruppens anbefalinger.

Udgifterne til referencegruppens arbejde er afholdt af Det Kongelige Teater.

3.6.2 Udenlandske undersøgelser

Hortens Videnafdeling har bistået med at indhente undersøgelser mv. fra en række udenlandske balletskoler, der har haft problemstillinger á la de forhold på Balletskolen, der er beskrevet i medier, indberetninger og interviews.

Derudover har Horten holdt et Teams-møde med den svenske balletskole – Kungliga Svenska balettskolan – med henblik på at få oplysninger om struktur og organisation, optagelse, årsprøver mv. Den svenske balletskole eftersendte et antal dokumenter, der er oversendt til Det Kongelige Teater i forbindelse med afleveringen af advokatundersøgelsen.

Referencegruppen har modtaget et overblik over de udenlandske undersøgelser og presseomtale heraf, et kort notat med sammenfatning af undersøgelserne, selve undersøgelserne og et referat af ovenstående møde med den svenske balletskole.

3.7 Bevisvurdering

Efter oplysningen af sagen gennem indberetningsordningen, interviews, skriftligt materiale mv. har vi vurderet sagens faktiske og retlige forhold.

Der har vedrørende de faktiske forhold i noget omfang været modstridende forklaringer, herunder særligt mellem tidligere elevers, hhv. forældres forklaringer og forklaringer fra ansatte.

Vi har i disse tilfælde foretaget en bevismæssig vurdering efter sædvanlig juridisk metode. Vores juridiske vurderinger er således foretaget på baggrund af det, vi efter en bedømmelse af sagens samlede oplysninger bevismæssigt finder at kunne lægge til grund. Vi har herved fx inddraget den pågældende persons interesse i sagen og sagens potentielle betydning for vedkommende, og om den pågældende har førstehåndskendskab til de forhold, vedkommende har afgivet oplysninger om.

Generelt har vi oplevet et relativt ensartet billede af undervisningsmiljøet på tværs af indberetninger fra og interviews med tidligere elever og forældre. Der er tale om personer, hvoraf langt hovedparten ikke kender hinanden, og forhold, der strækker sig over en lang periode. Den konsistente beskrivelse af mange af forholdene på Balletskolen og de virkninger, det har haft for den enkelte, indebærer, at vi finder, at det kan lægges til grund, at undervisningsmiljøet på Balletskolen har været, som det fremgår af de kritiske indberetninger. Ikke for alle elever, men for mange.

Der er også positive udsagn fra indberetninger og interviews. Vi finder udsagnene valide, men vi har i lyset af ovenstående ikke tillagt dem særskilt betydning ved vores vurdering af, om vi finder, at Det Kongelige Teater ifalder et økonomisk ansvar, og vi har kun tillagt dem ganske begrænset vægt ved vurderingen af, om der er grundlag for ansættelsesretlige reaktioner. Det skyldes, at én elevs eller forælders positive indberetning eller oplysninger under interview ikke kan "udligne" eller opveje andres negative/kritiske oplevelser.

Endelig bemærker vi, at det af Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelse fremgår:

"Advokaten bør i den forbindelse overveje, om der skal anvendes et forsigtighedsprincip i bevisvurderingen. Dette kan være særlig relevant, hvis der er tale om en advokatundersøgelse, hvor oplysningen af sagen udelukkende er sket på skriftligt grundlag eller vurderinger, der baserer sig på interviews om hændelser, der er foregået mange år tilbage i tid."

Vi har anført enkelte steder, hvor dette har indgået i vores bevisvurdering.

3.8 **Fejkilder**

3.8.1 *Indberetningsordningen*

For at mindske risikoen for at få "falske" indberetninger skulle indberettere oplyse navn og kontaktoplysninger. Vi har ikke grundlag for at antage, at der er indkommet falske indberetninger.

Det er ikke muligt at vurdere validiteten af anonyme indberetninger. Kun ca. 20 % af de modtagne indberetninger er dog anonyme, og da vi har modtaget omfattende ikke-anonymt materiale, har vi kun tillagt de anonyme indberetninger ganske begrænset værdi.

Samlet set finder vi, at indberetningerne derfor udgør en ganske valid kilde.

3.8.2 *Interviews*

Vi har oplevelsen af, at nogle nuværende elever og forældre i forbindelse med interviews har "holdt igen" i forhold til at udtrykke kritik. Det gælder i mindre omfang i forhold til generel kritik (fx af manglende mulighed for at lege, manglende tid til at spise), men i noget større omfang i forhold til kritik af konkrete balletlærere eller andre ansatte. I en del tilfælde har interviewpersoner ønsket at få slettet ord eller hele afsnit fra deres referat.

Dette kan – særligt ved nuværende elever og forældre – illustrere en bekymring ved at ytre kritik. Dette ses ofte italesat som en "tavshedskultur", der synes at kunne henføres til bekymringen for, at eleven ikke får lov til at fortsætte på Balletskolen, hvis eleven eller forældrene udtrykker kritik. Tilsvarende er der over for os udtrykt bekymring for, at kritik kan have betydning for omfanget og karakteren af de roller, eleven tildeles i forbindelse med forestillinger, eller at timerne med balletlæreren kan blive ubehagelige, hvis læreren får at vide, at en elev/forældrene har rejst kritik af vedkommende.

Tavshedskulturen eller den beskrevne bekymring kan eventuelt også være årsagen til, at enkelte nuværende elever/forældre ikke har ønsket at deltage i interviews, herunder helt har undladt at svare på vores henvendelse.

I forhold til nuværende ansatte har vi i særlig grad oplevet en uvilje til at udtrykke kritik mod kolleger. Vi har under nogle interviews præciseret, at vedkommende var forpligtet til at deltage og besvare spørgsmålene, og vi har i den forbindelse henvist til sandhedspligten, jf. Kodex VII. Det har kun haft begrænset effekt. Vi har fx under interviews med forskellige ansatte fået helt modstridende oplysninger om ret konkrete episoder.

Samlet set er det vores opfattelse, at der både blandt nuværende elever/forældre og særligt blandt nuværende ansatte er en udpræget ulyst til og bekymring ved at udtrykke kritik, særligt kritik rettet mod enkeltpersoner. Dette kan væsentligt have forringet vores mulighed for at afdække kritiske forhold.

3.8.3 *Overvejelser om validiteten af oplysninger fra tidligere elever/forældre*

Det har ved læsning af indberetninger og ved interviews med personer, der har indberettet, stået tydeligt, at en del har været meget bekymrede ved at indberette, og at selve det at læse artiklerne i Politiken og at indberette til Horten og for nogle også deltage i interview har reaktiveret tidligere traumer.

Fx oplyste en tidligere elevs forælder under fælles interview med den tidligere elev og forælderen, at den tidligere elev havde fået et sammenbrud, da artikelserien kørte i Politiken i efteråret 2023, og igen havde fået et sammenbrud dagen før interviewet, men havde valgt at gennemføre. Vi har ikke grund til at betvivle dette udsagn. Også andre har under interviews oplyst om tilsvarende reaktioner, ligesom det af flere indberetninger fremgår, at det har krævet overvindelse at skrive oplevelserne ned.

Modsat hvad man måske ellers kunne forvente, har vi noteret, at oplevelserne hos mange personer først er trådt tydeligt frem, efter eleven er holdt op på Balletskolen – måske flere år efter. Der har således også været et eksempel på en tidligere elev, der afgav en positiv indberetning, men som under interviewet ytrede kritik og flere gange blev berørt ved at genfortælle/genleve hændelser fra årene på Balletskolen.

Vi finder, at der er en formodning for, at de tidligere elever, der har haft de allersværeste oplevelser på Balletskolen, i mindre grad har lavet indberetninger end andre. Der kan således være et "mørketal" i forhold til alvorlig kritik.

Måden, hvorpå en elev forlod Balletskolen, kan eventuelt have betydning for, hvordan vedkommende selv oplever tiden på skolen – og også på validiteten af udsagnet i øvrigt. En tidligere elevs oplevelser vil således kunne være påvirket af, om vedkommende selv valgte at forlade Balletskolen, eller om vedkommende ikke bestod en eksamen (nu årsprøve) og derfor ikke kunne blive. Det sidste har kunnet medføre skuffelse, bitterhed og et andet syn på den tid, eleven havde på Balletskolen. Dog finder vi også, at en række elever, der oplyser, at de selv valgte at stoppe på skolen, i perioden op til ophøret har haft det vanskeligt – socialt, mentalt eller på grund af skader. En sådant forløb i den sidste tid vil også kunne præge det efterfølgende blik på tiden på Balletskolen.

Vi har for at få en nuanceret forståelse af de tidligere elevers oplevelser lagt vægt på at holde interviews med både elever, der selv forlod skolen (evt. efter en dårlig periode op til dette), og elever der ikke fik mulighed for at blive. Samlet set er det vores oplevelse, at hovedparten af de tidligere elever, vi har interviewet, har haft et relativt nuanceret syn på de faktorer, der har kunnet påvirke deres syn på Balletskolen. Mange har selv italesat netop dét. Vi finder samlet set ikke, at baggrunden for en elevs ophør i sig selv er en væsentlig fejlkilde.

Endelig kan det ikke afvises, at personer vil kunne have en interesse i – tilsigtet eller utilsigtet – at fordreje eller skærpe kritik, henset til muligheden for at kunne opnå økonomisk kompensation fra Det Kongelige Teater. Det er dog ikke

vores oplevelse, at dette har været en faktor, der har påvirket det samlede billede. Kun ganske få – 2-3 personer – har i forbindelse med indberetning eller interview spurgt til eller omtalt muligheden for økonomisk kompensation.

Derimod har flere – enten adspurgt eller af egen drift – nævnt, at baggrunden for deres medvirken er, at de ønsker at bidrage til, at forholdene på Balletskolen forbedres for de børn, der går på skolen nu og i fremtiden. Nogle har også anført, at de håber på en undskyldning fra Det Kongelige Teater. Af en indberetning fremgår således:

"Jeg håber at min historie og indberetning kan hjælpe med at skabe en opmærksomhed omkring de nuværende elevs trivsel. Derudover håber jeg på en form for undskyldning på mine egne og alle mine daværende skolekammeraters vegne."

3.8.4 Skriftligt materiale

I forhold til det omfattende skriftlige materiale på ca. 400.000 akter fra Det Kongelige Teater, der er gjort tilgængeligt via EY, kan en fejlkilde være, at det rette materiale ikke er kommet med i dataudtræk. Det kan fx skyldes, at materiale af relevans for undersøgelsen fejlagtigt er blevet journaliseret på en sag, der ikke er indgået i dataudtrækket, eller at materialet ikke er blevet journaliseret, og medarbejderen er fratrukket, hvorefter mailboksen er slettet.

Det Kongelige Teater blev efter gennemførelse af dataudtræk opmærksom på, at en sagsmappe i ESDH-systemet havde været "skjult" i forbindelse med dataudtrækket. Det Kongelige Teater orienterede straks Horten herom, og de relevante akter blev umiddelbart herefter overført til dataplatformen, så de kunne indgå i undersøgelsen.

Det er ud fra tilrettelæggelsen af dataudtrækket, herunder på grundlag af håndteringen af den skjulte sagsmappe, vores oplevelse, at Det Kongelige Teater har taget relevante og fornødne skridt til at sikre, at det rette materiale er gjort tilgængeligt gennem EY's dataudtræk.

En anden fejlkilde er oplagt, at Horten ikke har fundet alle relevante akter ved søgningen på dataplatformen. EY har i første omgang – herunder henset til persondataforordningens krav om dataminimering – udsortet relevante akter baseret på 81 fastsatte søgeord. Herefter har Horten foretaget målrettede søgninger i disse akter. Systemet gør det muligt at "tagge" dokumenter og anføre kommentarer, så der sikres overblik trods det omfattende materiale. Der vil dog givetvis være akter, der ville kunne give en mere indgående forståelse af undersøgelsesmiljøet, enkeltsagers forløb, samarbejdet på Balletskolen og meget mere. Samlet set har vi dog en oplevelse af at have fået et godt overblik og også et godt detailkendskab til udvalgte sagsforløb, som vi har fokuseret på.

I forhold til aktindsigt er det vores vurdering, at vi har modtaget relevant, efterspurgt materiale fra de myndigheder, vi har kontaktet. Det kan dog ikke afvises,

at der findes relevante sager, der ikke er kommet til vores kundskab, eller som er overdraget til Rigsarkivet og derfor ikke fremkommet.

Særligt i forhold til Kulturministeriet gælder det, at ministeriet i forbindelse med vores opfølgning på det første materiale, vi modtog, fandt ni yderligere sager om Balletskolen. Vi har modtaget akterne på to af sagerne, men de syv øvrige sager blev af ministeriet vurderet ikke at være relevante for undersøgelsen. Vi har ikke haft mulighed for at efterprøve dette. Der kan i dette materiale være akter, som – uagtet ministeriets vurdering – ville være relevante for os at kende. Der kan også være andre sager i ministeriet, som vi ikke er oplyst om. Forløbet med Kulturministeriet er nærmere beskrevet i afsnit 3.5.3.

Endelig bemærkes, at der i Skoleintra, som efter vores oplysninger er den primære kanal for skriftlig kommunikation mellem Balletskolen og elever/forældre, må anses at være materiale, der ville kunne have bidraget til oplysning af sagen. Vi har dog ikke kunnet få adgang hertil, da Zahles, der sammen med Det Kongelige Teater har dataansvaret for Skoleintra, ikke har ønsket at give adgang til at foretage et dataudtræk. Forløbet med Zahles er nærmere beskrevet i afsnit 3.5.4. Dette må formentlig anses som den væsentligste fejkilde i advokatundersøgelsen.

4. OVERORDNET BESKRIVELSE AF DET KONGELIGE TEATER OG BALLETSKOLEN

4.1 Indledende bemærkninger

Nedenfor følger en kort og overordnet beskrivelse af de faktuelle forhold og retlige rammer for Det Kongelige Teater og Balletskolen.

Beskrivelsen er ikke tiltænkt at være udtømmende, men har til formål at give overblik og baggrundsviden til brug for læsning af de øvrige dele af rapporten.

Beskrivelsen nedenfor omfatter Det Kongelige Teaters opgaver, organisering og ledelse (afsnit 4.2), Den Kongelige Ballet (afsnit 4.3), Balletskolens forhold (afsnit 4.4) og de overordnede retlige rammer for Det Kongelige Teater og Balletskolen (afsnit 4.5).

4.2 Det Kongelige Teater – opgaver, organisering og ledelse

Det Kongelige Teater er en statslig virksomhed med bevilling på finansloven.⁴

Teatrets hovedopgaver er at opføre skuespil, opera og ballet af høj kunstnerisk kvalitet. Teatret opfører også koncerter samt uddanner balletdansere og operasangere.

Det Kongelige Teater har til huse i hovedbygningen på Kongens Nytorv, Operaen på Holmen og Skuespilhuset ved Kvæsthusbroen.⁵

I 2023 var i alt 1.369 personer tilknyttet Det Kongelige Teater på månedsløn, svarende til 895 årsværk. Aspiranterne på Balletskolen hører til i denne gruppe. Dertil kommer 840 personer på timeløn, svarende til 97 årsværk. Endelig var der engageret 581 personer på gæstekontrakt, herunder eleverne på Balletskolens grunduddannelse i det omfang de deltog i forestillinger.

Bestyrelsen er Det Kongelige Teaters øverste ledelse og har over for kulturministeren det overordnede ansvar for teatrets virksomhed. Bestyrelsen består af otte medlemmer, hvoraf de to er medarbejderrepræsentanter.

Den øverste chef for Det Kongelige Teater er teaterchefen. Derudover er der en kunstnerisk chef for hver af teatrets fire kunstarter, dvs. en skuespilchef, en operachef, en chefdirigent og en balletmester.

Organisationsdiagram for Det Kongelige Teater er vedlagt som **Bilag 12** (2020), **Bilag 13** (2023) og **Bilag 14** (2024).

⁴ Det følger af en politisk aftale fra 2021, at Det Kongelige Teater er bevilliget 542 mio. kr. årligt i hvert af årene 2022, 2023 og 2024.

⁵ Derudover er der i Holstebro og Odense friskoler med fokus på ballet og egne selvstændige bestyrelser mv. Derudover er der talentcentre i Esbjerg, Aarhus og Aalborg. Ingen af disse fem afdelinger/centre er i organisatorisk henseende en del af Det Kongelige Teater, og de er derfor ikke omfattet af kommissoriet og advokatundersøgelsen. Med "Balletskolen" forstås i denne undersøgelsesrapport således alene Det Kongelige Teaters Balletskole i København, jf. også afsnit 3.2.

4.3 **Den Kongelige Ballet**

Den Kongelige Ballet består dels af et kompagni med voksne dansere ("Kompagniet"), dels af en balletskole ("Balletskolen").

Kompagniet består af ca. 80 ansatte dansere, hvoraf ca. 2/3 er danske, mens resten er udenlandske.

Balletskolen består i dag af en grundskoledel (0.-9. klasse) og en aspirantdel (1.-3 års HF) med tilhørende balletundervisning.

Balletskolen anvender den såkaldte Bournonville-tradition i sin uddannelse af elever, ligesom traditionerne fra Bournonville er grundstammen i Kompagniets repertoire. Bournonville-stilen er således et særligt kendetegn for Den Kongelige Ballet.

4.4 **Nærmere om Balletskolen**

4.4.1 *Historik og tradition*

Balletskolen har siden 1770'erne uddannet dansere på et højt professionelt niveau til eget kompagni, som med tiden har udviklet sig til at være et af verdens førende balletkompagnier.

Ud over ballet undervises eleverne i Bournonville-traditionen, ballethistorie, repertoire, pas de deux, contemporary ballet, mimik og anden fysisk træning.

Det følgende indeholder en kort beskrivelse af Balletskolen, som den er i dag, idet det bemærkes, at organiseringen, uddannelsen, evalueringsprocesser mv. er justeret løbende gennem årene.

4.4.2 *Uddannelse mv.*

Balletskolen uddanner børn og unge i alderen 5-6 år og frem til de er ca. 19 år, dvs. fra 0. klasse og frem til afslutning af en 3-årig HF-uddannelse.

Dagligdagen består af boglig skolegang, ballettræning, forestillingsaktiviteter og turnéer mv. De yngste elever på Balletskolen går endvidere i SFO, som også ligger på Det Kongelige Teater.

Den boglige undervisning i 0.-9. klasse ("Læseskolen") varetages af N. Zahles Gymnasieskole ("Zahles") i lokaler, der er fysisk beliggende på Det Kongelige Teater.

Efter afsluttet 9. klasse har eleverne mulighed for at søge optagelse på Balletskolens aspirantprogram, som ud over en balletdel består af et 3-årigt HF-forløb på Falkonergårdens Gymnasium.

Efter endt aspirantuddannelse kan eleverne søge arbejde som professionelle balletdansere – enten i Kompagniet eller et andet sted.

4.4.3 *Optagelse på Balletskolen, årsprøver mv.*

Balleleverne optages på baggrund af en optagelsesprøve, hvor børnenes fysik, motoriske evner og fornemmelse for rytme mv. vurderes. Herfra udvælges de mest egnede til at deltage i et kursusforløb, hvor barnet vurderes på evnen til at udføre relevante, basale øvelser. Herudover afklares deres skoleparathed/-faglighed, så Balletskolen har et indblik i, hvordan barnet kan indgå i undervisningen. Optagelsesprøverne afvikles i foråret, og de børn, der efter optagelsesprøveforløbet tilbydes optagelse, starter på Balletskolen ved skoleårets start i august måned.

Optagelse af elever på Balletskolen kan i princippet ske på ethvert klassetrin, og særligt fra 7. klasse sker der optagelse fra satellit-/talentskolerne, jf. note 5, da eleverne fra 7. klasse kan flytte ind på det kollegie, der er tilknyttet Balletskolen, jf. afsnit 4.4.6.

Fra 2. klasse skal eleverne til en årlig prøve ("årsprøve", tidligere "eksamen" – på aspirantuddannelsen kaldes det dog fortsat "eksamen"). Herefter tages der stilling til, om den enkelte elev tilbydes plads på Balletskolen i det kommende skoleår.⁶

Årsprøverne afvikles i det sene forår/starten af juni. En elev, der ikke tilbydes plads på næste skoleår, kan fortsætte på skolen indtil sommerferien.

Audition til at blive aspirant ligger i februar måned, jf. nærmere afsnit 4.4.5.

4.4.4 *Læseskolen (0.-9. klasse)*

Grundskoleuddannelsen, dvs. den boglige undervisning i 0.-9. klasse (Læseskolen) varetages i henhold til en driftsaftale med Det Kongelige Teater af Zahles, som er en privatskole underlagt STUK's og DCUM's tilsyn.

Undervisningen af balleleverne foregår hovedsageligt i lokalerne på Det Kongelige Teater, men visse fag, der kræver særligt udstyr, fx kemi, foregår i Zahles egne lokaler.

Læseskolens elever er således elever, der er optaget på Balletskolen, og som derefter er optaget på Zahles' grundskoleafdeling på Det Kongelige Teater.⁷ Der var pr. 5. september 2023 indskrevet 111 elever (42 elever i indskoling (0.-3. klasse) og 69 elever i udskoling (4.-9. klasse).

⁶ Der er dog ikke en årsprøve efter 8. klasse, da det vil være uhensigtsmæssigt i forhold til elevens mulighed for at forberede sig til 9. klasses afgangsprøver, hvis eleven er nødsaget til at skifte skole på dette tidspunkt.

⁷ Zahles driver i henhold til driftsaftalen med Det Kongelige Teater tillige Læseskolens SFO-ordning for 0.-3. klasse. SFO'en er obligatorisk for 0.-2. klasse og frivillig for 3. klasse. SFO'ens personale omfatter to uddannede pædagoger, der er ansat af Zahles.

Læseskolens personale er ansat på Zahles og er således ikke ansat på Det Kongelige Teater. Der var pr. 5. september 2023 11 fuldtidsansatte og 3 deltidsansatte lærere tilknyttet Læseskolen samt en afdelingsleder, der refererer til skolelederen på Zahles.

Samarbejdet mellem Det Kongelige Teater og Zahles om Læseskolen er nærmere reguleret i en driftsaftale mellem de to parter. Denne driftsaftale trådte i kraft 1. august 2017, og den er ved en allonge, der trådte i kraft 1. januar 2024, ændret på visse punkter.⁸

4.4.5 *Særligt om aspiranterne (1.-3. års HF)*

Balletskolens aspirantprogram overgik i august 2014 fra at være tilknyttet Kompagniet til at være en del af Balletskolen.

Siden 2014 har aspiranterne været tilknyttet en 3-årig HF-uddannelse i deres aspiranttid. HF-uddannelsen gennemføres på Falkonergårdens Gymnasium under den såkaldte Team Danmark-ordning.⁹ Der er typisk 10-20 aspiranter på Balletskolen.

Aspiranterne modtager minimum 20 timers undervisning ugentligt på Balletskolen. Som en del af uddannelsen optræder aspiranterne med deres egne forestillinger på første og andet uddannelsesår, og på det tredje år indgår de i produktioner med Kompagniet.

Som aspirant er man ansat på en 1-årig kontrakt med Det Kongelige Teater og får løn.¹⁰ Aspiranterne skal bestå en årlig balleteksamen for at modtage en ny kontrakt. Består en aspirant ikke den årlige eksamen, kan HF-uddannelsen færdiggøres uagtet dette.

Audition til at blive aspirant ligger i februar måned,¹¹ og eleverne ansættes som aspiranter pr. 1. august.

⁸ Det fremgår af allongen blandt andet, at elever, der ikke kan fortsætte på Balletskolen, ikke er sikret plads på Zahles efter ophør. Sådanne elever tilbydes fremadrettet bl.a. en optagelsessamtale, uagtet venteliste, med henblik på optagelse på enten Zahles eller N. Zahles Seminariskole, hvis der er en ledig plads på det pågældende skoletrin.

⁹ Det betyder, at aspiranterne går på en 3-årig HF-uddannelse på lige fod med sportsudøvere fra mange forskellige idrætsgrene.

¹⁰ Første- og andetårsaspiranter modtager 3.000 kr. om måneden. Tredjeårsaspiranter modtager 4.000 kr. om måneden. Der kan herudover være tillæg. Aspiranter over 18 år får herudover SU, ligesom aspiranter over 18 år optjener pension.

¹¹ Beslutning om optagelse i aspirantprogrammet bliver således truffet, inden ansøgningsfristen for optagelse i ungdomsuddannelsesregi udløber. Dermed sikres eleverne mulighed for at søge andre uddannelser, ligesom auditions til andre aspirantprogrammer som udgangspunkt også ligger i starten af året.

4.4.6 *Dronning Margrethe Kollegiet*

Fra 7. klasse og frem til afslutningen af aspirantuddannelsen kan grundskoleelever og aspiranter bo på Dronning Margrethe Kollegiet ("Kollegiet"), der fysisk er en del af Det Kongelige Teaters bygninger på Kongens Nytorv.

Et forstanderpar ansat af Det Kongelige Teater har det daglige ansvar for Kollegiet. Forstanderparret bor i en lejlighed i tilknytning til Kollegiet. Det nuværende forstanderpar blev ansat primo 2021.

Eleverne på Kollegiet kommer primært fra Balletskolens afdelinger i Holstebro og Odense, samt skolens talentcentre i Esbjerg, Aarhus og Aalborg. Enkelte elever kommer fra de andre nordiske lande.

Der kan bo op til 18 elever på Kollegiet, og der bor p.t. 11 elever (seks grundskoleelever og fem aspiranter).

4.4.7 *Ledelsen af Balletskolen siden 2022*

Ledelsen af Balletskolen er siden medio 2022 blevet varetaget af en kunstnerisk leder (Anne Holm-Jensen Peyk) og en administrativ leder (Charlotte Falkentoft), der refererer til den kunstneriske leder.

Den kunstneriske leder har personaleansvaret for balletlærerne, mens den administrative leder har ansvaret for blandt andet pædagogerne i Mellemløbet (jf. nedenfor under afsnit 4.4.9) og de ansatte på Kollegiet.

Den kunstneriske leder refererer til balletmester Nikolaj Hübbe og er en del af ledelsesgruppen på Det Kongelige Teater, mens den administrative leder er områdeleder.

Inden den kunstneriske leder tiltrådte i 2022, blev Balletskolen ledet af en forstander og en administrativ leder, der var sideordnede (delt ledelse).

4.4.8 *Balletlærerne*

Der er typisk ansat 12-14 balletlærere på Balletskolen.

Hver årgang fra 0.-7. klasse har sin egen hovedlærer, og herefter undervises pigerne i 8. og 9. klasse af én lærer og drengene i 8. og 9. klasse af en anden lærer.¹² Enkelte balletlærere er ikke hovedlærer for nogen årgang, men er fx ansat som kunstnerisk leder af Kompagni B eller som Bournonvillelærer for flere forskellige årgange.

¹² I 8. og 9. klasse laver eleverne deres egen forestilling i det setup, der benævnes "Kompagni B". Hovedlærerne for en årgang kan også være ansat til andre funktioner som fx pas de deux-underviser for flere årgange, koordinator for satellitskolerne eller børneinstruktør.

Der findes ikke en balletlæreruddannelse, men en del af balletlærerne har enten selvbetalt eller finansieret af Det Kongelige Teater taget forskellige kurser/efteruddannelser.¹³

Typisk er balletlærerne selv tidligere elever fra Balletskolen.

Balletlærerne er deltidsansatte (fx 12 eller 18 timer om ugen). Ifølge balletlærernes overenskomst består deres arbejdstid af undervisning og forberedelse af undervisning. Herudover er der afsat en time om ugen til, at balletlærerne holder sig opdaterede på Balletskolens platforme og håndterer mails.

Den resterende del af deres ansættelsestimer består af en såkaldt timebank. Timerne heri anvendes til balletlærermøder, personalemøder og -seminarer, 1:1-samtaler med den kunstneriske leder, MUS-samtaler, forestillingsaktivitet, Balletskolens årsprøver, skoleballethjem-samtaler, teammøder, forældremøder, elevsamtaler/andet samvær med eleverne, forældrehenvendelse mm. Balletlærerne har i gennemsnit 4,5 timer om ugen til at løse disse opgaver. Timer herudover er overarbejdstimer, som afføder ekstra betaling, hvilket Balletskolen har afsat et beløb til i budgettet.

Balletundervisning af eleverne i 0.-9. klasse ligger typisk i morgen- og formiddagstimerne (inden Læseskole), mens aspiranternes balletundervisning typisk foregår om eftermiddagen efter undervisningen på Falkonergårdens Gymnasium.

4.4.9 *"Mellemrummet"*

Mellemrummet er både et fysisk sted på Balletskolen og en funktion, der varetages af tre pædagoger ansat af Det Kongelige Teater.

Pædagogerne i Mellemrummet tager sig af eleverne, fra de møder om morgenen, til de har fri om eftermiddagen eller aftenen. De tager imod børnene om morgenen, noterer sygemeldinger mv., koordinerer hvornår eleverne skal til fx skrædder, møde til forestillinger mv.

Pædagogerne er også med ved forestillinger og på turnéer, ligesom de varetager kommunikationen med elevernes forældre i forbindelse med forestillinger, prøveforløb og elevernes øvrige dagligdag.

4.4.10 *Sundhedsteamet*

Balletskolen har et Sundhedsteam, der består af en fysioterapeut, idrætslæge, diætist, mental coach og klinisk psykolog.¹⁴ Nogle af medlemmerne af Sundhedsteamet bistår også Kompagniet.

¹³ Fx tilbød Balletskolen i 2017 og 2018 underviserne et pædagogisk grunduddannelsesforløb.

¹⁴ Herudover er grundskoleeleverne via Læseskolen tilknyttet den kommunale ordning med en kommunalt ansat sundhedsplejerske.

Sundhedsteamet består både af personer ansat på Det Kongelige Teater og af personer tilknyttet på konsulentbasis (enten med fast timetal eller ad hoc).

En fysioterapeut i Sundhedsteamet er ansvarlig for koordinering og anvendelse af det sundhedsfaglige personale i Sundhedsteamet. Hvis en elev fx skal se en diætist, aftales dette således via den koordinerende fysioterapeut.

4.5 **De overordnede retlige rammer for Det Kongelige Teater og Balletskolen**

4.5.1 *Hjemmel og regulering*

Det Kongelige Teaters opgave med at drive en balletskole er reguleret af en række forskellige retskilder, der tilsammen udgør det retlige grundlag for Balletskolen.

Det retlige grundlag følger af finansloven (afsnit 4.5.2), scenekunstloven (afsnit 4.5.3) og vedtægten for Det Kongelige Teater (afsnit 4.5.4), der samlet fastlægger de overordnede rammer for Det Kongelige Teaters mulighed for at drive en balletskole.

Den overordnede ramme i disse regelsæt bliver suppleret af anstaltsforholdet (afsnit 4.5.5).

4.5.2 *Finansloven som overordnet ramme*

Det Kongelige Teater er reguleret på finansloven. Af finanslovens § 21.23 (2024-loven) fremgår det, at der i henhold til scenekunstloven ydes tilskud til scenekunst og kulturlivet knyttet hertil. Finanslovens § 21.23.01 omfatter Det Kongelige Teater. Det fremgår heraf om Balletskolen, at (uddrag):

"3. Hovedformål og lovgrundlag

Det Kongelige Teater og Kapel er Danmarks nationalscene. Teatrets hovedopgaver er at opføre skuespil, opera og ballet af høj kunstnerisk kvalitet. Teatret opfører også koncerter samt uddanner balletdansere og operasangere. Teatrets virksomhed reguleres i henhold til §§ 2-4a i lov om scenekunst, jf. LBK nr. 246 af 18. marts 2020. Teatret ledes af en bestyrelse, der udpeges af kulturministeren. [...]"

Under beskrivelsen af opgaver og formål er Det Kongelige Teaters mulighed for at varetage uddannelsesopgaver også beskrevet. Følgende fremgår herom:

"5. Opgaver og mål

[...] Det Kongelige Teater skal fortsat udvikle uddannelserne på de skoler, der hører under Det Kongelige Teater. Målet for Det Kongelige Teaters uddannelser er: [...]"

- løbende at forbedre rekrutteringsgrundlaget for balletdansere. Til teatrets balletskole i København, hvor der tilbydes en danseuddannelse, en folkeskoleuddannelse og en ungdomsuddannelse, er der knyttet en kostskoleafdeling, som giver et bolig- og pasningstilbud på et tidssvarende niveau, som særligt elever fra provinsen kan gøre brug af. For yderligere at søge rekrutteringsgrundlaget styrket afsøges løbende andre og nye veje, der kan bidrage til at realisere dette, herunder udvikling af samarbejdet med andre aktører og danseskoler i Danmark."

Det fremgår også af finansloven, at de nærmere regler om Det Kongelige Teaters virksomhed følger af scenekunstloven, jf. nedenfor.

4.5.3 *Scenekunstloven¹⁵ som overordnet ramme*

Om Det Kongelige Teater

Kapitel 2 i scenekunstloven fastsætter nærmere regler om Det Kongelige Teater, herunder Balletskolen.

Lovens § 2 fastsætter regler om Det Kongelige Teaters virksomhed og produktion, herunder en forpligtelse til at producere et repertoire af høj kunstnerisk kvalitet inden for ballet, opera og skuespil.

Om Balletskolen

Det fremgår af lovens § 2, stk. 4, at Det Kongelige Teater kan drive uddannelsesvirksomhed inden for sine arbejdsområder, herunder ballet, jf. § 2, stk. 1.

Bestemmelsen i lovens § 2, stk. 4, bygger på en betænkning om Det Kongelige Teater, hvoraf fremgår, at Den Kongelige Balletskole omfatter en danseskole (oprettet 1771) og en læseskole (oprettet 1856), og at danseskolen skal sikre den erhvervsmæssige uddannelse af balletdansere, idet balletdanseres uddannelse starter på samme tid som folkeskolen.¹⁶

Bestemmelsen blev i sin nuværende form indført med den tidligere gældende teaterlov. Af lovbemærkningerne til bestemmelsen fremgår det, at:¹⁷

"Bestemmelsen om teatrets uddannelsessituation er omformuleret, således at teatret kan gennemføre den undervisningsvirksomhed, som der måtte vise sig behov for.

¹⁵ Lovbekendtgørelse nr. 1473 af 30. november 2023 af lov om scenekunst.

¹⁶ Betænkning nr. 872/1979 fra Udvalget om Det kongelige Teaters målsætning.

¹⁷ Forslag til teaterlov, som fremsat 7. december 1989 af kulturministeren (L 104), de specielle bemærkninger til § 2. Bestemmelsen blev uændret videreført med Lov nr. 897 af 21. december 1991 om ændring af teaterlov, jf. Forslag til lov om ændring af teaterlov, som fremsat 6. november 1991 af kulturministeren (L 101), de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1, om § 2, stk. 4.

Baggrunden herfor er, som allerede anført i Betænkning 872/1979 fra Udvalget om Det Kongelige Teaters målsætning, jf. kap. VI B, at hele Det Kongelige Teaters omfattende virksomhed hviler på den forudsætning, at teatret råder over et personale, der blandt andet har de nødvendige uddannelsesmæssige forudsætninger. Kan den pågældende uddannelse ikke finde sted på anden måde, må teatret have ret og pligt til selv at etablere de fornødne uddannelsesmuligheder, hvad enten det er egentlig grunduddannelse eller efter- og videreuddannelse. Uddannelserne på Det Kongelige Teater omfatter i dag udover uddannelserne af operasangere og balletdansere uddannelse af teaterskræddere."

Af bemærkningerne fremgår det således også – ligesom af finansloven – at Det Kongelige Teater kan drive en balletskole med tilknyttet læseskole, og at uddannelse af balletdansere sker for at sikre, at Det Kongelige Teater råder over relevant og tilstrækkeligt uddannet personale.

Om Det Kongelige Teater som statsvirksomhed

Lovens § 3, stk. 1, 1. led, fastslår, at Det Kongelige Teater er en statsvirksomhed under Kulturministeriet.

§ 3, stk. 1, 1. led, i scenekunstloven blev indført med den dagældende teaterlov fra 1990. Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen,¹⁸ at formålet med bestemmelsen er at give Det Kongelige Teater status som en statsvirksomhed. Baggrunden herfor fremgår de specielle bemærkninger:

"Med Det Kongelige Teaters overgang i 1987 til status som statsvirksomhed er der tilvejebragt et formelt grundlag for en mere fleksibel udfyldelse af de økonomiske rammer og en højere grad af selvstyring. Der sigtes herved imod at øge mulighederne for at lægge forretningsmæssige principper til grund og mod at give ledelsen og virksomheden en sådan dispositionsfrihed, at teatret kan drives rationelt og effektivt. [...]"

Det Kongelige Teaters status som statsvirksomhed forudsætter således, at teatrets ledelse, inden for de rammer, der findes i lovgivningen herunder med overholdelse af den for det enkelte år fastsatte nettobevilling, har ansvaret for teatrets daglige drift."

Om bestyrelsen og dens medlemmer

Det fremgår af scenekunstlovens § 3, stk. 1, 2. led, samt bestemmelsens stk. 2-9, at teatret ledes af en bestyrelse på indtil otte medlemmer, der beskikkes af kulturministeren. Seks af medlemmerne, herunder bestyrelsens formand og næstformand, udpeges af kulturministeren og skal repræsentere kulturel og ledelsesmæssig indsigt. To medlemmer kan vælges af medarbejderne.

¹⁸ Forslag til teaterlov, som fremsat 7. december 1989 af kulturministeren (L 104), de specielle bemærkninger til § 3.

Ledelsens ansvar og opgaver

Af scenekunstlovens § 4 fremgår, at bestyrelsen er Det Kongelige Teaters øverste ledelse, som over for kulturministeren har det overordnede ansvar for overholdelsen af fastsatte bestemmelser for teatrets virksomhed. Endvidere fremgår det af bestemmelsen, at bestyrelsen træffer beslutning om sammensætningen af en direktion og ansætter teaterchefen og direktionens øvrige medlemmer.

Det fremgår af lovens § 4a, at teaterchefen varetager den daglige ledelse af Det Kongelige Teater og i samarbejde med de øvrige direktionsmedlemmer udarbejder repertoireplaner og forslag til budget, og at de kunstneriske chefer med ansvar over for teaterchefen forestår den daglige ledelse af henholdsvis skuespil, ballet, opera og kapel.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 4,¹⁹ at formålet med, at Det Kongelige Teaters ledelse sammensætter direktionen, er, at de enkelte afdelinger i højere grad bliver selvstændige beslutnings-, dispositions- og ansvarsområder.

Reglerne i lovens §§ 4 og 4a er ændret, hhv. indsat ved lovændringen fra 1991.²⁰ Af de specielle bemærkninger til bestemmelserne fremgår det, at bestyrelsen er teatrets øverste ledelse og har det overordnede ansvar for, at de bestemmelser, der er fastsat i den dagældende teaterlov (nu scenekunstloven), finansloven og teatrets vedtægt overholdes. Formålet med lovændringen var et politisk ønske om, at der inden for de nævnte rammer skulle gives bestyrelsen for Det Kongelige Teater mulighed for en selvstændig udformning af teatrets virksomhed, herunder fastsættelse af overordnede retningslinjer.

4.5.4 *Vedtægt for Det Kongelige Teater*

Det Kongelige Teaters virksomhed er nærmere reguleret i en vedtægt, som kulturministeren fastsætter efter indstilling fra Det Kongelige Teaters bestyrelse, jf. scenekunstlovens § 4, stk. 2.

Vedtægt for Det Kongelige Teater er senest fastsat ved cirkulære nr. 9107 af 26. februar 2024. Hovedindholdet af vedtægten er en gengivelse af reglerne i kapitel 2 i scenekunstloven.²¹

Herudover indeholder vedtægten i § 4, stk. 6, bl.a. en bestemmelse om, at bestyrelsen fastsætter retningslinjer for Det Kongelige Teaters virksomhed efter oplæg fra teaterchefen.

¹⁹ Forslag til teaterlov, som fremsat 7. december 1989 af kulturministeren (L 104), de specielle bemærkninger til § 4, hvorefter daværende ledelse (teaterchefen) skulle udnævne kunstneriske chefer.

²⁰ Lov nr. 897 af 21. december 1991.

²¹ Cirkulæret erstatter bekendtgørelse nr. 357 af 5. november 1992 om vedtægt for Det Kongelige Teater og Kapel.

Endvidere indeholder vedtægten nærmere regler om Det Kongelige Teaters finansiering, årsberetning, regnskabsaflæggelse mv.

4.5.5 *Anstaltsforholdet som udfyldende regel*

Finansloven, scenekunstloven og vedtægten for Det Kongelige Teater, der fastlægger de overordnede rammer for Det Kongelige Teater og Balletskolen, bliver udfyldt af den uskrevne retsgrundsætning, som betegnes "anstaltsforholdet".

Anstaltsforholdet er en retsædvane, der gælder på lovniveau. Indholdet af anstaltsforholdet som hjemmel er vanskeligt at beskrive præcist.²²

Med hjemmel i anstaltsforholdet kan en institution, herunder Det Kongelige Teater, fastsætte almindelige forskrifter for institutionens brugere, herunder ordensforskrifter, politikker om besøg mv., der skal være gældende ved institutionen, og som har til formål at sikre institutionens overordnede funktion. Anstaltsforholdet giver desuden hjemmel til at træffe konkrete beslutninger og (visse) afgørelser i forholdet mellem institutionen og institutionens brugere. En institutions brugere kan fx være elever, pårørende eller andre borgere. En konkret beslutning kan fx være at fastsætte bestemte besøgs- og ringetider eller regler om beklædning.

Baggrunden for anstaltsforholdet er, at der – når institutionens eksistens er fastsat eller forudsat i lovgivningen (finanslov eller sektorspecifikke love) – derved også må ligge en tilstrækkelig hjemmel til at fastsætte de generelle regler og træffe de konkrete beslutninger, som er nødvendige for at få institutionen til at fungere.

Reguleringen af en institutions brugere med hjemmel i anstaltsforholdet er behandlet i en række udtalelser fra Folketingets Ombudsmand. Fx i FOB 2003.248 om en advarsel og senere bortvisning af en elev fra en kirkemusikskole. Ombudsmanden udtalte, at en afgørelse i form af beslutning om bortvisning med hjemmel i anstaltsforholdet kun kan træffes efter en afvejning ud fra proportionalitetsprincippet, ligesom overvejelserne skal dokumenteres. Anstaltsforholdet var også det retlige grundlag i FOB 2013-24 om bortvisning af en elev fra en kostskole og om udstedelse af generelle regler for kostskolen.

Regulering og beslutninger efter anstaltsforholdet skal ske med respekt for og inden for rammerne af grundlæggende rettigheder, relevante offentligretlige regler og almindelige forvaltningsretlige grundsætninger. Borgernes friheds- og menneskerettigheder skal således iagttages, navnlig rettighederne i grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK). Dispositioner skal desuden være båret af saglige hensyn, og de må ikke gå videre, end det er nødvendigt af hensyn til institutionens formål og virksomhed (proportionalitet).

²² Se om anstaltsforholdet fx i FOB 2023-24 om regulering af kostdelen på en kostskole, artiklen "Anstaltsforholdet – en vanskelig hjemmel" i Folketingets Ombudsmands Beretning 2010 og U 2001.83 H om et AMU-centers adgang til med hjemmel i anstaltsforholdet at regulere muligheden for at foretage bøn.

5. **BALLETSKOLEN: KRITIK OG ROS**

5.1 **Indledende bemærkninger**

Dette kapitel er baseret på de indberetninger, Horten har modtaget, og de interviews, der er afholdt i forbindelse med advokatundersøgelsen.

I afsnit 5.2 beskrives 17 temaer, der indebærer kritik af Balletskolen. Hvert tema er illustreret med konkrete udsagn. Afsnit 5.3 omhandler fire positive temaer (ros), og der er her også indsat enkelte udsagn.

5.2 **Kritik af Balletskolen**

5.2.1 *Indledende bemærkninger*

I forbindelse med indberetninger og interviews er der fremkommet en række kritikpunkter mod Balletskolen.

Vi bemærker, at kritik omtalt i medierne ikke er medtaget selvstændigt i vores undersøgelse, da der er tale om journalistisk gengivelse af materiale, vi ikke har haft adgang til. Den type kritik, der fremgår af medieomtalen, er dog i et ganske betydeligt omfang også kommet frem i forbindelse med indberetninger og interviews.

Vi har til brug for vores undersøgelse inddelt kritikpunkter fra indberetninger og interviews i en række overordnede tematikker. Herefter har vi vurderet omfanget af kritikken for hvert tema og det overordnede tidsmæssige aspekt.

Der er både for så vidt angår tematisering, omfanget af kritik og det tidsmæssige aspekt tale om ganske skønsmæssige og overordnede vurderinger. Eksempelvis omhandler indberetninger ofte lange perioder, hvor vi ikke har kunnet tidsfæste de konkrete episoder. En indberetning og et interview kan efter omstændighederne også indeholde udsagn, der både er positive, neutrale og kritiske, og det er her vurderet skønsmæssigt, hvordan det har været "mest rigtigt" at indplacere og medregne kritikken. Endelig kan der være sammenfald mellem personer, der har indberettet, og personer, som har afgivet interview. Et udsagn, der både fremgår af en indberetning og af et interview vil således være medtaget begge steder.

Samlet set har gennemgangen dog givet et relevant overblik over både omfanget af kritikken og det tidsmæssige aspekt heraf.

Generelt viser vores gennemgang af kritikpunkterne tegn på en løbende forbedring af trivslen på Balletskolen. Dette gælder fx i forhold til følgende temaer:

- Træning med smerter og skader
- Homofobi, seksualitet
- Kollegiet.

Navnlig omkring 2017 ses der at være en forbedring for flere af kritikpunkterne.

Gennemgangen viser dog også, at der stadig er udfordringer med trivslen, og enkelte temaer viser endda en udvikling til det dårligere, hvilket fx gælder følgende temaer:

- Fysiske rammer, ude-tid
- Børn som ressource, lange dage
- Evalueringer, årsprøver, bekymringssamtaler mv.

Vores gennemgang viser også, at indberetningerne generelt tegner et noget mere kritisk billede af Balletskolen end udsagn fra interviews.

Vi har under hvert tema udvalgt et citat fra en indberetning til illustration af de udsagn, vi har set. Eksemplerne er ikke valgt ud fra en "gennemsnitsbetragtning", men for at illustrere karakteren af og spændvidden i udsagnene. Udsagnene er tidsfæstede, medmindre der er tale om udsagn fra eller om nuværende elever, hhv. udsagn fra nuværende ansatte.

Vi bemærker, at vi har udarbejdet en mere omfangsrig og detaljeret oversigt over kritikpunkterne samt ros af Balletskolen. Oversigten er overleveret til HR og Jura i Det Kongelige Teater.

5.2.2 *Temaer for kritik*

5.2.2.1 Hård tone, ydmygelser, psykisk vold, angst mv.

Kritikpunkterne under dette tema omhandler navnlig sprogbrug, tone, fejlfinderkultur, skæld ud, ydmygelser og psykisk vold fra ansatte på Balletskolen mod elever, samt angst og andre psykiske mén hos elever som følge heraf.

Afgrænsningen af advokatundersøgelsen indebærer, at udsagn om episoder indbyrdes mellem elever ikke er medtaget, ligesom forhold vedrørende ansatte på Læseskolen heller ikke er medtaget, da underviserne på Læseskolen er ansat på Zahles og ikke er en del af undersøgelsen.

Eksempel fra en indberetning fra forælder til en tidligere elev [...]

Der er tale om en tematik, der fylder rigtig meget i både indberetninger og interviews (44 ud af 97 indberetninger og 20 ud af 53 interviews).

Tematikken ses stadig at være et problem, men en tidsfæstelse af kritikken peger dog på, at problemet er noget mindre i dag end i tidligere perioder.

Der er betydeligt mere negativ kritik fra indberettere end fra interviewede.

5.2.2.2 Fysisk vold mv.

Kritikken under dette tema omhandler fysiske krænkelser af ikke helt bagatelagtig karakter og kan fx omfatte følgende situationer: Hårdt greb om arm, at kaste genstande efter en elev, at rive eller kradse. Det er forhold, der efter omstændighederne vil kunne være omfattet af straffelovens § 244 om simpel vold, og som er begået af ansatte mod elever på Balletskolen.

Tematikken omhandler kun fysiske krænkelser og således ikke påvirkninger af psyken eller krænkelser af elevernes mere ideelt prægede interesser, fx blufærdighed eller ære. Forhold vedrørende fysisk vold indbyrdes mellem elever på Balletskolen er heller ikke omfattet af dette tema.

Eksempel fra en indberetning fra tidligere elev [...]

Der er tale om en alvorlig tematik, som dog ikke fylder meget antalsmæssig (10 ud af 97 indberetninger og 3 ud af 53 interviews).

Der er ikke i hverken indberetninger eller interviews omtalt forhold om dette tema i perioden efter 2017.

5.2.2.3 Spiseforstyrrelser, vægt, kost mv.

Kritikpunkterne under dette tema omhandler navnlig udsagn om spiseforstyrrelser blandt elever, spørgsmål om elevens vægt, samt forhold vedrørende kost og vejning.

Eksempel fra en indberetning fra forælder til en tidligere elev [...]

Dette tema fylder rigtig meget i forbindelse med både indberetninger og interviews, men navnlig i indberetningerne (38 ud af 97 indberetninger og 16 ud af 53 interviews).

Tallene og det tidsmæssige aspekt peger i forskellige retninger, men noget tyder dog på en forbedring vedrørende dette tema, da indberetninger og interviews af positiv karakter alle vedrører perioden fra 2016 og frem.

5.2.2.4 Træning med smerter og skader, sygdom mv.

Udsagnene under dette tema omhandler deltagelse i træning og forestillinger trods smerter, skader eller sygdom, indtagelse af smertestillende medicin mv. for at kunne deltage i træning og forestillinger, Balletskolens og Sundhedsteamets håndtering af smerter og skader og kobling af skader og smerter til mentale forhold hos elever.

Eksempel fra en indberetning fra forælder til en tidligere elev [...]

Temaet fylder meget i både indberetninger og interviews (19 ud af 97 indberetninger og 15 ud af 53 interviews).

Perioden med mest negativ kritik ses at være fra 2007-2017.

Der ses klare tegn på forbedringer vedrørende dette tema fra 2017, men der er stadig negativ kritik for perioden frem til 2024.

5.2.2.5 Forskelsbehandling af elever

Temaet vedrører både de situationer, hvor elever oplever, at ansatte på Balletskolen fremhæver nogle elever fremfor eller på bekostning af andre, og hvor ansatte har tydelige præferencer for eller tager afstand fra eller ignorerer visse elever.

Derudover omfatter tematikken situationer med kønsbestemt forskelsbehandling af elever, hvilket fx kan relatere sig til, at der typisk er meget få drenge på de enkelte årgange på Balletskolen.

Eksempel fra en indberetning fra en tidligere elev [...]

Udsagnene om dette emne fylder ikke rigtig meget (12 ud af 97 indberetninger og 7 ud af 53 interviews), men udsagnene er generelt meget negative.

Temaet ses stadig at være en udfordring, dog er de få positive fortællinger om emnet alle af nyere dato.

Udsagn fra interviews peger på en forbedring fra omkring 2017.

5.2.2.6 Homofobi, seksualitet

Dette tema omhandler forhold, hvor elever har oplevet manglende accept af og forståelse for deres seksualitet (homoseksualitet), samt situationer hvor elever er blevet mødt af upassende kommentarer om deres køn eller i øvrigt af seksuel karakter.

Tematikken omfatter ikke udsagn vedrørende seksuelle overgreb og (med én undtagelse) heller ikke udsagn om forhold/episoder af seksuel karakter elever imellem.

Eksempel fra en indberetning fra en tidligere elev [...]

Der er ikke tale om et tema, der antalsmæssigt fylder meget i hverken indberetninger eller interviews (5 ud af 97 indberetninger og 6 ud af 53 interviews).

En tidsfæstelse af kritikken peger på en klar forbedring på området, da der ikke er negative udsagn om forholdet efter 2018.

5.2.2.7 Kollegiet

Dette tema omhandler primært udsagn om trivsel og forhold for elever bosat på Kollegiet, herunder om forstanderparret og om gældende regler for ophold på Kollegiet.

Eksempel fra en indberetning fra en tidligere elev [...]

Temaet fylder noget mere i interviews end i indberetninger (8 ud af 97 indberetninger og 19 ud af 53 interviews).

De fleste negative udsagn vedrørende Kollegiet vedrører perioden før 2020.

Der er stadig kritik, men også tegn på forbedringer efter det nye forstanderpar kom til i 2021.

5.2.2.8 Fysiske rammer, ude-tid mv.

Dette tema omhandler forhold vedrørende de fysiske rammer på Balletskolen, herunder dårlige pladsforhold. Temaet omhandler også manglende muligheder for leg, frisk luft og at komme ud og "væk" fra Det Kongelige Teater.

Eksempel fra en indberetning fra forælder til en tidligere elev [...]

Temaet fylder ikke meget antalsmæssigt i hverken indberetninger eller interviews (5 ud af 97 indberetninger og 6 ud af 53 interviews).

Kritikken af dette emne er øget siden 2019.

5.2.2.9 Børn som ressource, lange dage

Dette tema omhandler udsagn om, at elever på Balletskolen i visse situationer anses for en ressource eller et middel til at generere indtægter til Det Kongelige Teater, mere end de betragtes som børn, herunder også udsagn om lange arbejdsdage, og at hensyn til forestillinger vægtes fremfor børnenes trivsel.

Eksempel fra en indberetning fra forælder til en nuværende elev [...]

Der er tale om et tema, der fylder en del både historisk og i dag (14 ud af 97 indberetninger og 17 ud af 53 interviews).

Tallene peger på en udvikling til det værre, idet der ses at være mere negativ kritik af temaet i nyere tid (fra 2007 og frem, herunder med en del negative udsagn fra 2022 og frem til i dag).

5.2.2.10 Evalueringer, bekymringssamtaler, årsprøver/eksamener og udslusning fra Balletskolen

Der er her tale om et ganske bredt tema, der både omhandler generelle processer og konkrete sager vedrørende evaluering af elever, afholdelse af bekymringssamtaler (kun skoleåret 2022/2023), afholdelse af årlige årsprøver (tidligere benævnt eksamener) samt forløb vedrørende udslusning af elever fra Balletskolen (både når de selv vælger at stoppe, og når Balletskolen beslutter dette).

Eksempel fra en indberetning fra en nuværende ansat [...]

Det er en tematik, der fylder meget i både indberetninger og interviews (22 ud af 97 indberetninger og 26 ud af 53 interviews).

Tallene og en tidsfæstelse af kritikken peger i lidt forskellige retninger, men langt størstedelen af udsagnene er negative, og der ses en tendens til øget negativ kritik for perioden 2018 og frem til i dag.

Den negative udvikling relaterer sig delvist til indførelsen af bekymringssamtaler, som dog er afskaffet igen.

5.2.2.11 Tavshedskultur, bekymring for repressalier

Dette tema omhandler udsagn om, at elever og forældre ikke tør klage over eller kritisere forhold på Balletskolen primært af frygt for repressalier, fx at barnet ikke består sin årsprøve eller ikke får tildelt roller.

Temaet omhandler også forhold indbyrdes i forældregruppen, herunder om en kultur blandt forældre, der kan have understøttet tavshedskulturen.

Eksempel fra en indberetning fra forælder til en nuværende elev [...]

Temaet fylder en del og har gjort det over en lang periode (9 ud af 97 indberetninger og 16 ud af 53 interviews).

Der ses ikke i tallene at være en udvikling hverken til det værre eller bedre.

5.2.2.12 Sundhedsteam

Udsagn under dette tema omhandler elevers, forældres og ansattes oplevelser med Sundhedsteamet tilknyttet Balletskolen. Der kan både være tale om konkrete behandlinger/forløb og forhold, der angår Sundhedsteamet mere generelt.

Sundhedsteamet dækker i denne kontekst både ansatte på Det Kongelige Teater samt faste, tilknyttede konsulenter og kan således både være fysioterapeut, diætist, psykolog, mental coach, lægefaglig konsulent og pilatestræner.

Eksempel fra en indberetning fra en tidligere elev [...]

Det er ikke et tema, der fylder rigtig meget i indberetninger og interviews (9 ud af 97 indberetninger og 9 ud af 53 interviews).

Det er det eneste af de kritiske temaer, hvor der samlet er flere positive udsagn end negative.

Der er endvidere næsten ingen kritik efter 2015, og tallene peger således også ret entydigt på en positiv udvikling i opfattelsen af Sundhedsteamet.

5.2.2.13 Manglende uddannelse og pædagogiske kompetencer hos balletlærere

Temaet omhandler primært udsagn om manglende uddannelse og kompetencer hos balletlærerne på Balletskolen, herunder forhold vedrørende manglende pædagogiske evner og manglende pædagogisk uddannelse, samt om gammeldags undervisningsmetoder.

Eksempel fra en indberetning fra forælder til en nuværende elev [...]

Der er tale om et tema, der fylder forholdsvist meget i indberetninger og interviews (13 ud af 97 indberetninger og 17 ud af 53 interviews).

Kritikken fordeler sig over en periode på mange år og ses ikke at have udviklet sig hverken til det værre eller bedre.

5.2.2.14 Dårlig ledelse

Temaet omfatter en række forskellige forhold, hvor enten forældre eller ansatte har oplevet dårlig ledelse af Balletskolen.

Fra forældreperspektiv kan det fx handle om en oplevelse af, at hensynet til de ansatte på Balletskolen vægtes højere end hensynet til børnene, eller at ledelsen undlader at agere på henvendelser mv.

Fra de ansattes perspektiv kan det fx handle om manglende tillid til ledelsen, at ledelsen ikke tager ansvar, at ledelsen forskelsbehandler ansatte, eller at ledelsen mangler kompetencer.

Ledelsen af Balletskolen omfatter i denne kontekst den kunstneriske leder (tidligere forstander) og den administrative leder. Forhold vedrørende balletmester eller teaterchef er ikke medtaget under dette punkt, medmindre disse konkret har været involveret i en sag, som almindeligvis håndteres af balletledelsen.

Eksempel fra en indberetning fra forælder til en tidligere elev [...]

Dette tema fylder forholdsvist meget (10 ud af 97 indberetninger og 18 ud af 53 interviews).

Tallene og tidsfæstelse af kritikken vedrørende dårlig ledelse peger i flere forskellige retninger, idet både de fleste positive udsagn og de fleste negative udsagn ses at vedrøre perioden fra 2017-2024.

5.2.2.15 Håndtering af kritik og klagesager mv.

Dette tema omhandler forhold vedrørende Balletskolens håndtering af kritik, klagesager og kritiske sager, fx om elevernes trivsel, evalueringer, årsprøver og udslusning.

Temaet omfatter også forhold vedrørende klageadgang og henvendelsesveje (hvem kan man gå til).

Eksempel fra en indberetning fra forælder til en tidligere elev [...]

Dette tema fylder samlet ikke så meget (10 ud af 97 indberetninger og 8 ud af 53 interviews).

Der er en betydelig overvægt af negative udsagn om dette tema.

Den negative kritik går langt tilbage i tid, og der ses ikke at være tale om en problematik, der er ophørt (dårlig kommunikation, manglende handling og svar, negligering mv.)

De (forholdsvis få) positive udsagn vedrører dog nyere tid og relaterer sig primært til Kasper Holtens ageren i 2022-klagesagen.

5.2.2.16 Ansvar for trivslen og snitfladen mellem Læseskolen og Balletskolen

Dette tema omhandler en række forhold om snitfladen mellem Læseskolen og Balletskolen, herunder retlige forhold (der gælder forskellige regler for Læseskolen og for Balletskolen), uklarheder om det formelle og praktiske ansvar for trivsel, om uhensigtsmæssig placering af trivselsansvaret, og om manglende tid til trivselsarbejde blandt balletlærerne.

Eksempel fra en indberetning fra en nuværende ansat [...]

Det er generelt ikke et stort tema i hverken indberetninger eller interviews (7 ud af 97 indberetninger og 8 ud af 53 interviews), men dog noget, der fylder en del for de nuværende ansatte på Balletskolen.

Kritikken vedrører en lang periode, og der ses ikke en udvikling hverken til det værre eller bedre.

5.2.2.17 Tavshedspligt/fortrolighed

Dette tema omhandler situationer, hvor elever og forældre har en oplevelse af, at aftaler eller forudsætninger om fortrolighed ikke overholdes af ansatte på Balletskolen (herunder Kollegiet), hhv. konsulenter tilknyttet Sundhedsteamet.

Temaet omfatter også situationer med manglende overholdelse af lovgivning om tavshedspligt (fx for særlige sundhedspersoner). En betydelig del af kritikken vedrører forholdene på Kollegiet.

Eksempel fra en indberetning fra en tidligere elev [...]

Der er kun et begrænset antal indberetninger og udsagn fra interviews om dette tema (10 ud af 97 indberetninger og 5 ud af 53 interviews).

Den tidsmæssige udvikling er svær at vurdere på grund af det lave antal, men de kritiske indberetninger tyder dog på, at der er tale om en problematik, der vedrører en lang periode, og som hverken er blevet værre eller bedre i denne periode.

5.3 **Ros til Balletskolen**

5.3.1 *Indledende bemærkninger*

I forbindelse med indberetninger og interviews er der også blevet fremhævet en række positive forhold og fremkommet ros af Balletskolen.

På samme måde som ovenfor i afsnit 5.2 har vi inddelt tilkendegivelserne i en række overordnede tematikker. Nedenfor gengiver vi de væsentligste positive tilkendegivelser om Balletskolen fra indberetninger og interviews om disse positive temaer.

Generelt har antallet af indberetninger og udsagn på interviews om de positive forhold på Balletskolen været markant færre end de tilsvarende for kritikpunkterne.

Nogle af de positive tematikker viser hverken en udvikling til det værre eller bedre, mens de øvrige tematikker tegner et billede af en positiv udvikling på Balletskolen samt en mere positiv opfattelse af balletlærerne. Den positive udvikling viser sig primært fra perioden 2016/2017 og frem.

5.3.2 *Temaer for positive tilkendegivelser*

5.3.2.1 Unikke og eventyrlige oplevelser

Dette tema dækker over en række udsagn fra elever og deres forældre om, at Balletskolen har givet eleverne en række fantastiske, unikke og eventyrlige oplevelser, fx i form af kultur, forestillinger og rejser.

Nogle af udsagnene kommer i en ren positiv kontekst, mens andre finder, at "prisen" for de fantastiske oplevelser har været en række andre oplevelser, som de gerne havde været foruden.

Eksempel fra en indberetning fra forælder til en tidligere elev [...]

Der er forholdsvis få udsagn om dette tema (7 ud af 97 indberetninger og 4 ud af 53 interviews).

Udsagnene spreder sig over en lang periode, og samlet ses der ikke at være en udvikling til det værre eller bedre vedrørende dette tema.

5.3.2.2 Gode oplevelser

Forhold omfattet af dette tema omhandler indberetninger eller interviews, der fremhæver, at der kun har været gode oplevelser på Balletskolen, eller at der har været mange gode oplevelser, herunder fordi man har trivedes i et elitært og professionelt miljø og/eller har opnået kompetencer, der har været værdifulde senere i livet.

Også indberetningerne om dette tema fordeler sig over en lang periode. Der ses heller ikke her en udvikling hverken til det værre eller bedre.

5.3.2.3 Balletskole i positiv udvikling

Temaet omfatter forhold om ændringer på Balletskolen til det bedre, herunder om en positiv udvikling og indførelse af tiltag, der sikrer en bedre trivsel for eleverne på Balletskolen.

Eksempel fra en indberetning fra forældre til en nuværende elev [...]

Dette tema er omtalt i en del indberetninger, men næsten ikke i interviews (13 ud af 97 indberetninger og 1 ud af 53 interviews).

De positive tilkendegivelser om dette tema fra både indberetninger og interviews vedrører primært perioden fra 2016/2017 og frem.

Tallene tyder således på en udvikling til det bedre vedrørende dette tema.

5.3.2.4 Balletunderviserne

Dette tema omhandler udsagn om balletlærerne, hvor lærerne enten roses generelt, eller hvor en eller flere balletlærere beskrives positivt, fx som værende dygtige, professionelle, inspirerende eller empatiske.

En del af de positive beskrivelser af balletlærere indgår i en kontekst, hvor nogle balletlærere roses, mens andre kritiseres.

Eksempel fra en indberetning fra forælder til nuværende elev [...]

Dette tema fylder ikke ret meget, men er omtalt i 8 ud af 97 indberetninger. Det er ikke omtalt under interviews.

Der er markant flest positive udsagn vedrørende perioden 2016 og frem til nu.

Dette tyder således på en positiv udvikling vedrørende opfattelsen af balletlærerne fra 2016 og frem.

6. TILSYN

6.1 Indledende bemærkninger

Det Kongelige Teater og Balletskolen er underlagt både lovbestemt og ulovbestemt tilsyn.

I dette kapitel redegøres nærmere for de overordnede retlige rammer for disse tilsyn samt for vores observationer vedrørende selve udførelsen af tilsynet, for så vidt angår Kulturministeriet (afsnit 6.2), Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) (afsnit 6.3) og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) (afsnit 6.4).

Dertil kommer en kort bemærkning om tilsyn efter arbejdsmiljølovgivningen (afsnit 6.5) og endelig vores samlede bemærkninger om tilsynet med Balletskolen (afsnit 6.6).

Der er tale om en redegørelse for de retlige og faktuelle forhold, og – henset til kommissoriet – ikke en vurdering af, om det enkelte tilsyn er udført korrekt.

Dette kapitel om tilsyn er medtaget i rapporten, da det udgør relevant baggrundsviden til brug for blandt andet læsning af rapportens kapitel 9 (udvalgte enkeltpersoners mulige ansvar) og kapitel 10 (anbefalinger og læringspunkter).

6.2 Kulturministeriets tilsyn

6.2.1 *De overordnede retlige rammer for tilsynet*

Det følger af scenekunstlovens § 4, stk. 1, at bestyrelsen for Det Kongelige Teater over for kulturministeren har det overordnede ansvar for overholdelse af fastsatte bestemmelser om teatrets virksomhed.

I en sag fra 1996 om den dagældende (enslydende) bestemmelse i teaterlovens § 4, stk. 1, var der tvivl om forståelsen af denne bestemmelse i relation til rekursmulighed og Kulturministeriets tilsyn med Det Kongelige Teater.²³

Sagen omhandlede konkret Det Kongelige Teaters beslutning om ikke at annoncere i dagbladet Information.

²³ Den nuværende formulering af § 4, stk. 1, blev indsat i teaterloven ved lov nr. 897 af 21. december 1991 om ændring af teaterlov, jf. lovforslag nr. 101 fremsat 6. november 1991. Teaterloven ændrede sidenhen navn til lov om scenekunst, jf. lov nr. 445 af 23. maj 2012 om ændring af teaterloven. Dette havde dog ikke betydning for § 4, stk. 1, der således ikke er ændret siden 1991.

Af udtalelsen fra Folketingets Ombudsmand (FOU nr. 1994.196) fremgår herom blandt andet:

"Som det fremgår af § 4, stk. 1, i teaterloven har bestyrelsen for Det Kongelige Teater over for kulturministeren det overordnede ansvar for at de bestemmelser for teatrets virksomhed, der er fastsat, overholdes.

Der er således lovfæstet et over-/underordningsforhold mellem ministeriet og teatret. Dette må, når der ikke i loven i øvrigt er fastsat bestemmelser om afskæring af adgangen til rekurs, indebære en almindelig adgang til klage til Kulturministeriet over afgørelser truffet af Det Kongelige Teater.

[...]

Justitsministeriet har konkluderet at beslutningen om ikke at annoncere i Information ikke kunne påklages til en overordnet myndighed efter de ulovfæstede regler om administrativ rekurs, når der ikke var tale om en afgørelse af offentligretlig karakter.

Jeg må til dette synspunkt anføre, at det normalt følger af et over-/underordningsforhold mellem to myndigheder at den overordnede myndighed har fuld instruktionsbeføjelse over for den underordnede myndighed.

[...]

Muligheden for at klage til en overordnet myndighed efter reglerne om rekurs suppleres således efter min opfattelse af muligheden for at rette henvendelse til en overordnet myndighed, for at denne myndighed i sin egen- skab af tilsynsmyndighed kan tage stilling til, om der er grundlag for at gribe ind over for den underordnede myndighed.

En overordnet myndighed skal føre tilsyn med at den underordnede myndigheds forvaltning og øvrige virksomhed er i overensstemmelse med lovgivningen og andre regler, herunder almindelige forvaltningsretlige principper. Det er min opfattelse at kulturministeren som følge af sin almindelige tilsynsforpligtelse skal påse, at Det Kongelige Teaters forretningsmæssige dispositioner ikke strider mod regler og principper for offentlige myndigheds virksomhed.

Justitsministeriet har konkluderet at ændringen af teaterloven i 1991 taler imod, at Det Kongelige Teaters forretningsmæssige dispositioner i almindelighed kan påklages efter reglerne om administrativ rekurs. Der er efter Justitsministeriets opfattelse ikke tilstrækkeligt grundlag for at antage, at Kulturministeriet er rekursmyndighed i forhold til Det Kongelige Teaters beslutning om ikke at annoncere i Information.

Justitsministeriet har imidlertid ikke taget stilling til om Kulturministeriet i sin egenskab af tilsynsmyndighed skulle behandle henvendelsen fra Informations chefredaktør.

Som det fremgår af det jeg har anført ovenfor, er jeg af den opfattelse at det følger af kulturministerens stilling som den overordnet ansvarlige i forhold til Det Kongelige Teater, at ministeren skal tage stilling til henvendelsen. Jeg mener ikke at ændringen af teaterloven i denne relation begrænser kulturministerens tilsynsforpligtelse."

(Hortens understregning)

Det kan af udtalelsen udledes, at ombudsmanden finder,

- at der efter bestemmelsen i teaterlovens § 4, stk. 1,²⁴ er lovfæstet et over-/underordningsforhold mellem Kulturministeriet og Det Kongelige Teater
- at der kan klages til Kulturministeriet over afgørelser truffet af Det Kongelige Teater (medmindre der måtte være fastsat lovbestemmelser, der afskærer dette)
- at Kulturministeriet som overordnet myndighed for Det Kongelige Teater skal føre tilsyn med, at teatrets forvaltning og øvrige virksomhed er i overensstemmelse med lovgivningen og andre regler, herunder almindelige forvaltningsretlige principper.

Omfanget af den tilsynsforpligtelse, som Kulturministeriet som overordnet myndighed har over for Det Kongelige Teater, følger af en ulovbestemt retsgrundsætning om det almindelige sektortilsyn.

Sektortilsynet består af to dele. For det første indebærer sektortilsynet en pligt for ministeriet til generelt at føre tilsyn med den virkning, som ministeriets lovgivning har i praksis. For det andet har ministeriet en pligt til at føre tilsyn med, at sektorlovgivning og tværgående regler bliver overholdt på et ministeriums ressortområde. Navnlig det sidste er relevant i forhold til emnet for advokatundersøgelsen.

Ombudsmanden har i FOB 1994.296 forholdt sig til, hvornår en ressortmyndighed skal reagere:

"Det er vanskeligt generelt at angive mere præcist, med hvilken klarhed, der måtte foreligge en ulovlighed, førend et ministerium som almindeligt sektortilsyn har pligt til at realitetsbehandle en sag. Dette må afhænge af, hvorvidt de for ministeriet foreliggende oplysninger peger i retning af, at der kunne foreligge en ulovlighed, og hvorvidt denne ulovlighed angår mere væsentlige forhold. Disse oplysninger kan ikke blot foreligge i form af en henvendelse fra en borger, men også i form af oplysninger i pressen, folketingssspørgsmål o.s.v., sammenholdt med den viden, ministeriet i øvrigt er i besiddelse af. Der må således i det konkrete tilfælde opstilles en prognose for, hvorvidt der af en kommune er begået ulovligheder. Hvis det ikke ud fra

²⁴ Bestemmelsen med samme ordlyd findes i dag i scenekunstlovens § 4, stk. 1.

denne prognose er usandsynligt, at der er begået en ulovlighed af en ikke uvæsentlig art, vil ministeriet efter min opfattelse have pligt til at undersøge sagen nærmere."

(Hortens understregning)

6.2.2 Udførelsen af tilsynet

Kulturministeriet har løbende håndteret konkrete sager vedrørende Det Kongelige Teater, herunder Balletskolen, fx gennem besvarelse af folketingsspørgsmål og behandling af klager.

Ministeriet har i den forbindelse typisk indhentet bidrag fra Det Kongelige Teater.

Eksempelvis indhentede ministeriet i 2007 svar fra Det Kongelige Teater til brug for besvarelse af en række § 20-spørgsmål om blandt andet det psykiske arbejdsmiljø på Det Kongelige Teater og balletskoleelevernes fritidsaktiviteter og hviletid. Det Kongelige Teater gav i den forbindelse grundige og fyldestgørende bidrag til Kulturministeriet. Svarene gav ikke ministeriet anledning til yderligere.

I forbindelse med en klagesag over Balletskolen i 2015, der af Folketingets Ombudsmand blev oversendt til Kulturministeriet, undersøgte ministeriet sagen, herunder foretog høring af Det Kongelige Teater og klagerne. Ministeriet fandt ikke, at høringerne afdækkede kritisable forhold.

Kulturministeriet anførte i forbindelse med klagesagen fra 2015 blandt andet følgende:²⁵

"Du har i din fornyede henvendelse opfordret Kulturministeriet til at undersøge blandt andet balletskolens underretning af forældre, dokumentation af samtaler mellem skolens ansatte, sammensætningen af frafaldet af elever herunder indhentning af udtalelser fra elever, der er stoppet på balletskolen. En sådan undersøgelse ligger uden for ministeriets tilsyn med teateret."

(Hortens understregning)

Vi bemærker også, at det af et telefonnotat af 16. november 2023 foretaget af STUK fremgår, at en chefkonsulent i Kulturministeriet

"har understreget, at Kulturministeriet har ressortansvaret med skolen og ikke en tilsynsforpligtelse".

(Hortens understregning)

²⁵ Kulturministeriets brev af 6. februar 2017 til klageren i sagen.

Ovenstående giver anledning til overvejelser om, hvorvidt Kulturministeriet har været opmærksom på den tilsynsforpligtelse, der følger af den ulovbestemte retsgrundsætning om det almindelige sektortilsyn.

Kulturministeriet har i henhold til det ulovbestemte sektortilsyn således pligt til at føre tilsyn med, at sektorlovgivning, navnlig scenekunstlovgivningen, og tværgående regler, herunder offentligretlige regler, bliver overholdt på Det Kongelige Teater, herunder Balletskolen.

Kulturministeriets pligt til at føre tilsyn indtræder, hvis det ikke er usandsynligt, at der er begået en ulovlighed af en ikke uvæsentlig karakter. Det indebærer både en pligt til at undersøge konkrete sager og til at komme med vejledende udtalelser om reglernes fortolkning og administration på området.

6.3 DCUM's tilsyn efter undervisningsmiljøloven

6.3.1 *De overordnede retlige rammer for tilsynet*

Efter undervisningsmiljøloven har elever, der deltager i offentlig og privat undervisning, ret til et godt undervisningsmiljø.²⁶ Undervisningsmiljøet skal efter bestemmelsen fremme elevernes muligheder for udvikling og læring. Reglerne omfatter derfor også uddannelsesstedets psykiske og æstetiske miljø.

Tilsynet med loven varetages af DCUM.²⁷

Det følger af lovbemærkningerne, at der ved et godt undervisningsmiljø forstås, at undervisningen kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.²⁸ Desuden skal det gode undervisningsmiljø fremme elevernes udbytte af undervisningen ved at øge deltagernes muligheder for udvikling og læring. Et godt undervisningsmiljø omfatter både gode og sunde fysiske indretninger, såvel som det psykiske miljø, fx bekæmpelse af mobning og fremme af god trivsel i det hele taget. Endelig omfatter begrebet også det æstetiske miljø på uddannelsesstedet.

Efter undervisningsmiljøloven har uddannelsesstedet pligt til at iværksætte tiltag mod problemer med det psykiske undervisningsmiljø. Det kan fx være at udarbejde en anti-mobbestrategi.

Uddannelsessteder omfattet af loven skal have en gældende undervisningsmiljøvurdering, som skal være skriftligt tilgængelig på uddannelsesstedets hjemmeside. Undervisningsmiljøvurderingen er et redskab til at formalisere skolens

²⁶ Lovbekendtgørelse nr. 316 af 5. april 2017 af lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø.

²⁷ DCUM hører administrativt og økonomisk under undervisningsministerens ressortområde, men forudsættes i sin virksomhed at fungere uafhængigt af ministeren.

²⁸ Se de specielle bemærkninger til lovens § 1. Begrebet "sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt" i bestemmelsen kan sammenlignes med, hvad der kendes fra arbejdsmiljølovens område, hvor det rummer en forholdsvis bred kreds af forebyggelsesmæssige forhold mv. Det har dog ikke med loven været hensigten at overføre ganske samme standard til undervisningsmiljøområdet generelt som på arbejdsmiljøområdet. Derimod forudsættes det, at begrebets anvendelse i praksis tillempes ud fra de hensyn, som følger af forholdenes forskellighed.

arbejde med undervisningsmiljøet ved at skabe opmærksomhed på problemer og andre forhold, der har betydning for undervisningsmiljøet.

Undervisningsmiljøvurderingen skal revideres, når der sker ændringer i undervisningsmiljøet, dog mindst hvert tredje år.

En undervisningsmiljøvurdering skal indeholde følgende fire elementer:

- En kortlægning af det fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø
- En beskrivelse og vurdering af eventuelle undervisningsmiljøproblemer
- En handlingsplan som beskriver, i hvilken takt og rækkefølge de konstaterede problemer skal løses
- Forslag til retningslinjer for opfølgning på handlingsplanen.

DCUM fører tilsyn med, om uddannelsesstedets øverste ansvarlige ledelse eller myndighed sikrer, at alle elever og studerende har et godt fysisk, æstetisk og psykisk undervisningsmiljø. DCUM kan også udstede påbud om opfyldelse af en handlepligt.

6.3.2 Udførelsen af tilsynet

Der har fra DCUM's side været usikkerhed om, hvorvidt Balletskolen er omfattet af tilsyn efter undervisningsmiljøloven eller ej.

Henvendelse i 2023

I forlængelse af medieomtalen af Balletskolen i efteråret 2023 sendte DCUM 27. oktober 2023 en orientering og vejledning om undervisningsmiljø og handlepligter mv. til Zahles og Det Kongelige Teater. Det følger forudsætningsvist heraf, at Balletskolen er underlagt undervisningsmiljøloven, idet DCUM har lagt til grund, at Læseskolen og Balletskolen er en heldagsskole.

Følgende fremgår blandt andet:

"Vi sender denne orientering til både Det Kongelige Teater og N Zahles Gymnasieskole, fordi I sammen har et fælles ansvar for undervisningsmiljøet på den heldagsskole, som udbydes af Det Kongelige Teaters Balletskole. Ved udbud af en heldagsskole gælder undervisningsmiljølovens regler gennem hele skoledagen, og derfor f.eks. også kostskoledelen, træningsaktiviteter samt SFO-delen. Der skal derfor være en antimobbestrategi og en undervisningsmiljøvurdering som gælder heldagsskolen. Begge dele skal være offentligt tilgængeligt på heldagsskolens hjemmeside."

Ved skrivelse af 2. november 2023 revurderede DCUM dette på baggrund af oplysninger fra afdelingslederen af Læseskolen, som havde kontaktet DCUM.

Af skrivelsen følger, at DCUM på baggrund af de nye oplysninger fandt, at Balletskolen alligevel ikke er underlagt undervisningsmiljøloven:

"Dansk Center for Undervisningsmiljø's tilsyn (DCUMs tilsyn) har i en telefonsamtale d. 01.11.23 fået oplyst, at Det Kongelige Teaters Balletskole ikke er en heldagsskole, som angivet på Det Kongelige Teaters Balletskoles hjemmeside, men derimod et kulturtilbud, som har et samarbejde med N. Zahles Gymnasieskole, der leverer undervisning til de elever der går på balletskolen. [...]"

N. Zahles Gymnasieskole ligger selvfølgelig forsat under undervisningsmiljøloven. Men det vil være en konkret vurderingssag for jer, hvordan I vil håndtere samarbejdet om jeres fælles elevers trivsel sammen med Det Kongelige Teaters Balletskole.

I forhold til den vejledning der blev givet i forrige brev, så betyder det helt konkret, at Det Kongelige Teaters Balletskole kan se bort fra brevet, og at N. Zahles Gymnasieskole skal forholde sig til vejledningen i brevet omkring antimobbestrategien og undervisningsmiljøvurderingen, men alene i forhold til sit eget virke og ikke Det Kongelige Teaters Balletskoles virke."

Januar-februar 2024

I forbindelse med advokatundersøgelsen bad Horten ved mail af 31. januar 2024 DCUM bekræfte, at DCUM ikke anser Balletskolen for at være omfattet af undervisningsmiljøloven.

DCUM oplyste i forlængelse heraf 7. februar 2024 Det Kongelige Teater om, at den tidligere vurdering nu var revurderet på baggrund af drøftelser med jurister i Børne- og Undervisningsministeriet, og at revurderingen medfører, at undervisningsmiljøloven gælder for Balletskolen.

Ved skrivelse af 11. marts 2024 til Det Kongelige Teater har DCUM på forespørgsel fra Det Kongelige Teater uddybet baggrunden for og konsekvenserne af revurderingen:

"1) Baggrund for den skete praksisændring

Efter undervisningsmiljøtilsynets orientering af 2. november 2023 rettede undervisningsministeriet henvendelse til Dansk Center for Undervisningsmiljø. I den forbindelse blev Dansk Center for Undervisningsmiljø opmærksom på, at Balletskolen er omfattet af undervisningsmiljølovens § 1 og at den tolkning som Dansk Center for Undervisningsmiljø tidligere har haft har været undervisning med henblik på faglig læring (grundskole, ungdoms-dannelser mv.). Praksisændringen betyder, at der fremover skal ske en udvidet forståelse af undervisning, således at det også gælder for anden undervisning, som f.eks. balletundervisning, musikundervisning mv.

2) Tidspunktet for, hvornår Balletskolen er omfattet

Efter ovenstående præcisering af lovgivningen har Balletskolen således været omfattet af undervisningsmiljøloven siden reglerne trådte i kraft i 2001. Dansk Center for Undervisningsmiljø har dog ikke før orienteringsbrevet af 7. februar 2024 anset Balletskolen for omfattet. Dansk Center for Undervisningsmiljø vil ved fremtidige tilsyn anse Balletskolen for omfattet af undervisningsmiljøloven."

6.4 **STUK's tilsyn efter friskoleloven**

6.4.1 *De overordnede retlige rammer for tilsynet*

Det følger af friskoleloven,²⁹ at børne- og undervisningsministeren fører et almindeligt overvågende tilsyn med friskolers og private grundskolers undervisning, jf. friskolelovens § 9 f.

Tilsynet med friskoleloven varetages af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK).

Det almindelige tilsyn varetages normalt på grundlag af stikprøvevise undersøgelser og screeninger ud fra indikatorer, som fastlægges i en plan for tilsynsindsatsen i det kommende år (tilsynsplan). De valgte indikatorer kan variere fra år til år og kan være udvalgt som led i tematiserede screeninger. Der kan endvidere foretages et almindeligt tilsyn på baggrund af indberetninger fra tilsynsførende eller fra andre.

Der kan efter loven gives påbud i forbindelse med det almindelige tilsyn. Hvis skolen ikke efterkommer et påbud, kan der efter omstændighederne iværksættes et skærpet tilsyn, jf. § 9 g, eller det kan få konsekvenser for skolens tilskud.

6.4.2 *Udførelsen af tilsynet*

I lighed med DCUM har der også hos STUK været en vis usikkerhed om udstrækningen af myndighedens tilsynsforpligtelse, herunder snitfladerne mellem Læseskolen og Balletskolen.³⁰

Tilsyn i 2020

STUK gennemførte i 2020 efter friskolelovens § 9 f et tilsyn som følge af en henvendelse til styrelsens whistleblowerordning.

STUK sendte således 9. marts 2020 en henvendelse til Balletskolen, adresseret til "skoleleder og bestyrelsesformand". Ifølge henvendelsen havde styrelsen

²⁹ Lovbekendtgørelse nr. 161 af 21. februar 2024 af lov om friskoler og private grundskoler m.v.

³⁰ Zahles har fået teksten om tilsyn i 2020 og 2023 i høring og har ønsket en række tilføjelser. En del er indarbejdet, mens tilføjelser, der alene vedrører Zahles' forhold, i et vist omfang er udeladt, da advokatundersøgelsen ikke omfatter Zahles. Det fulde høringssvar er videregivet til Det Kongelige Teater i forbindelse med aflevering af advokatundersøgelsen.

modtaget en whistleblowerhenvendelse omhandlende blandt andet, at der skulle være et usundt og belastende undervisningsmiljø på Balletskolen, samt at ledelsen ikke fulgte op på mistrivsel og forsømte sin underretningspligt.

Balletskolen videresendte henvendelsen til Zahles, og både Zahles og Balletskolen sendte svar på henvendelsen.

Zahles redegjorde i sit svar, som STUK modtog 6. april 2020, nærmere for blandt andet de fælles snitflader mellem Læseskolen og Balletskolen om børnenes trivsel. Zahles anførte i den forbindelse blandt andet følgende:

"Læseskolen og Balletskolen har i det daglige en fælles ledelse, hvor vi drøfter den fælles snitflade mellem Balletskolen og N. Zahles Gymnasieskole. Det er børnenes trivsel, der er det fælles mellem de to skoler. Medarbejderne (lærere, pædagoger og balletlærere) samarbejder i teams på de enkelte årgange og hovedindholdet i samarbejdet er at gennemgå børnene enkelt- og gruppevis og drøfte trivslen. Hvis et barn/gruppe ikke trives og der er en bekymring, arbejder vi efter en bekymringsprocedure, som bl.a. kan indbefatte udarbejdelse af en handleplan (vedhæftet).

På N. Zahles Gymnasieskole/ Læseskolen er vi opmærksomme på evt. tegn på manglende trivsel. Klasselæreren har et tæt kendskab til eleverne og drøfter det løbende med de andre lærere og afdelingslederen."

Det fremgår af svaret, at der de sidste fire år ikke havde været anledning til at underrette de sociale myndigheder om spiseforstyrrelse hos en elev. Det fremgår videre, at der i skoleåret 2018/19 blev foretaget to underretninger og tilsvarende i skoleåret 2019/20. Det anføres, at dette er et forventeligt antal henset til antallet af elever og forældrenes socioøkonomiske baggrund.

Af Balletskolens svar, som STUK ligeledes modtog 6. april 2020, fremgår blandt andet:

"Elevernes trivsel føles blandt andet gennem to årlige skole-ballet-hjem-samtaler pr. elev. Her mødes eleven, forældrene, balletlæreren, skolelærere fra N Zahles og Balletskolens pædagoger med henblik på at fælle op på elevens trivsel og udvikling. Herudover har skolens ansatte løbende team-møder, hvor de førnævnte personalegrupper drøfter trivsel og udvikling på elev og klasseniveau. Hvis en elev og/eller en klasse ikke fungerer optimalt udarbejdes en handleplan, med udgangspunkt i skolens bekymringsprocedure (fresendes af N Zahles Gymnasium). Elever, der giver anledning til bekymring, drøftes også løbende på ledelsesniveau i den fælles ledelse mellem N Zahles Gymnasieskole og Balletskolen.

[...]

Når vi oplever elever i mistrivsel vurderer N Zahles Gymnasieskole og Det Kongelige Teaters Balletskole i fællesskab om udfordringen kan løses i sam-

arbejde med relevante interessenter eller om mistrivslen er af en sådan karakter, at den skal føre til en underretning. I givet fald udarbejdes en underretning i et tæt samarbejde mellem N Zahles Gymnasieskole og Det Kongelige Teaters Balletskole."

Balletskolen tilslutter sig Zahles' vurdering af antallet af underretninger.

Derudover anføres det i et senere afsnit i brevet, at Balletskolen er bevidst om, at kropsidealet inden for ballet kan øge risikoen for udvikling af spiseforstyrrelser, og det beskrives, hvordan skolen søger at håndtere dette. Det fremgår, at 0-2 elever årligt har været i behandling for en spiseforstyrrelse de seneste tre år, at de er kommet ud af spiseforstyrrelsen, og at ingen af sagerne har givet anledning til at indsende underretning.

STUK afsluttede dette tilsyn ved et afslutningsbrev af 18. maj 2020 stilet til "Læseskolen ved N. Zahles Gymnasieskole, herunder Det Kongelige Teaters Balletskole, att. Skoleledelse og bestyrelsen". Af brevet fremgår blandt andet følgende:

"Ud fra en samlet vurdering af ovennævnte forhold og sagens oplysninger i øvrigt er det styrelsens vurdering, at Læseskolen ved N. Zahles Gymnasieskole, herunder Det Kongelige Teaters Balletskole har redegjort fyldestgørende og betryggende for de af styrelsen anførte forhold.

For så vidt angår de fremsatte postulater om mistrivsel på skolen er det styrelsens opfattelse, at skolen har etableret relevante procedurer og aktiviteter, der skal sikre elevernes trivsel i relation til de fysiske, faglige og sociale krav, der stilles i en varieret skoledag med fag- og balletundervisning. I relation hertil bemærker styrelsen, at Læseskolen og Balletskolen har et etableret samarbejde og en skærpet opmærksomhed vedrørende mulige mistrivselproblematikker, der kan opstå som følge af kropsidealer og fysiske præstationer inden for ballet.

Styrelsen finder efter sagens oplysninger endvidere ikke anledning til bekymring for, at der skulle finde ulovlig forskelsbehandling sted på skolen.

Styrelsen finder endelig ikke anledning til bekymring for, om skolen overholder sin skærpede underretningspligt i forhold til børn, hvis udvikling eller trivsel er truet. Styrelsen lægger i den forbindelse vægt på, at skolen har oplyst om sine procedurer og praksis for underretninger, herunder at skolen har udarbejdet en bekymringsprocedure, som indebærer involvering af relevante fagpersoner i tilfælde af bekymring for en elev."

Tilsyn i 2023

STUK gennemførte i 2023 i medfør af friskolelovens § 9 f et tilsyn med Læseskolen i forlængelse af medieomtalen af Balletskolen i efteråret 2023.

STUK efterspurgte i brev af 9. november 2023 til Læseskolen oplysninger om den igangsatte advokatundersøgelse af forholdene på Balletskolen, herunder om kommissoriet for undersøgelsen og anførte blandt andet:

”Styrelsen har været i dialog med Kulturministeriet på baggrund af presse-dækningen i efteråret 2023. Kulturministeriet har oplyst, at Det Kongelige Teaters bestyrelse til Kulturministeriet har oplyst, at man har iværksat en advokatundersøgelse af situationen på Balletskolen, og at kommissorium og tidsplan for advokatundersøgelsen er under udarbejdelse.

[...]

Styrelsen skal på baggrund af ovenstående anmode om at få tilsendt kommissorium samt tidsplan for advokatundersøgelsen, når dette foreligger. Styrelsen skal desuden anmode om at modtage resultatet af advokatundersøgelsen, når det foreligger.

Styrelsen foretager sig ikke yderligere i sagen på nuværende tidspunkt.”

Det fremgår af telefonnotat foretaget af STUK, at skolelederen (afdelingslederen) på Læseskolen under telefonsamtale med STUK 10. november 2023 anførte, at:

”[...] det er korrekt, at skolerne samarbejder omkring elevernes trivsel, men [...] at Læseskolen ikke i øvrigt er involveret i Balletskolens arbejde, herunder i forhold til personaleansvar og derfor ikke skal involveres heri.”

Det fremgår endvidere af telefonnotat foretaget af STUK, at rektoren på Zahles under telefonsamtaler med STUK 13. november 2023 anførte, at

”[...] Læseskolen ikke har noget at gøre med, hvad der foregår på Balletskolen [...].”³¹

Det fremgår af telefonnotaterne, at Zahles ikke kunne fremsende kommissorium mv. for advokatundersøgelsen til styrelsen, da advokatundersøgelsen alene ville omfatte Balletskolen og ikke Læseskolen, og da Zahles derfor ikke var i besiddelse af det efterspurgte materiale.

Ved brev af 23. november 2023 anmodede STUK, jf. friskolelovens § 9 f, Læseskolen om en skriftlig redegørelse for håndteringen af forhold som kost, krop, sundhed og trivsel, samarbejdet mellem Læseskolen og Balletskolen om elevernes trivsel, procedurer for underretninger til de sociale myndigheder samt antallet af underretninger i perioden fra 18. maj 2020 til 23. november 2023, herunder hvordan dette antal forholder sig til elevgrundlaget. Det fremgik af henvendelsen, at baggrunden er oplysninger i pressen – herunder i Politiken 11.

³¹ Zahles har i forbindelse med ovennævnte høring oplyst, at man ikke tidligere har modtaget det omtalte telefonnotat, men ikke har bemærkninger til indholdet af notatet.

oktober 2023 – om alvorlig mistrivsel blandt elever på Det Kongelige Teaters Balletskole.

Zahles sendte 30. november 2023 en redegørelse til STUK, hvoraf følger:

”Læseskolen er en afdeling under N. Zahles Gymnasieskole. Læseskolens leder refererer til skolelederen på N. Zahles Gymnasieskoles grundskole. Læseskolens elever er elever, der er optaget på Det Kongelige Teaters Balletskole, og dernæst formelt optaget af N. Zahles Gymnasieskole på dennes afdeling Læseskolen.

Læseskolens ansvar og arbejde har hjemmel i den til enhver tid gældende lov om friskoler og private grundskoler. Læseskolens personale er ansat på N. Zahles Gymnasieskole.

Balletskolen er det Kongelige Teaters elitedanseskole, der uddanner balletdansere. Balletskolens personale er ansat af Det Kongelige Teater. Der er ikke ledelsesbeføjelser på tværs af de to skoler.

Læseskolelederen og Balletskolens ledelse har et ugentligt samarbejds-møde. På møderne drøftes blandt andet klassers trivsel, enkelte elevers trivsel, samarbejdet om elevsager og fælles aktiviteter.

Der er et formelt og struktureret samarbejde om eleverne mellem de to skoler [...].”

Som led i tilsynet varslede STUK et tilsynsbesøg 18. december 2023 på Zahles, hvor STUK talte med Zahles' ledelse om blandt andet den aktuelle situation på Læseskolen på baggrund af pressedækningen, Læseskolens samarbejde med Balletskolen mv.

STUK afsluttede dette tilsyn med et afslutningsbrev af 7. februar 2024, hvoraf blandt andet følgende fremgår:

”Det er på det foreliggende grundlag styrelsens vurdering, at Læseskolens praksis i forhold til forebyggelse og håndtering af mistrivsel blandt elever samt skolens understøttelse af personalets underretningspligt til de sociale myndigheder er i overensstemmelse med frihed og folkestyre-kravet, jf. fri- og privatskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt.”

Styrelsen har i vurderingen lagt vægt på, at Læseskolen over for styrelsen har demonstreret en opmærksomhed på elevernes trivsel, samt en bevidsthed om, at eleverne på skolen befinder sig i en særlig situation, idet de også er elever på Balletskolen, hvorfor der er behov for et særligt fokus på elevtrivsel. Skolens ledelse fremstår, efter styrelsens vurdering, velreflekteret om de udfordringer, som samarbejdet mellem Læseskolen og Balletskolen giver anledning til, og bevidste om det ansvar, der hviler på Læseskolen i den forbindelse.

6.5 **Arbejds miljølovgivningen**

Aspiranterne er ansat på Det Kongelige Teater.

Efter aftale med Det Kongelige Teater omfatter advokatundersøgelsen ikke arbejdsmiljølovgivningen, herunder reglerne om tilsyn mv. efter denne lovgivning.

6.6 **Samlede bemærkninger om tilsynet med Det Kongelige Teater og Balletskolen**

Kulturministeriet og DCUM ses at have været noget i tvivl om deres retlige forpligtelser som tilsynsmyndigheder for Balletskolen efter hhv. den ulovbestemte retsgrundsætning om det almindelige sektortilsyn og den skrevne lovgivning.

Herudover ses DCUM og STUK at have manglet overblik over de faktuelle forhold navnlig vedrørende organiseringen af Læseskolen og Balletskolen, hvilket har haft betydning for deres delvist fejlagtige tilgang til tilsynet.

Samlet set har dette ført til, at der fra nogle myndigheder ikke er ført det i lovgivningen forudsatte tilsyn med Balletskolen, hhv. at der fra en anden myndighed er ført et tilsyn med Balletskolen, som der ikke var hjemmel til.

7. KLAGESAGER

7.1 Indledende bemærkninger

I forbindelse med advokatundersøgelsen har vi fået indblik i en række konkrete klagesager.

Afsnit 7.2 indeholder vores generelle betragtninger om Det Kongelige Teaters håndtering af klager. I afsnit 7.3 beskrives forløbet i forbindelse med en række forældreklager i januar 2022, og i afsnit 7.4 behandles en enkelt klage fra 2023. Vores samlede bemærkninger om håndtering af klager fremgår af afsnit 7.5.

Dette kapitel om klagesager er navnlig medtaget i rapporten, fordi flere af de anbefalinger og læringspunkter, der er omtalt i rapportens kapitel 10, er knyttet op på forhold vedrørende netop håndtering af klagesager. Oplysninger om klagesager anvendes endvidere i kapitel 9 om vurdering af ansvar for udvalgte enkeltpersoner.

7.2 Generelt om håndteringen af klager

Vi har kendskab til ca. 25 klager fra enkelte elever/forældre af relevans for advokatundersøgelsen.³² Ca. halvdelen var en del af forløbet med forældreklagerne i januar 2022, der beskrives nærmere i afsnit 7.3.

Vi finder ikke, at antallet af klagesager i sig selv kan tages til indtægt for en dårlig trivsel på Balletskolen. Omfanget af klager afviger således ikke fra, hvad der efter vores vurdering må anses for forventeligt på en skole med ca. 130 elever; måske tværtimod. Hvis antallet anses som lavt i forhold til en skole af sammenlignelig størrelse, kan det eventuelt tilskrives den tavshedskultur, der også er beskrevet i afsnit 5.2.2.11 anbefalingerne fra referencegruppen.

Det Kongelige Teater har ikke i sit journalsystem et samlet overblik over klagesager. Den enkelte klage journaliseres således på elevens sag, medmindre klagen giver anledning til en personalesag – i så fald journaliseres den på medarbejderens personalesag. Det kan derfor ikke udelukkes, at der kan være klagesager af relevans for advokatundersøgelsen, som vi ikke har fået kendskab til gennem vores dataudtræk eller på anden vis.³³

Vores gennemgang af klagerne viser, at sagerne generelt bliver taget alvorligt af Det Kongelige Teater.

³² Vi har af ressourcehensyn afgrænset vores gennemgang af konkrete klagesager til perioden 2010-2023, og vi har ikke inkluderet whistleblower-sager, herunder henset til whistleblowerloven.

³³ Vi har fx ledt efter oplysninger om en klage, der ifølge omtalen i Politiken skulle være indgivet i 2016 over en balletlærer. Vi har trods data fra Det Kongelige Teaters ESDH-system ikke kunnet finde en sådan klage. Det kan fx skyldes, at klagen er indgivet mundtligt, eller at den er indgivet via Skoleintra, som vi ikke har haft adgang til, og ikke journaliseret – måske fordi den ikke blev anset som en klage. Se også vores anbefalinger i afsnit 10.3.6.

Derudover har vi noteret os, at kommunikationen fra Det Kongelige Teater, herunder ledelsen af Balletskolen, i klagesagerne er imødekomende, konstruktiv og saglig.³⁴

I en række tilfælde ses udfordringer vedrørende klager, der ønsker at være anonyme.

Udfordringerne vedrører for det første, at den, der modtager klagen, ikke altid ses at reflektere over, om der i visse sager – trods klagers ønske om anonymitet – kan være en retlig forpligtelse til at gå videre med en sag alligevel (handlepligt).

Dernæst handler udfordringerne om, at klageren giver Balletskolen en række oplysninger, men ikke vil "give lov" til at gå videre med sagen med navns nævnelse af klageren. Vi finder, at dette forhold formentlig udspringer af tavshedskulturen. Den manglende villighed til at stå ved klager med navn gør det svært – i mange tilfælde umuligt – for Balletskolen at agere i forbindelse med en klage. Det skyldes, at en offentlig myndighed som altovervejende hovedregel ikke kan tillægge anonyme oplysninger vægt i forbindelse med en personalesag.

I forhold til reaktion på klager har flere personer i indberetninger og interviews tilkendegivet, at deres klage medførte forbedringer i en periode umiddelbart efter indgivelse af klagen, men at forholdene derefter igen ændrede sig i en uhensigtsmæssig retning.

En række klager er blevet indbragt for en anden myndighed, fx Kulturministeriet eller Folketingets Ombudsmand. Vi har ikke gennemgået klagens nærmere indhold i disse sager, da klagen her er blevet behandlet af en anden myndighed, men vi har set på, om Det Kongelige Teater i relevant omfang har bidraget til sagsoplysning af disse klager. Dette ses at være tilfældet i alle de klager, der er indbragt for andre myndigheder.

7.3 Særligt om forældreklagerne i januar 2022

Kasper Holten modtog i perioden 21.-29. januar 2022 klager fra en række forældre til nuværende og tidligere elever på Balletskolen. Klagerne omhandlede særligt [...], men dog sådan, at [...].

Forløbet var overordnet som følger:

- 21. januar 2022: Møde mellem Kasper Holten og tre forældre, hvoraf én klagede, én betegnede sig selv som "budbringer" for andre klager, og én deltog som næstformand for Forældreforeningen.
- 24. januar 2022: Møde mellem Kasper Holten og to forældre, der klagede på egne og andres vegne, samt næstformanden for Forældreforeningen.

³⁴ Der ses en mindre afvigelse herfra i nogle ældre klagesager, men ikke siden ca. 2015.

- 25. januar 2022: Mail til Kasper Holten fra en af de ovenstående med egen klage, som hun ville stå ved med navns nævnelse, samt videresendelse af seks klager fra/på vegne af andre; heraf
 - tre, der var anonyme
 - en, der anførte sit navn, men ikke ønskede, at vedkommendes navn blev givet videre
 - en, der videregav oplysninger om en navngivet tidligere elev, som ikke var vedkommendes eget barn³⁵
 - en, der var villig til at stå ved klagen med navns nævnelse.
- 25. januar 2022: Tre forældre kontaktede hver især Kasper Holten telefonisk med klager; vi forstår det sådan, at de ikke ville stå frem ved navn.
- 25. januar 2022: Mail til Kasper Holten med en klage fra en forælder, der ikke ønskede at stå frem ved navn.
- 26. januar 2022: Møde mellem Kasper Holten og Forældrerådets formand og næstformand, der ikke selv klagede, men understøttede indholdet af klagerne.
- 28. januar 2022: Samtale med [...], klagerne omhandlede.
- 29. januar 2022, formiddag: Mail fra Kasper Holten til en intern kreds om, at der ikke ville ske en personaleretlig opfølgning på klagerne, men at sagen ville blive behandlet som en udviklingssag.
- 29. januar 2022, aften: Mail til Kasper Holten med en ny klage fra et forældrepar, der 31. januar 2022 om aftenen bekræftede, at de ville stå ved klagen med navns nævnelse.
- 31. januar 2022: Samtaler med [...], der fik oplyst, at der ikke ville blive taget personaleretlige tiltag, men at der i stedet vil blive iværksat et udviklingsforløb.
- Forældrene på de relevante klassetrin blev herefter orienteret.
- De følgende uger var der overvågning af [...], og derudover blev der iværksat et coachingforløb med en sportspsykolog for alle balletlærere, det

³⁵ Vedkommende anfører, at moderen til den tidligere elev oplyser, at de i 2019-2020 "havde fat i alle på hele DKT, selv Kasper Holten, men lige lidt nyttede det." Kasper Holten bad den, der fremsendte oplysningerne, undersøge det nærmere, da han ikke kunne forstå, at han skulle have reageret på en sådan klage. Der er ikke nærmere oplysninger herom, og vi har ikke i sagens skriftlige materiale kunnet lokalisere en klage fra 2019-2020.

blev italesat, at alle kunne henvende sig, hvis de har kritik af forholdene på Balletskolen, der blev afsat yderligere ressourcer mv.

Der blev således reageret ganske hurtigt på klagerne i forhold til at holde samtaler med [...], og det blev mellem [...] besluttet, at klagerne ikke skulle lede til personalesager, men derimod skulle anses som "udviklingsager".

Vi finder, at sagsoplysningen med fordel kunne have været bedre, inden det blev besluttet, hvordan sagerne skulle håndteres, og at sagerne kunne have givet anledning til personaleretlige reaktioner.³⁶ Vi finder dog ikke, at der er grundlag for at antage, at klagerne blev forsøgt negligeret eller ignoreret.

7.4 **Klage over [...] i efteråret 2023**

[...]

Balletskolen tog således klagen alvorligt, opfordrede flere gange den tidligere elev til at stå ved klagen med navn og agerede hurtigt og passende, da først eleven havde givet samtykke til at bruge hendes udsagn i en personalesag.

7.5 **Samlede bemærkninger om klager indgivet til Balletskolen**

Generelt har vi ikke fundet grundlag for kritik af Det Kongelige Teaters håndtering af de skriftlige klager over undervisningsmiljøet på Balletskolen, som vi er bekendt med.

Sagerne ses overordnet at været blevet taget alvorligt og at være blevet behandlet hurtigt og grundigt.

Særligt for så vidt angår sagen om forældreklagerne i januar 2022 bemærkes, at der også her blev reageret ganske hurtigt på klagerne i forhold til at [...]. Uagtet at vi har kritik af sagsoplysningen, har vi således ikke grundlag for at antage, at klagerne blev forsøgt negligeret eller ignoreret.

Håndteringen af klagesagen fra efteråret 2023 giver et indtryk af, at Det Kongelige Teater her tog klagen over undervisningsmiljøet på Balletskolen mere alvorligt end tidligere. Dette kan formentlig skyldes, at der efter sagen om forældreklagerne i januar 2022 og som følge af den omfattende medieomtale i oktober/november 2023 er blevet en større bevidsthed om dårlig trivsel på Balletskolen.

³⁶ Se også afsnit 9.5.3, 9.5.4 og 9.5.11 herom.

8. KAN DET KONGELIGE TEATER HAVE PÅDRAGET SIG ET ØKONOMISK ANSVAR OVER FOR NUVÆRENDE ELLER TIDLIGERE ELEVER?

8.1 Indledende bemærkninger

Det følger af kommissoriet for undersøgelsen, at det skal vurderes, om Det Kongelige Teater kan have pådraget sig erstatningsansvar over for tidligere eller nuværende elever på Balletskolen.

Nedenfor beskrives i afsnit 8.2 hjemmelskravet for, at Det Kongelige Teater kan udbetale økonomiske midler til nuværende eller tidligere elever. I afsnit 8.3 og 8.4 redegøres kort for rammerne for hhv. erstatning og godtgørelse. Afsnit 8.5 indeholder en beskrivelse af Det Kongelige Teaters hæftelse for ansatte og konsulenttilknyttede.

Afsnit 8.6 giver et overordnet overblik over forældelsesreglerne, og i afsnit 8.7 beskrives kort forhold vedrørende bevisbyrde.

Endelig behandles i afsnit 8.8 en række konkrete sager, der tilsammen kan illustrere de vurderinger, der må foretages i de krav, Det Kongelige Teater måtte blive mødt af.

Det bemærkes, at vi ikke er bekendt med, at der er rejst konkrete økonomiske krav mod Det Kongelige Teater i anledning af forholdene på Balletskolen.

8.2 Hjemmelskravet

Det Kongelige Teater er en statsvirksomhed, som er underlagt statens budget- og bevillingsregler.

Det indebærer, at Det Kongelige Teater alene kan udbetale erstatning og godtgørelse, i det omfang der er den fornødne sikkerhed for, at der er et retligt krav.³⁷ Denne sikkerhed (og også pligt) vil være til stede, hvis der foreligger en dom. Derudover vil Det Kongelige Teater kunne udbetale erstatning eller godtgørelse, hvis det må anses for overvejende sandsynligt, at Det Kongelige Teater i tilfælde af en retssag vil blive dømt til at betale erstatning eller godtgørelse.³⁸

Det er således på den ene side ikke en betingelse, at der foreligger en domfældelse, men på den anden side kan Det Kongelige Teater ikke udbetale erstatning og godtgørelse til tidligere eller nuværende elever pr. kulance, dvs. uden at være retligt forpligtet.

Ved vurderingen af om Det Kongelige Teater *kan* udbetale erstatning og godtgørelse til nuværende eller tidligere elever, der måtte henvende sig herom efter

³⁷ Modsat DR, som i sagen om godtgørelse til en række medlemmer af DR's Pigekor ifølge Kulturministeriet kunne udbetale godtgørelse pr. kulance til tidligere kormedlemmer, der var blevet krænkede, se også Kulturministeriets notat (udateret) "Rammer for DR's udbetaling af torterstatninger til tidligere medlemmer af DR Pigeoret".

³⁸ Se afsnit 2.4.3 i Finansministeriets Budgetvejledning (2021).

aflevering af advokatundersøgelse, må teatret således foretage en vurdering af, om det må anses for overvejende sandsynligt, at Det Kongelige Teater i tilfælde af en retssag vil blive dømt til at betale erstatning eller godtgørelse til den nuværende eller tidligere elev. Det vil kræve stillingtagen til, om eleven vurderes at kunne løfte bevisbyrden for de forhold, der gøres gældende. Særligt i forhold til forældelse gælder, at Det Kongelige Teater vil være afskåret fra at udbetale erstatning eller godtgørelse, hvis kravet er eller må anses at være forældet.

Det Kongelige Teater vil ikke være *forpligtet* til at udbetale erstatning eller godtgørelse til en elev, medmindre der foreligger en dom. Vi finder, at lighedsbetragtninger som udgangspunkt ikke kan føre til andet, da sagerne ikke har en sådan ensartethed i forhold til de konkrete faktiske omstændigheder, at vurderingen af én sag indebærer, at teatret ved at acceptere et givent krav derved er forpligtet til at acceptere andre krav.

8.3 Erstatning

Det følger af dansk rets almindelige principper om erstatning uden for kontrakt, at en person, der som følge af en andens handlinger eller undladelser er blevet udsat for skade og derved har lidt et økonomisk tab, kan rette et erstatningskrav mod den, der har forvoldt skaden. Det gælder også i situationer, hvor en skade er forvoldt af (ansatte ved) en offentlig myndighed eller institution.

Betingelserne for, at Det Kongelige Teater ifalder et erstatningsansvar, er følgende:

- (i) Der skal være et ansvarsgrundlag.

Dansk rets almindelige ansvarsgrundlag er culpa, dvs. at der indtræder ansvar for skade, som er forvoldt ved forsætlig eller uagtsom adfærd. Det taler for en skærpet ansvarsvurdering, at skadelidte vil være børn og unge (elever). Skadevolderen skal således have handlet i strid med almindelige adfærdsnormer, og dette skal kunne bebrejdes vedkommende. Vurderingen foretages ud fra det på handlingens/undladelens tidspunkt anerkendte adfærdsmønster, og ikke ud fra vurderingstidspunktet.

- (ii) Der skal være årsagssammenhæng.

Den skadevoldende handling skal være årsag til skadens indtræden (kausalitet).

- (iii) Skaden skal være påregnelig.

Skaden skal være en påregnelig (adækvat) følge af den skadevoldende handling. Skader, der er helt atypiske og tilfældige i forhold til den risiko, som blev fremkaldt ved den skadevoldende handling, falder normalt uden for erstatningsansvaret.

- (iv) Der skal være lidt et økonomisk tab.

Det kan fx være, at den skadelidte har afholdt udgifter som følge af skaden.

Der findes i lovgivningen en række særregler om arbejdsgivers erstatningsansvar for ansatte. Efter aftale med Det Kongelige Teater behandles disse regler ikke nærmere i advokatundersøgelsen.

Vi har kun i ret begrænset omfang modtaget oplysninger om, at tidligere elever har lidt økonomisk tab som følge af tiden på Balletskolen (psykologbistand, evt. medicin). Ingen nuværende elever har anført dette.

8.4 Godtgørelse

8.4.1 *Indledende om godtgørelse*

Godtgørelse gives – modsat erstatning – som kompensation for ikke-økonomisk skade. I dette afsnit beskrives alene de bestemmelser, der er særligt relevante for denne undersøgelse.³⁹

Generelt gælder det, at godtgørelse fastsættes skønsmæssigt, idet der ikke foreligger et økonomisk tab.

8.4.2 *Godtgørelse efter erstatningsansvarsloven⁴⁰*

Efter erstatningsansvarsloven § 26 kan der rejses krav om *godtgørelse for tort*. Ved godtgørelse for tort er det tilstrækkeligt at konstatere, at der er sket en retsstridig krænkelse, og at denne er foretaget af en medarbejder, jf. Danske Lov 3-19-2, eller en ikke-ansat selvstændigt virkende tredjemand, som Det Kongelige Teater hæfter for som hvervgiver.

Tort er en krænkelse af en andens selv- og æresfølelse, dvs. den forurettedes opfattelse af eget værd og omdømme. Det er således ydmygelsen, der begrunder kravet på tort efter erstatningsansvarsloven § 26. En retsstridig krænkelse kan eksempelvis være en krænkelse af Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK artikel 3 eller artikel 8, jf. nedenfor.

8.4.3 *Godtgørelse efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)*

Da Det Kongelige Teater er en statslig virksomhed, kan nuværende eller tidligere elever rejse krav om godtgørelse direkte efter EMRK artikel 3 eller 8.

³⁹ Der findes i lovgivningen særlige bestemmelser om godtgørelse i fx arbejdsskadesikringsloven, ligestillingsloven og forskelsbehandlingsloven. Efter aftale med Det Kongelige Teater beskrives disse regler ikke nærmere.

⁴⁰ Lovbekendtgørelse nr. 1070 af 24. august 2018 af lov om erstatningsansvar.

EMRK artikel 3 indeholder bl.a. et forbud mod *nedværdigende behandling*, som er den mildeste form for handlinger i strid med artikel 3.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) har i praksis anset en handling som *nedværdigende*, hvis en borger er blevet påført en følelse af frygt, angst og underlegenhed, der er i stand til at ydmyge eller fornedre borgeren⁴¹ samt nedbryde pågældendes fysiske og psykiske modstand.

For at en mishandling ("ill-treatment") falder ind under anvendelsesområdet for EMRK artikel 3, kræves, at behandlingen overstiger et vist minimum af alvor. Vurderingen heraf er relativ og afhænger af den enkelte sags særlige omstændigheder, herunder karakteren og omfanget af den pågældende behandling, den tidsmæssige udstrækning, de fysiske og mentale følgevirkninger samt personlige forhold som fx offerets alder.

Det vil således være en konkret vurdering, om en bestemt handling kan anses for omfattet af EMRK artikel 3.

Offentlige myndigheder har en positiv forpligtelse til at sikre, at borgere ikke bliver udsat for overgreb i strid med artikel 3. Offentlige myndigheder skal som følge af den positive pligt aktivt forebygge (træffe nødvendige foranstaltninger) og forsøge at forhindre overgreb, som myndigheden havde eller burde have haft kendskab til. Tilsidesættelse af denne handlepligt indebærer en selvstændig krænkelse af EMRK.

Den positive pligt indebærer bl.a., at en offentlig myndighed skal beskytte borgere mod umenneskelig og nedværdigende behandling. Det indebærer endvidere, at myndigheden skal reagere på oplysninger om forhold, der potentielt kunne være en krænkelse af EMRK artikel 3, fx om nedbrydelse af det psykiske helbred og fremkaldelse af angst. Det gælder, uanset om forholdene efter en undersøgelse konkret måtte vise sig at falde uden for EMRK artikel 3.

EMRK artikel 8 beskytter *retten til respekt for privatliv og familieliv*. Det er ikke muligt at give en udtømmende definition af, hvad der forstås ved privatliv, men der er tale om en bred definition. Et indgreb skal overstige et vist minimum af intensitet for at blive omfattet af artikel 8. Beskyttelsen kan omfatte en persons fysiske og psykiske integritet, men også en persons fysiske og sociale identitet.

8.4.4 *Praksis om godtgørelse*

I det følgende gennemgås to landsretsdomme, der illustrerer samspillet mellem reglerne i erstatningsansvarsloven og EMRK artikel 3 og artikel 8:

Dommen U 2022.4892 Ø omhandler en lærers mobning af elev, og der var ikke sket en krænkelse, der berettigede til godtgørelse:

⁴¹ Se fx *Labita v. Italy* (26772/95, afsagt i 2000), præmis 120.

- Sagen angik en elevs skolegang på en skole, hvor eleven begyndte i november 2018 på 5. klassesetrin og sluttede i november 2019. Eleven anlagde sag mod kommunen med påstand om godtgørelse for tort, godtgørelse for svie og smerte og erstatning i anledning af hendes skolegang på skolen.
- Eleven anførte navnlig, at hun havde været udsat for mobning, herunder særligt af en lærer, hvilket kommunen som arbejdsgiver var ansvarlig for efter Danske Lov 3-19-2.
- Landsretten tiltrådte byrettens dom om, at elevens skolegang var problematisk og tiltagende konfliktfyldt.
- I forhold til læreren tiltrådte landsretten, at udelukkelse af eleven fra undervisningen i klassen og anvendelse af et pointsystem måtte anses for utjenlige midler til at løse konflikterne. Landsretten tiltrådte endvidere, at det måtte lægges til grund, at læreren i et vist omfang havde haft en sprogbrug, der ikke burde anvendes over for elever i en skoleklasse. Det fremgår af forklaringerne i dommen, at læreren har talt nedladende til eleverne, og kaldt dem "dumme", "uintelligente", "fatsvage", "mongoler" og "idioter". Landsretten anfører i præmisserne, at "det må lægges til grund, at [læreren] i et vist omfang har haft en sprogbrug, der ikke bør anvendes over for elever i en skoleklasse".
- Det måtte ved sagens afgørelse dog også tages i betragtning, at samarbejdet mellem skolen og elevens forældre var belastet, og at elevens og hendes forældres adfærd i høj grad bidrog til det konfliktfyldte forhold.
- Det måtte endvidere lægges til grund, at skoleledelsen iværksatte forskellige tiltag for at afhjælpe problemerne i forhold til elevens skolegang.
- Efter bevisførelsen måtte det endelig lægges til grund, at der før jul 2018 blev tilknyttet en AKT-pædagog til klassen, og at der senere blev iværksat intensiveret observation af klassen og tilknyttet to pædagoger fra PPR med henblik på observation og sparring med lærerteamet. Herudover blev der fra skolens side tilbudt mediation i forhold til dialogen mellem skolen og elevens forældre, ligesom pointsystemet blev afskaffet, efter at der blev klaget over dette. Endelig blev der iværksat personalejuridiske tiltag over for læreren. Kommunen havde såvel forud for elevens skolestart som under hendes skolegang løbende fulgt skolens håndtering, herunder navnlig skolelederens håndtering, og havde iværksat personalejuridiske skridt over for skolelederen.
- Landsretten fandt herefter, at det efter en samlet vurdering ikke var godtgjort, at kommunen havde pådraget sig et erstatningsansvar over for eleven i anledning af hendes skolegang.

- Landsretten fandt endvidere, at der ikke under elevens skolegang var sket en retsstridig krænkelse af hendes frihed eller ære, jf. erstatningsansvarslovens § 26, eller at hun havde været udsat for umenneskelig eller nedværdigende behandling, jf. EMRK artikel 3.
- Henset til de konkrete tiltag, der løbende var blevet iværksat fra skolens og kommunens side, fandt landsretten det heller ikke godtgjort, at der var sket en krænkelse af EMRK artikel 8.

I en anden sag – U 2023.2092 Ø – der omhandlede mobning mellem elever, fandt landsretten ligeledes ikke, at der forelå en krænkelse, der berettigede til godtgørelse:

- Forældrene sagsøgte som værger for deres barn (eleven) en kommune med påstand om betaling af 100.000 kr., da de mente, at eleven havde været udsat for mobning i skolen. De gjorde gældende, at skolen havde tilsidesat undervisningsmiljøloven, FN's Børnekonvention og EMRK ved ikke at have grebet ind og forhindret mobning og vold.
- Landsretten fandt, at eleven havde godtgjort, at hun ved fem forskellige episoder var blevet skubbet, slået eller sparket af forskellige andre elever. Det var også godtgjort, at der havde været en episode, hvor nogle andre elever havde skudt med bolde efter eleven.
- Landsretten lagde til grund, at skolen stedse havde besvaret elevens forældres henvendelser, at det var skolen selv, der orienterede forældrene om en række episoder, og at en af skolens medarbejdere efter hver episode havde taget en samtale med den eller de involverede drenge, ligesom der var blevet taget hånd om eleven.
- Landsretten lagde også grund, at elevens lærere var opmærksomme på relationen mellem eleven og en anden elev (A), at skolen havde drøftet elevens problemer i skolen med forældrene, at skolen havde besluttet, at der skulle være skærpet opmærksomhed på relationen mellem eleven og A, at det blev aftalt, at eleven måtte være inde i frikvarterne med én eller to fra klassen, at en lærer havde involveret skolens ledelse, og at indskolingslederen havde bedt gårdvagterne have skærpet fokus på relationen mellem eleven samt A og drengene i det store frikvarter.
- Landsretten anførte, at "Henset til det nærmere omfang af den adfærd, som landsretten har lagt til grund, at [eleven] har været udsat for, finder landsretten, at der ikke er grundlag for at antage, at adfærden – uanset at denne har været ubehagelig og belastende for [eleven] – har været egnet til at påvirke hendes selv- og æresfølelse og dermed tilføjet hende tort, således som dette udtryk i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, må forstås."
- Eleven havde heller ikke været udsat for en behandling, der er omfattet af anvendelsesområdet for EMRK artikel 3.

- Landsretten fandt, at mest talte for at anse adfærden for omfattet af EMRK artikel 8. Skolen havde imidlertid iværksat rimelige og passende foranstaltninger for at imødegå adfærden, og skolen havde derfor ikke tilsidesat den handlepligt, der følger af EMRK artikel 8.
- På den baggrund var der ikke grundlag for at tilkende eleven godtgørelse for tort efter erstatningsansvarsloven eller godtgørelse for krænkelse af EMRK.

Af de to domme kan overordnet udledes følgende (med forbehold for, at der i alle tilfælde er tale om en samlet vurdering af alle konkrete omstændigheder i sagen):

- Det forhold, at en lærer taler nedladende til elever (kalder dem dumme, uintelligente, fatsvage, mongoler, idioter) eller udelukker elever fra undervisningen udgør ikke en retsstridig krænkelse, der berettiger til godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 eller EMRK artikel 3, jf. U 2022.4892 Ø. Det kan dog ikke udelukkes, at konkrete omstændigheder kan føre til det modsatte resultat.
- Det forhold, at forældres adfærd i høj grad bidrager til det konfliktfyldte forhold mellem skole/lærer og elev kan tages i betragtning (taler for ikke-godtgørelse), jf. U 2022.4892 Ø.
- Det forhold, at den ansvarlige myndighed (fx skolen) løbende har iværksat tiltag, herunder personalejuridiske tiltag, for at afhjælpe konflikter, følge op på klager mv., taler for, at der ikke er sket en godtgørelsesberettiget krænkelse efter EMRK artikel 8, jf. U 2022.4892 Ø.
- I forhold til mobning og fysisk vold, herunder skub og spark, mellem elever skal der meget til for at statuere en retsstridig krænkelse efter erstatningsansvarslovens § 26 eller EMRK artikel 3, jf. U 2023.2092 Ø.
- I forhold til mobning, fysisk vold mv. skal der mindre til at statuere en krænkelse efter EMRK artikel 8 end efter artikel 3, jf. U2023.2092Ø.
- Selv hvis mobning og fysisk vold mellem elever kan tale for en krænkelse af EMRK artikel 8, taler det i retning af ikke-godtgørelse, hvis den ansvarlige myndighed (skolen) har levet op til sin handlepligt ved at iværksætte rimelige og passende foranstaltninger for at imødegå adfærden, jf. U 2023.2092 Ø.

Praksis om EMRK artikel 3 kan illustreres med følgende dom fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD).

I sagen A v. Russia (37735/09, afsagt i 2019) fandt EMD artikel 3 tilsidesat. Her overværede en 9-årig pige sin far blive anholdt på en voldelig måde, herunder slået og sparket, selvom han ikke gjorde modstand. Det faktum, at pigen var vidne til dette, blev anset for en krænkelse af statens positive forpligtelse efter

artikel 3. Dette blev begrundet i, at der ikke var taget de nødvendige hensyn til den 9-årige piges tilstedeværelse i forbindelse med planlægningen og udførelsen af anholdelsen mod hendes far. Det betød, at pigen måtte bevidne en volds-scene mod sin far, som ikke gjorde modstand, hvilket siden hen havde påvirket pigen psykisk. Domstolen konkluderede på denne baggrund, at der forelå en krænkelse af EMRK artikel 3. EMD tilkendte en godtgørelse på 25.000 euro, svarende til ca. 190.000 kr.

I forhold til EMRK artikel 8 har EMD i sagen F.O. v. Croatia (29555/13, afsagt i 2021) taget stilling til en sag om en lærers verbale chikane mod en elev. Der var tale om tre tilfælde, hvor læreren fremsatte fornærmelser (bl.a. "idiot" og "fjols") rettet direkte eller indirekte mod eleven over en periode på flere dage. EMD udtalte om beskyttelsen efter EMRK artikel 8:

"58. In order for Article 8 to come into play, however, an attack on a person must attain a certain level of seriousness and be made in a manner causing prejudice to the personal enjoyment of the right to respect for one's private life [...]. However, in cases relating, inter alia, to Article 8 the Court has stressed the relevance of the age of the minors concerned and the need, where their physical and moral welfare is threatened, for children and other vulnerable members of society to benefit from State protection. The need to take account of the vulnerability of minors has also been affirmed at international level [...]."

(Hortens understregning)

EMD fremhævede således, at artikel 8 først kommer i spil, når krænkelsen har en vis grad af alvorlighed, men også at alderen er relevant for vurderingen af sager vedrørende artikel 8.

EMD lagde i sagen vægt på, at fornærmelserne var blevet fremsat i klasselokalet foran andre elever, at fornærmelserne var respektløse over for eleven, samt at handlingerne var blevet begået af en lærer, som er en autoritet over for eleven. Fornærmelserne påvirkede elevens psykologiske velbefindende, værdighed og moralske integritet. Selvom intensiteten af den verbale chikane ikke var særlig høj og heller ikke udviklede sig til mere systematisk chikane, fandt EMD, at der var tale om et uacceptabelt indgreb i retten til respekt for privatlivet efter artikel 8. EMD tilkendte en godtgørelse på 7.500 euro, svarende til ca. 55.000 kr.

Af praksis fra EMD kan udledes følgende med forbehold for, at der i alle tilfælde er tale om en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen:

- Der skal mindre til at nå minimumstærsklen i EMRK artikel 3 og 8, hvis forholdet omhandler et barn (barnets alder tages i betragtning), jf. fx Đurđević v. Croatia (52442/09, afsagt i 2011) og V.K. v. Russia (68059/13, afsagt i 2017).

- Det tillægges vægt, om den krænkende part er lærer eller anden person i en autoritativ position, jf. fx V.K. v. Russia (68059/13) og O v. Ireland (35810/09, afsagt i 2014).
- Verbal chikane kan udgøre en krænkelse af EMRK artikel 8, og intensiteten er ikke nødvendigvis afgørende, jf. F.O. v. Croatia (29555/13).
- Det tillægges vægt, om fornærmelser eller lignende fremsættes foran andre (fx i et klasselokale), jf. F.O. v. Croatia (29555/13).
- Fysisk vold er ikke en betingelse for at nå minimumstærsklen i EMRK artikel 3, da også den psykiske påvirkning af et barn som følge af en voldsom episode kan være tilstrækkelig.

8.4.5 *Godtgørelsesniveauet*

Godtgørelsesniveauet fastlægges gennem domstolenes praksis.

Særligt i forhold til godtgørelse efter EMRK overlader EMD en vis skønsmargin til medlemsstaterne og finder, at det ved fastsættelsen kan indgå, hvordan der i national ret traditionelt er blevet udmålt godtgørelse. Dog må dette samlet set ikke være urimeligt sammenholdt med den praksis, der er fastlagt i EMD's domspraksis.

De danske domstole fastsætter generelt et lavere niveau for godtgørelse for krænkelse af EMRK artikel 3 og artikel 8, end hvad der udmåles af EMD. Dette afspejler godtgørelsesniveauet i sager om tort efter erstatningsansvarslovens § 26.

Dansk praksis om godtgørelsesniveauet efter EMRK i nogenlunde lignende sager er sparsom, herunder fordi de fleste sager omhandler seksuelt misbrug eller børn, der på anden vis har levet under helt urimelige forhold, uden at kommunen har grebet ind.

De mest lignende sager synes at være følgende:

- En person, der var indlagt på retspsykiatrisk afdeling, blev under indlæggelsen kropsvisiteret cirka 40 gange efter uovervågede besøg og uledsagede udgange. Højesteret fandt, at kropsvisitationerne (fuld afklædning, indtagelse af ydmygende stillinger og undersøgelse af intime steder på kroppen), som fandt sted systematisk over en periode på halvandet år, udgjorde nedværdigende behandling i strid med EMRK artikel 3. Godtgørelsen blev udmålt til 25.000 kr.
- En varetægtsfængslet blev i mere end 11 måneder udsat for daglige undersøgelser af hans celle og hans krop, hvilket indebærer fuld afklædning. Højesteret fandt, at dette havde været i strid med EMRK artikel 3, for så vidt angår kropundersøgelserne, særligt de dage, den varetægtsfængs-

lede ikke havde været ude af sin celle, og EMRK artikel 8 for celleundersøgelserne. Godtgørelsen blev udmålt til 30.000 kr., hvorved Højesteret navnlig lagde vægt på de krænkelser, der var omfattet af artikel 3.⁴²

- En række sager omhandler godtgørelse for uberettiget tvangsfiksering, hvilket anses som omfattet af EMRK artikel 3 og leder til godtgørelse på 7.500 kr. (et døgn, dommen fra 2020),⁴³ 100.000 kr. (9 døgn, dommen er fra 2021)⁴⁴ og 75.000 kr. (18 dage, dommen er fra 2017).⁴⁵

8.5 Rækkevidden af Det Kongelige Teaters ansvar som arbejdsgiver

Både ved erstatning og godtgørelse vil Det Kongelige Teater som arbejdsgiver som udgangspunkt hæfte for de ansattes skadegørende handlinger, jf. Danske Lov 3-19-2.

Det er en betingelse for, at Det Kongelige Teater hæfter, at handlingen er sket i tilknytning til arbejdet. Handlinger helt uden for arbejdsregi hæfter Det Kongelige Teater således ikke for. Det samme gælder for ansattes abnorme/atypiske handlinger.

I det omfang en handling er foretaget af en selvstændig, fx en konsulent tilknyttet Det Kongelige Teater, kan Det Kongelige Teater også ifalde ansvar for vedkommendes skadegørende handlinger. Dette skal vurderes efter grundsætningerne om ansvar for selvstændigt virkende tredjemand. Hvis den selvstændigt virkende tredjemand har været i et over-/underordningsforhold til Det Kongelige Teater, har ageret culpøst, har forårsaget skaden i tjeneste, og det ikke skyldes en abnorm handling, vil Det Kongelige Teater således kunne ifalde ansvar for vedkommendes ageren.

Efter EMRK gælder, at en krænkelse henføres direkte til den offentlige myndighed, når krænkelsen sker af en ansat ("statsagent"). Myndigheden er således en del af staten og kan ifalde ansvar for de handlinger, de ansatte foretager.

Af kommentaren til EMRK fremgår side 37f.⁴⁶

"Når artikel 1 fastslår, at det er medlemsstaterne, der er pligtsubjekter, er det vigtigt at bemærke, at der efter praksis er tale om et bredt statsbegreb. Det følger således af praksis, at staten kan ifalde ansvar efter konventionen for handlinger begået af alle statens organer, repræsentanter ("agents") og ansatte ("servants"), og vedkommendes hierarkiske placering er som udgangspunkt uden betydning, idet handler, der udføres i en offentlig egen-skab, tilregnes staten. Det betyder, at konventionen kan krænkes af enhver

⁴² U 2022.3807 H.

⁴³ Østre Landsrets dom af 21. december 2020, Balletskolen-12127/2020-OLR.

⁴⁴ U 2021.4488 Ø.

⁴⁵ U 2017.1314 H.

⁴⁶ Jon Fridrik Kjølbro: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere (5. udgave, 2020).

person, der udøver en offentlig funktion, som er blevet betroet vedkommende, og af enhver national myndighed, der udøver offentlige funktioner.”

Det bemærkes, at Østre Landsret i de to domme gengivet i afsnit 8.4.4 har afvist, at myndigheden var forpligtet til at yde godtgørelse, under henvisning til, at myndigheden havde iagttaget sin handlepligt. Praksis mellem EMD og danske domstole flugter således ikke helt her.

8.6 Forældelse

8.6.1 *Udgangspunktet: Krav forældes 3 år fra den skadevoldende handling*

Krav på erstatning og godtgørelse forældes som udgangspunkt efter den almindelige forældelsesfrist på 3 år, jf. forældelseslovens § 3, stk. 1.⁴⁷

Forældelsesfristen regnes fra tidspunktet for skadens indtræden ved erstatning uden for kontrakt, jf. forældelseslovens § 2, stk. 4.⁴⁸ Hvis der ved personskade (herunder psykiske mén) er forskel på tidspunktet for den skadelige påvirkning og tidspunktet for lidelsens opståen – dvs. hvor den skadevoldende handling ikke umiddelbart resulterer i en konstaterbar skade – er det som udgangspunkt tidspunktet for lidelsens opståen, som er afgørende. Forældelsesfristen løber i disse tilfælde fra det tidspunkt, hvor de følger, der begrunder kravet, har vist sig på en sådan måde, at skadelidte havde rimelig anledning til og mulighed for at rejse et krav.

8.6.2 *Modifikation: Fristen suspenderes, hvis skadelidte ikke kendte til kravet*

Hvis den skadelidte ikke kendte til kravet (fx fordi psykiske følger virkninger endnu ikke havde vist sig), regnes forældelsesfristen først fra det tidspunkt, hvor skadelidte fik eller burde have fået kendskab hertil. Hvis skadelidte således var i undskyldelig uvidenhed om de omstændigheder, der begrunder kravet, udskydes begyndelsestidspunktet for fristen til det tidspunkt, da skadelidte fik eller burde have fået kendskab hertil.

Højesteret har fastslået, at der som det klare udgangspunkt skal ske identifikation mellem børn og deres forældre.⁴⁹ Det betyder, at fristen i forhold til suspension først regnes fra det tidspunkt, hvor barnets forældre fik kendskab eller burde have fået kendskab til de omstændigheder, der begrunder kravet. Fristen løber (suspension ophører), når blot én af forældrene fik kendskab eller burde have fået kendskab. Det kan ikke udelukkes, at dette kan fraviges i tilfælde, hvor barnet er tæt på at være myndig.

⁴⁷ Lovbekendtgørelse nr. 1238 af 9. november 2015 af lov om forældelse af fordringer.

⁴⁸ For så vidt angår krav, der relaterer sig til tiden på grundskolen (0.-9. klasse), lægges til grund, at der er tale om erstatning uden for kontrakt. For så vidt angår aspiranter, lægges derimod til grund, at der er tale om erstatning i kontrakt, da aspiranter er ansat på Det Kongelige Teater. Det betyder, at forældelsesfristen her regnes fra tidspunktet for den skadelige påvirkning, jf. forældelseslovens § 2, stk. 3.

⁴⁹ U 2019.2775 H.

Hvis forældelsen suspenderes, gælder der dog absolutte forældelsesfrister:

- Hvis der er tale om personskade (inkl. psykiske mén), indtræder forældelse således senest 30 år efter den skadevoldende handlingens ophør.
- For andre krav er den absolutte frist for at rejse krav 10 år.⁵⁰

Hvis skaden er forårsaget af en handling eller påvirkning, der strækker sig over en længere periode, er begyndelsestidspunktet for beregningen af den absolutte frist den skadevoldende handlingens eller påvirkningens ophør.

8.6.3 *Visse krav forældes aldrig*

Visse krav forældes aldrig. Det gælder, hvis følgende tre betingelser alle er opfyldt, jf. forældelseslovens § 3, stk. 5:⁵¹

- Kravet rejses mod en myndighed, hvilket her vil være opfyldt.
- Myndigheden har tilsidesat en lovbestemt forpligtelse over for en person under 18 år, hvilket her fx kan være tilsidesættelse af underretningspligten i barnets lov § 133, stk. 1, nr. 4, eller forsømmelse af handlepligten efter EMRK artikel 3.
- Personen har været udsat for et overgreb.

Ved "overgreb" forstås i denne sammenhæng overtrædelse af en række nærmere anførte bestemmelser i straffeloven.⁵² Af relevans for denne undersøgelse er særligt straffelovens § 231 om grooming og § 244 om simpel vold.

Flere tidligere elever og tidligere forældre har i indberetninger og under interviews anført, at den tidligere elev har været udsat for "psykisk vold". Psykisk vold er omfattet af straffelovens § 243, der falder ind under de bestemmelser, der anses som "overgreb" og derfor ikke forældes. Imidlertid er straffelovens § 243 relativt snæver og omfatter alene psykisk vold udøvet af en, der "tilhører eller er nært knyttet til en anden husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden". Psykisk vold udøvet af fx en balletlærer falder således ikke ind under bestemmelsen, og et økonomisk krav, der er begrundet i denne type handling, vil derfor forældes efter reglerne beskrevet ovenfor i afsnit 8.6.1 og 8.6.2.

Det er ikke en betingelse, at der foreligger en straffedom for overgrebet, og det vil således være op til en domstol at vurdere, om det påståede overgreb har fundet sted, hvis der ikke foreligger en straffedom.

⁵⁰ Det kan af relevans for denne sag fx være krav, som skyldes friheds- og æreskrænkelser, der ikke har medført fysisk eller psykisk skade.

⁵¹ Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 140 af 28. februar 2018 og trådte i kraft 1. april 2018, men har også virkning for krav opstået inden lovens ikrafttræden, uanset om disse krav var forældet efter de tidligere regler.

⁵² Lovbekendtgørelse nr. 434 af 25. april 2024 af straffeloven.

Forældelseslovens § 3, stk. 5, omfatter også krav, der var forældede ved lovens ikrafttræden.⁵³

8.6.4 *Sammenfattende om forældelse*

Det er en betingelse for, at Det Kongelige Teater kan udbetale erstatning eller godtgørelse, at kravet ikke er forældet. I denne sag vil der gælde følgende herom:

- Et krav på erstatning eller godtgørelse vil som udgangspunkt være forældet efter 3 år efter skadens indtræden (som udgangspunkt tidspunktet for lidelsens opståen).
- Hvis skadelidte ikke er bekendt med skaden, suspenderes 3 års-fristen, dog indtræder forældelse i så fald senest 30 år efter den skadevoldende handlingens ophør, når der er tale om erstatning eller godtgørelse for personskade, inkl. psykiske mén.
- Der sker identifikation mellem børn og deres forældre, og forældelsesfristen regnes fra det tidspunkt, hvor mindst en af barnets forældre fik kendskab eller burde have fået kendskab skaden.
- Der indtræder dog ikke forældelse, hvis kravet udspringer af, at Det Kongelige Teater har tilsidesat en lovbestemt forpligtelse over for en person under 18 år, og eleven har være udsat for et overgreb, fx grooming eller vold.

8.7 **Bemærkninger om bevisbyrde**

Bevisbyrden for, at Det Kongelige Teater er pligtig til at betale en erstatning eller en godtgørelse, påhviler den person, som gør kravet gældende – i dette tilfælde nuværende eller tidligere elever.

Det påhviler således den nuværende eller tidligere elev at løfte bevisbyrden for, at Det Kongelige Teater (i medfør af arbejdsgiveransvaret eller som ansvarlig for en selvstændigt virkende tredjemands handlinger) har handlet eller undladt at handle på en måde, der indebærer, at eleven er berettiget til erstatning eller godtgørelse.

Bevisbyrdereglerne er ens, uanset om sagen er omfattet af de almindelige regler om forældelse, eller om sagen falder indenfor forældelseslovens § 3, stk. 5, og derfor ikke forældes. Fra forarbejderne til den ændring af forældelsesloven, der ophævede reglerne om forældelse for visse sagstyper, fremgår således:⁵⁴

⁵³ Jf. § 5, stk. 4, i lov nr. 140 af 28. februar 2018 om ændring af straffeloven m.fl.

⁵⁴ Forslag til ændring af straffeloven m.fl., som fremsat 4. oktober 2017 af justitsministeren (LFF nr. 31), punkt 2.2.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

"Det skal dog samtidig understreges, at der ikke med ophævelsen af forældelsesfristerne ændres ved, at der skal føres bevis for det anførte erstatnings- eller godtgørelseskrav, og at det med tiden bliver sværere at løfte denne bevisbyrde. Det er således hensigtsmæssigt, at sager om erstatning eller godtgørelse mod forvaltningsmyndigheder indledes så tidligt som muligt."

Det er ikke et krav for, at Det Kongelige Teater kan udbetale erstatning eller godtgørelse, at kravet er fastslået ved dom. Det kræves dog, at det må anses for overvejende sandsynligt, at Det Kongelige Teater i tilfælde af en retssag ville blive dømt til at betale erstatning eller godtgørelse.

8.8 Konkrete sager

8.8.1 Indledende bemærkninger

I det følgende beskriver vi 12 konkrete sager ud fra de oplysninger, vi har modtaget i indberetninger og/eller interviews.

I nogle af sagerne har vedkommende både lavet en indberetning og har deltaget i interview. Her er vores grundlag for at vurdere troværdigheden bedst, og dette gælder særligt, hvor vi også har interviewet andre personer, der omtales. Der er også konkrete sager, der alene bygger på indberetninger.

Vi har alene gengivet indberetninger, hvor vi kender indberetterens identitet, og i hovedparten af sagerne må vi videregive disse oplysninger til Det Kongelige Teater, hvilket understøtter troværdigheden af udsagnene. Vi har ikke omtalt konkrete sager, der er baseret på (helt) anonyme indberetninger.

De konkrete sager er anonymiserede her, men i det omfang vi har samtykke til at videregive identiteten til Det Kongelige Teater, fremgår navn og kontaktoplysninger af det sagsmateriale, der udleveres til HR og Jura i Det Kongelige Teater.

Formålet med de konkrete eksempler i afsnittet er at give Det Kongelige Teater et grundlag for at tage stilling til økonomiske krav, der måtte blive rejst i forlængelse af advokatundersøgelsen. Da undersøgelsen gennemføres som en uvildig advokatundersøgelse, er vi afskåret fra at bistå med disse vurderinger efterfølgende.

For hver konkret sag beskrives personens tilknytning til Det Kongelige Teater, perioden for tilknytningen, hvordan vi har modtaget oplysningerne (indberetning/interview mv.), og de hændelser vedkommende har oplyst om.⁵⁵

⁵⁵ Vi har alene medtaget oplysninger om indberetteren/den interviewede selv, og ikke oplysninger om hvad vedkommende anfører, at andre har oplevet.

Herefter fremgår vores vurdering af sagen ud fra de foreliggende oplysninger. Dette omfatter som udgangspunkt vores vurdering af troværdigheden og muligheden for at efterprøve udsagnene, vores vurdering af eller prognose for, om vedkommende vil kunne gøre et økonomisk krav gældende mod Det Kongelige Teater (herunder om teatret hæfter for den eller de personer, der har foretaget handlingen/undladelsen), og vores vurdering af om et krav må anses at være forældet. I nogle tilfælde har vi ikke vurderet alle forholdene, særligt hvis et eventuelt krav vil være forældet.

Da formålet er at give Det Kongelige Teater en række forskellige "skabeloner" eller rettesnore for vurderingerne af eventuelle økonomiske krav, har vi ikke taget stilling til, om de her beskrevne hændelser ville kunne medføre personaleretlige reaktioner, eller om sagerne er håndteret hensigtsmæssigt eller kritisabelt.

Sagerne er omtalt i kronologisk rækkefølge; den første er fra 1970'erne, den nyeste omhandler en hændelse i 2023.

8.8.2 *Konkrete sager*

[...]

9. VURDERING AF UDVALGTE ENKELTPERSONER

9.1 Indledende bemærkninger

I dette afsnit redegør vi nærmere for de retlige rammer og pligter som henholdsvis ansat og medlem af en bestyrelse (afsnit 9.2) og for et udsnit af de retlige rammer, der gælder for Det Kongelige Teater og varetagelsen af opgaver på Balletskolen (afsnit 9.3).

Herudover beskriver vi de relevante ansættelsesretlige reaktioner for ansatte, der ikke har levet op til deres forpligtelser (afsnit 9.4).

Endelig foretager vi i afsnit 9.5 en vurdering af udvalgte personer, i forhold til om der er grundlag for ansættelsesretlige reaktioner eller kritik.

9.2 Den retlige ramme for de generelle pligter som ansat, hhv. medlem af bestyrelsen

9.2.1 Tjenestemandslovens § 10⁵⁶

Der gælder ingen fast regulering af, hvornår der foreligger en tjenstlig forseelse – og dermed et ansættelsesretligt ansvar – for offentligt ansatte, herunder ansatte på Det Kongelige Teater.

Der gælder ud fra en analogi af tjenestemandslovens § 10 det almindelige grundprincip, at de ansatte skal overholde de regler, der gælder for deres stilling, og både i og uden for deres stilling skal vise sig værdige til den agtelse og tillid, som stillingen kræver.⁵⁷

Pligterne for den enkelte ansatte må derfor fastsættes ud fra en meget konkret vurdering af de specifikke forhold, der gælder for den enkelte ansattes stilling, og vurderingen må foretages fra sag til sag.

Kerneområdet for ansættelsesretligt ansvar er den ansattes tilsidesættelse af retsregler, hvilket omfatter såvel skrevne regler som uskrevne retsgrundsætninger og tillige internationale forpligtelser som fx Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Hvis en leder tilsidesætter sin forpligtelse til at lede det organ, som den pågældende er ansvarlig for, kan dette også føre til et ansættelsesretligt ansvar.

⁵⁶ Lovbekendtgørelse nr. 511 af 18. maj 2017 af lov om tjenestemænd.

⁵⁷ Ifølge tjenestemandslovens § 10 skal en tjenestemand "samvittighedsfuldt overholde de regler, der gælder for hans stilling, og såvel i som uden for tjenesten vise sig værdig til den agtelse og tillid, som stillingen kræver".

At en ansat foretager en fejlagtig skønsmæssig vurdering, medfører derimod almindeligvis ikke, at der foreligger en tjenstelig forseelse. Fejlskøn, fejlprioriteringer og lignende kan således ikke i almindelighed udgøre det fornødne grundlag for disciplinærforfølgning.

9.2.2 *Kodex VII*

Kodex VII beskriver en række gældende normer for offentligt ansatte.⁵⁸ Der er ikke tale om lovgivning, men om tjenstlige krav til god embedsmandsadfærd.

Selvom Kodex VII er udformet særligt med henblik på politisk ledede enheder i centraladministrationen, gælder det også – med de fornødne tilpasninger – for ansatte på Det Kongelige Teater.

Alle medarbejdere og ledere ansat på Det Kongelige Teater skal således kende og efterleve de syv centrale embedsmandspligter, som følger af Kodex VII.

De mest relevante embedsmandspligter for denne undersøgelse er faglighed, ansvar og ledelse samt åbenhed om fejl.

Faglighed

Ansatte skal handle inden for rammerne af almindelig faglighed. Dette indebærer, at al bistand og rådgivning skal ske på det bedst mulige faglige grundlag, og at uvedkommende interesser ikke må diktere fagligheden.

De ansattes opgavevaretagelse skal holde sig inden for de faglige standarder, der er almindeligt anerkendte inden for det pågældende område. På nogle områder vil der være klare faglige standarder for, hvad der er rigtigt og forkert, mens der på andre områder vil være bredere rammer for almindelig faglighed, og nogle områder kan også være præget af uklare eller modstridende faglige standarder.

Ansvar og ledelse

Alle ansatte skal aktivt medvirke til at realisere de opgaver, strategier og mål, som ledelsen har fastlagt.

Det daglige arbejde vil normalt blive udført i et uformelt samarbejde mellem de ansatte, hvor man drøfter, hvorledes opgaverne skal løses. I tilfælde af at der er forskellige synspunkter, træffer den overordnede en beslutning, som de ansatte skal følge. De ansatte har som hovedregel en lydighedspligt over for den myndighed, de er ansat i, hvilket indebærer, at de skal efterleve en ordre fra deres overordnede. Det ansvar, som overordnede har i organisationen, kommer også til udtryk, hvis der opstår tvivlsspørgsmål om fx overholdelse af sandhedspligten eller om faglige spørgsmål. Sådanne tvivlstilfælde afgøres af den overordnede,

⁵⁸ Kodex VII er udgivet af Finansministeriet i 2015.

som samtidig hermed påtager sig det retlige ansvar for, at beslutningerne er rigtige.

Hvis der er tale om klart ulovlige handlinger, skal den ansatte sige fra over for sin leder. Hvis lederen fastholder sin ordre, skal den ansatte underrette lederens umiddelbart overordnede om forholdet, samtidig med at lederen underrettes herom.

Åbenhed om fejl

Ledelsen skal sikre en kultur, hvor fejl bliver håndteret hurtigst muligt, og hvor man lærer af fejl. Det er ledelsens ansvar at sikre en kultur, hvor alle medarbejdere og ledere åbent kan gå til deres overordnede, hvis der er begået en fejl. Lederen må herefter tage stilling til fejlens karakter, og hvorledes den skal håndteres.

Alle ansatte skal gøre sig stor umage med at undgå fejl. Da fejl ikke helt kan undgås, skal myndigheden have en kultur, hvor man tager hånd om de fejl, der bliver begået, så man får rettet op og lærer af fejlene. Hvis man har begået fejl, må det ikke benægtes, og man må ikke prøve at dække over fejlen.

9.2.3 *Ulovfæstede principper om bestyrelsesansvar*

Der er – ud over scenekunstloven, jf. afsnit 9.3.1 nedenfor – ikke anden relevant lovgivning om ansvar for bestyrelsen på Det Kongelige Teater. Det bemærkes i den forbindelse, at forretningsordenen for Det Kongelige Teater ikke opstiller særlige retningslinjer for bestyrelsens ansvarsområder.

Bestyrelsesansvaret skal derfor vurderes ud fra ulovfæstede principper, formentlig nogenlunde svarende til det, der er kodificeret i selskabslovens regler om bestyrelsesansvar.

Det følger heraf, at bestyrelsen og de enkelte bestyrelsesmedlemmer har et overordnet og kollektivt ansvar for at sikre den rigtige ramme for teatrets aktiviteter. Heri ligger, at bestyrelsen har ansvaret for, hvad der bredt kan betegnes som teatrets styring, dvs. at de rette procedurer, retningslinjer og kontroller er på plads i forhold til den virksomhed, der udøves. Herudover har bestyrelsen ansvaret for strategi, kapitalberedskab og sikring af en kompetent ledelse.

Dette indebærer blandt andet en pligt til at sikre, at teatret har de rette retningslinjer og politikker på plads, og at der ledelsesmæssigt er fokus på de særlige risikoområder, som kendetegner teatret.

I det omfang teatret varetager aktiviteter på et område med særlige risici, påhviler der bestyrelsen en særlig forpligtelse til at have fokus på dette, herunder sikre, at der er politikker på plads, at der er ledelsesfokus og relevant ledelsesrapportering (til bestyrelsen) herom.

Er det en integreret del af aktiviteten at være betroet børn, giver dette naturligt anledning til særlig opmærksomhed på de udfordringer og risici, som dette ansvar indebærer.

Hvis der på teatret har været problemer inden for et område, skærper dette også bestyrelsens pligt til at have de relevante beredskaber på plads. Det gælder i sagens natur særligt, hvis bestyrelsen har modtaget orientering eller henvendelser herom eller af andre grunde burde have fokus på området. Sidstnævnte kan fx også være tilfældet, hvis undersøgelser fra andre lande eller fra lignede institutioner indikerer, at der kan være et "branche-problem".

Ansaret vurderes således ud fra, hvad et "bonus pater-bestyrelsesmedlem" burde have sat fokus på hos Det Kongelige Teater.

Ansvar for bestyrelsen, herunder det enkelte bestyrelsesmedlem, kan efter omstændighederne føre til kritik og i helt særlige tilfælde til et personligt erstatningsansvar. Den i realiteten vigtigste sanktion er dog, at den, der har indsat vedkommende i en bestyrelse, kan beslutte at fratage vedkommende hvervet.

Erstatningsansvaret er et almindeligt culpaansvar, og de almindelige erstatningsbetingelser gælder, jf. også princippet udtrykt i selskabslovens § 361.

Der skal ganske meget til, før et bestyrelsesmedlem i en privat virksomhed bliver personligt erstatningsansvarlig. Det skyldes blandt andet, at man i Danmark anerkender den såkaldte "business judgment rule" eller med andre ord accepterer, at der kan opstå fejlslagen fra ledelsens, herunder bestyrelsens, side. Det er en forudsætning for at være inden for anvendelsesområdet af "business judgment rule", at bestyrelsen har ageret med øje for at varetage enhedens interesser, og at bestyrelsen har truffet velovervejede beslutninger på et oplyst grundlag. Af den årsag vil referater, der indeholder oplysning om forudsætninger og bevæggrunde for beslutninger, ofte være relevante ved bedømmelsen af, om et bestyrelsesmedlem ifalder et personligt erstatningsansvar.

Der foreligger os bekendt ikke praksis, der illustrerer, om et bestyrelsesmedlem i en offentlig myndighed skal vurderes efter helt samme retlige standard. Henset til vores vurderinger i afsnit 9.5.12.5 har vi ikke fundet det relevant at vurdere dette nærmere.

I tillæg til retlige regler findes "soft law" i form af Anbefalinger for God Selskabsledelse.⁵⁹ Anbefalingerne, der er udarbejdet af Komitéen for God Selskabsledelse, kan anses som best practice, og de retter sig mod børsnoterede selskaber. Af punkt 2 i indledningen til anbefalingerne fremgår dog:

"Andre virksomheder, eksempelvis statslige selskaber, virksomheder med en særlig offentlig interesse og fonds- og privatejede virksomheder, kan dog hente inspiration til arbejdet med god selskabsledelse i anbefalingerne."

⁵⁹ Se www.corporategovernance.dk.

Af anbefaling 3.1.1 fremgår, at Komitéen anbefaler, at bestyrelsen årligt gennemgår, hvilke kollektive og individuelle kompetencer bestyrelsen bør råde over for bedst muligt at kunne udføre sine opgaver.

Af anbefalingernes punkt 5 om risikostyring fremgår:

"I en stadig mere integreret verden bliver risiko og styring heraf mere og mere afgørende. Effektiv risikostyring medvirker til at reducere strategiske og forretningsmæssige risici, sikre compliance samt kvaliteten af grundlaget for ledelsens beslutninger og den finansielle rapportering.

Selskaber har forskellige risici. Det er derfor væsentligt, at bestyrelsen identificerer og forholder sig til de selskabsspecifikke risici og påser, at der er en effektiv risikostyring, herunder passende interne kontroller. Dette gælder også for selskabets bæredygtighedsrelaterede risici.

Risikostyring bør indgå som et fast emne på bestyrelsens årshjul, [...]."

9.3 **Beskrivelse af udvalgte retlige rammer for Det Kongelige Teater og opgaverne på Balletskolen**

9.3.1 *Scenekunstloven*

Det fremgår af scenekunstlovens § 4, at bestyrelsen er Det Kongelige Teaters øverste ledelse, og at bestyrelsen har det overordnede ansvar for overholdelsen af fastsatte bestemmelser for teatrets virksomhed. Endvidere fremgår det, at bestyrelsen træffer beslutning om sammensætningen af en direktion og ansætter teaterchefen og direktionens øvrige medlemmer.

Det følger af scenekunstlovens § 4a, stk. 1, at teaterchefen varetager den daglige ledelse af Det Kongelige Teater og i samarbejde med de øvrige direktionsmedlemmer udarbejder repertoireplaner og forslag til budget.

Af lovens § 4a, stk. 2, fremgår, at teatrets kunstneriske chefer med ansvar over for teaterchefen forestår den daglige ledelse af henholdsvis skuespil, ballet, opera og kapel.

9.3.2 *Undervisningsmiljøloven*⁶⁰

Efter undervisningsmiljøloven har elever, der deltager i offentlig og privat undervisning, ret til et godt undervisningsmiljø, og uddannelsesstedet har pligt til at iværksætte tiltag mod problemer med fx det psykiske undervisningsmiljø samt til at udarbejde en undervisningsmiljøvurdering.

Der har været tvivl om, hvorvidt undervisningsmiljøloven gælder for Balletskolen, men DCUM har 7. februar 2024 tilkendegivet, at loven gælder for Balletskolen, jf. også afsnit 6.3.2.

⁶⁰ Lovbekendtgørelse nr. 316 af 5. april 2017 af lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø.

Ledelsen på Balletskolen har det overordnede ansvar for, at undervisningsmiljøloven overholdes på Balletskolen, men også medarbejderne, fx balletlærerne, har et ansvar for – inden for deres respektive arbejdsområder – at sikre et godt psykisk undervisningsmiljø, fx gennem tilrettelæggelse af undervisningen.

Hvis ledelsen konstaterer problemer med det fysiske eller psykiske undervisningsmiljø, skal ledelsen udarbejde en handlingsplan. Tilsvarende gælder, hvis ledelsen eller en elevs forældre anser det for nødvendigt som følge af elevens bekymrende tilstand eller adfærd, herunder sygdom og fravær, på grund af problemer med det psykiske undervisningsmiljø (fx mobning eller lignende).

I lyset af de vekslende meldinger fra DCUM om hvorvidt Balletskolen er omfattet af undervisningsmiljøloven, har vi overvejet, i hvilket omfang tilsidesættelse af pligter efter undervisningsmiljøloven kan have betydning for vores vurderinger efter dette kapitel. Vi har i den forbindelse fundet, at det ikke bevismæssigt er muligt at vurdere, om en tilsidesættelse af Balletskolens pligter efter loven i sig selv direkte eller indirekte har haft betydning for trivslen på Balletskolen. Hertil kommer spørgsmålet om, hvilken betydning det har, at tilsynsmyndigheden har tilkendegivet forskellige opfattelser af, om Balletskolen er omfattet af loven.

Samlet finder vi, at det under disse omstændigheder ikke vil være muligt at pålægge et eventuelt ansvar for de ansatte på Balletskolen alene på grund af manglende efterlevelse af undervisningsmiljøloven. Manglende efterlevelse af loven indgår derfor ikke i vores vurderinger nedenfor i afsnit 9.5.

9.3.3 *Den skærpede underretningspligt*

Det følger af § 135 i barnets lov, at enhver, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen. Pligten indtræder ved "kendskab til", dvs. viden om forholdet.

For personer, der i det offentlige arbejder med børn og unge under 18 år, gælder *en skærpet underretningspligt*, jf. barnets lov § 133, stk. 1.⁶¹ Ansatte på Balletskolen og Læseskolen er omfattet heraf.⁶²

Den skærpede underretningspligt er central for, at kommunerne kan leve op til deres tilsynspligt med børn og unge under 18 år, jf. § 9 i barnets lov.

Følgende fremgår af Børne- og Undervisningsministeriets vejledning om underretningspligten til ansatte på fri- og privatskoler, efterskoler og frie fagskoler:

⁶¹ Den skærpede underretningspligt gælder efter omstændighederne også for tilknyttede konsulenter, idet lovens personkreds ligeledes omfatter personer, der ikke er ansat, men som dog udøver en tjeneste for en offentlig myndighed, som medfører visse handlebeføjelser udadtil.

⁶² For så vidt angår de ansatte på Læseskolen følger pligten af bekendtgørelse nr. 1602 af 12. december 2023 om underretningspligt over for kommunalbestyrelsen efter barnets lov.

"Alle børn og unge fortjener en tryk barndom. En barndom, hvor forældre, familie, daginstitution og skole skaber de bedste rammer for barnet og støtter dets sunde udvikling. En barndom, hvor barnet møder omsorgspersoner, der sørger for et miljø, hvor der er mulighed for nysgerrigt at lære og trives.

Desværre er dette ikke altid tilfældet. Nogle børn udsættes for vold eller andre overgreb eller har brug for særlig støtte. I for mange tilfælde opdages det ikke i tide, og børnene og deres familier får ikke den hjælp, der kunne have gjort en forskel.

Nogle børn lever med forældre med misbrug eller psykisk sygdom. I nogle familier er der vold, eller børnene begrænses af familien i deres muligheder for et almindeligt børne- og ungdomsliv. Børnene siger ofte ikke noget om det.

Derfor er det vigtigt, at de professionelle voksne lærer at se tegn på mistriksel og omsorgssvigt, og at de reagerer på det.

Som ansat på en fri- og privatskole, efterskole eller fri fagskole har man, ligesom offentligt ansatte, en skærpet underretningspligt. Man har således pligt til at handle, hvis der er grund til at antage, eller hvis man har kendskab til, at et barn har behov for særlig støtte eller har været udsat for vold eller overgreb. Det er den enkelte ansattes pligt at underrette kommunen, så eleven og eventuelt også familien kan få hjælp.

Det er samtidig skoleledelsens pligt at sørge for, at der er de rigtige rammer på skolen for, at mistriksel hos eleverne opdages, at de ansatte kender deres underretningspligt, og at der underrettes, når der er behov for det."

Det kan ikke ud fra lovens ordlyd, forarbejderne eller vejledninger til loven generelt fastslås, hvornår den skærpede underretningspligt indtræder. Det beror på en konkret vurdering i hvert enkelte tilfælde, men den skærpede underretningspligt indtræder altid, når personalet har en saglig antagelse, som giver grund til bekymring for, at barnet eller den unge har brug for særlig støtte eller har været udsat for overgreb. Personalet skal være opmærksomme på selv små tegn, som eleverne kommer med, og i de tilfælde, hvor det kan være svært at vurdere, om skal underrettes, må de undersøge omstændighederne nærmere. Det er således ikke en betingelse, at man har sikker viden om forholdet, der begrunder underretningen – en sagligt begrundet antagelse er nok til at aktivere underretningspligten.

Mange former for mistriksel blandt børn og unge kan aktivere underretningspligten, fx hvis en elev på Balletskolen udvikler en spiseforstyrrelse, er selvskadende, bliver udsat for overgreb eller bliver presset så meget, at eleven ikke kan mærke sine egne grænser.

Det tidsmæssige perspektiv i en sag kan således have betydning, og årsagen til elevens mistriksel kan i visse situationer skyldes midlertidige forhold, såsom

sorgsituationer eller andet. Under alle omstændigheder må tvivlen dog komme eleven til gode, og personalet bør derfor ikke vente for længe med at underrette kommunen.

Underretning foretages oftest efter inddragelse af forældrene.

Underretningspligten indtræder uanset årsagen til, at barnet eller den unge kan have behov for støttende indsatser. Den, der underretter, skal ikke vurdere, om barnet eller den unge rent faktisk kan opnå særlig støtte, da den vurdering foretages af kommunen.

Den skærpede underretningspligt er personlig. Af ovenstående vejledning fremgår herom i punkt 5.1 "Inddragelse af din leder":

"Som ansat på skolen bør du som udgangspunkt drøfte din bekymring med din leder. Du er dog ikke forpligtet til at følge din leders indstilling i sagen.

Hvis din leder deler din bekymring, kan din leder underskrive og sende underretningen på grundlag af din bekymring, men det er dit ansvar, at underretningen bliver udformet og sendt, hvis du er bekymret for eleven.

Deler din leder ikke din bekymring og vurderer, at der ikke er grundlag for at underrette kommunen, skal du huske, at underretningspligten er personlig, og du bør overveje, om du er enig i din leders vurdering. Hvis du stadig vurderer, at der er grund til bekymring, er du fortsat forpligtet til at underrette kommunen. Din forpligtelse opfyldes således ikke af, at du orienterer din leder om din bekymring, hvis der er behov for en underretning til kommunen. Hvis din leder ikke reagerer, skal du som fagperson gøre det og selv underrette kommunen."

Den enkelte ansatte på Balletskolen har således et selvstændigt og individuelt ansvar for at overholde underretningspligten. En ansat kan ikke forholde sig passivt og afvente, at en anden person vil foretage underretningen. Udførelse af underretningen kan overlades til den, der er leder, for den der har underretningspligten, men underretter lederen ikke, gælder den personlige pligt til at underrette fortsat.

På landsplan sker der årligt underretning om ca. 7 % af børn mellem 0 og 17 år.⁶³

Det fremgår af sagens materiale, at der for Balletskolen typisk sker underretning om ca. to elever på grundskolen om året, hvilket svarer til ca. 1,8 %. Vi har ikke oplysninger om antal underretninger vedrørende aspiranter under 18 år.

⁶³ Der er en vis geografisk spredning – for en række kommuner i området omkring Balletskolen er tallene: Københavns Kommune 6-7 %, Frederiksberg Kommune 5-6 %, Hvidovre Kommune >8 %, Rødovre Kommune <5 %, Gladsaxe Kommune 7-8 % og Gentofte Kommune <5 %. På landsplan er der flest underretninger om 14-årige (>10 %), 15-årige, 16-årige, 13-årige og derefter 17-årige. Tallene er fra KL's kortlægning af underretninger (december 2023).

Strafferammen for manglende overholdelse af den skærpede underretningspligt er bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

9.3.4 *Reglerne om inhabilitet*

Reglerne om (speciel) inhabilitet har til formål at hindre, at en inhabil person deltager i behandlingen og afgørelsen af en konkret sag, som personen har en uvedkommende interesse i.⁶⁴

Reglerne om habilitet hviler på to hensyn; saglighedshensynet og tillidshensynet. Saglighedshensynet betyder, at habilitetsreglerne skal sikre, at der træffes indholdsmæssigt korrekte afgørelser, som ikke er båret af usaglige hensyn. Tillidshensynet går videre end saglighedshensynet: Afgørelser skal ikke blot *være* indholdsmæssigt korrekte; de skal også *fremstå* sådan. Tillidshensynet skal således medvirke til, at der ikke kan skabes tvivl om afgørelsernes rigtighed – også i tilfælde hvor afgørelserne rent faktisk er materielt korrekte.

Reglerne om speciel inhabilitet findes i forvaltningsloven⁶⁵ og spejles uden for forvaltningslovens område af ulovfæstede retsgrundsætninger med et nogenlunde tilsvarende indhold.

Af forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1-5, fremgår inhabilitetsgrundene. Det fremgår af nr. 5 ("opsamlingsbestemmelsen"), at en person er inhabil, hvis der "i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed." Eksempelvis kan venskab, uvenskab, modtagelse af gaver mv. medføre inhabilitet efter nr. 5. Om venskab antages det, at der er en høj tærskel, før der statueres inhabilitet, og almindelige og også nære bekendtskaber falder uden for bestemmelsen. Et inhabilitetsbegrundende venskab er således karakteriseret ved en betydelig forbundethed og gensidig hengivenhed.

Det fremgår af forvaltningslovens § 3, stk. 2, at der ikke foreligger speciel inhabilitet, hvis der ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen ville kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn. Interessens karakter eller styrke, sagens karakter samt vedkommendes funktion i sagsbehandlingen indgår i vurderingen. Jo mere almen, hypotetisk og fjern sammenhængen mellem interessen og den foreliggende sag er, jo mindre taler for inhabilitet.

Den, der er i risiko for at være inhabil, skal ifølge forvaltningslovens § 6, stk. 1, underrette sin overordnede herom, medmindre "det er åbenbart, at forholdet er uden betydning". Princippet må anses at gælde tilsvarende uden for forvaltningsloven.

⁶⁴ Hvis der foreligger "speciel inhabilitet", er personen inhabil i forbindelse med en konkret (speciel) sag og kan ikke deltage i behandlingen heraf. En mere vidtrækkende form for inhabilitet er "generel inhabilitet", da den, der er generelt inhabil, i det hele afskåret fra at varetage det givne hverv.

⁶⁵ Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 af forvaltningsloven. Forvaltningslovens regler om habilitet gælder, når offentlige myndigheder træffer afgørelser og indgår privatretlige aftaler.

Hvis lederen af en myndighed er inhabil, rejser spørgsmålet sig, om de ansatte i myndigheden herved "smittes" med inhabiliteten. Det antages, at dette ikke er tilfældet i tilfælde af inhabilitet efter § 3, stk. 1, nr. 5.⁶⁶

9.4 De ansættelsesretlige reaktioner

9.4.1 *Typer ansættelsesretlige reaktioner*

De relevante ansættelsesretlige reaktioner i forhold til ansatte, som har brutt sig mod deres forpligtelser, er følgende:

- Bortvisning/ophævelse af ansættelsesforhold: Ved væsentlig misligholdelse.
- Opsigelse: Ved en misligholdelse, som giver rimelig anledning hertil.
- Advarsel: Gives, hvis der foreligger kritisable forhold af en vis væsentlighed, enten fordi der er én alvorlig fejl, eller der er gentagne forseelser eller fejl. Formålet er at give den ansatte en chance for at rette ind og gøre den ansatte bekendt med, at yderligere forseelser vil kunne føre til alvorligere disciplinære foranstaltninger, såsom opsigelse.
- Påtale: Gives, hvis der foreligger kritisable forhold, som ikke har tilstrækkelig væsentlighed til en de ovennævnte reaktioner. Formålet med en påtale er at gøre den ansatte opmærksom på problemet, så den ansatte kan rette op på sin adfærd. En påtale har alene karakter af en vejledning og opfordring til forbedring.

Personalesager er som udgangspunkt ikke omfattet af reglerne om aktindsigt.

Det følger dog af offentlighedslovens § 21, stk. 3, at der, for så vidt angår ansatte i chefstillinger, er ret til aktindsigt i disciplinære reaktioner, hvis reaktionen har karakter af en advarsel eller derover. Der er aktindsigt i to år efter, at den endelige afgørelse om reaktionen blev truffet.

9.4.2 *Ansvarsnormen*

De ansættelsesretlige reaktioner og ansvarsgrundlag er som udgangspunkt ens for ansatte og ledere, men ansvarsvurderingen skærpes sædvanligvis, jo højere pågældende er placeret i hierarkiet.

Ansatte vil typisk kunne pådrage sig ansættelsesretlige reaktioner på baggrund af deres faktiske handlinger, undladelser og ytringer i udførelsen af deres opgaver (i denne advokatundersøgelse fx undervisning, instruktion eller meningstil-

⁶⁶ Se FOB 2019-13 om en borgmesters modtagelse af en gave i form af lån af et lokale. Se også Azad Taheri Abkenar: Inhabilitet i Forvaltningen (2. udgave, 2022), side 181.

kendegivelse). Der kan også meddeles en reaktion, hvis en ansat har haft kendskab til kritiske forhold, der er af en sådan væsentlighed, at dette burde have været videregivet til den overordnede.

Ledende medarbejdere vil typisk pådrage sig ansættelsesretlige reaktioner på baggrund af manglende tilsyn eller manglende reaktion på uregelmæssigheder, som de bliver opmærksomme på eller burde være opmærksomme på. Hvis lederen selv deltager i sagsbehandling, skal vedkommende leve op til samme faglige standard som sagsbehandlerne, hvorimod lederen alene skal føre tilsyn, hvis vedkommende ikke selv deltager i sagsbehandlingen.

Ledelsen har en særlig forpligtelse til at iværksætte relevante tiltag, som fx undersøgelses, afdækning, ændringer eller ansættelsesretlige reaktioner i situationer, hvor de bliver opmærksomme på, at der kan foreligge kritisable forhold.

Det er lederens pligt at sikre, at medarbejderne har den fornødne sagkundskab til at udføre deres opgaver. Hvis medarbejderne ikke har dette, skal lederen sikre, at de uddannes eller oplæres, herunder så sagerne kan håndteres i overensstemmelse med lovgivningen.

Indholdet af lederens proaktive og reaktive tilsynspligt over for en underordnet medarbejder afhænger blandt andet af, i hvor høj grad lederen berettiget kan formode, at medarbejderen udfører sine opgaver retligt tilfredsstillende.

Tilsynets intensitet må endvidere afgøres ud fra opgavetyper og de konsekvenser, opgavevaretagelsen kan få.⁶⁷

9.4.3 *"Forældelse" af det ansættelsesretlige ansvar*

Der findes ikke regler om forældelse af det ansættelsesretlige ansvar. Det betyder, at det ansættelsesretlige ansvar for ansatte og ledere principielt ikke er underlagt nogen forældelse.

Det tillægges dog i praksis betydning, hvor lang tid der er gået, siden tjenesteforseelsen fandt sted. Den omstændighed, at der er gået lang tid siden en tjenesteforseelse, kan således medføre, at der ikke kan gøres et ansvar gældende, eller at der gives en ansættelsesretlig reaktion, der er mildere end den, der ellers ville være givet.

Det er almindeligt antaget, at der skal foreligge særlige grunde, herunder meget grove forhold, hvis der skal gøres ansvar gældende for tjenesteforseelser, der ligger mere end cirka 5 år tilbage i tiden.⁶⁸

⁶⁷ Principperne for ledelsens tilsynspligt er beskrevet i Morten Fristrup Schou, Tilsyn i forvaltningen (Ph.d.-afhandling), Aarhus Universitet 2024, se side 96, 101, 104 og 133f.

⁶⁸ Vejledningen "God adfærd i det offentlige", publiceret af Moderniseringsstyrelsen, KL og Danske Regioner, december 2017, side 40-41.

Af beretningen fra Instrukskommissionen fremgår følgende:⁶⁹

"Om den tid, der er gået, siden den kritisable handling blev foretaget, kan være en formildende omstændighed, beror på en konkret vurdering, hvorved der bl.a. også må lægges vægt på karakteren af det begåede forhold, ligesom der kan lægges vægt på, om et langstrakt sagsforløb beror helt eller delvist på den pågældendes egne forhold."

Sædvanligvis pålægges der således ikke ansættelsesretligt ansvar for forseelser, der ligger mere end 5-7 år tilbage i tid.

9.5 Vurdering af udvalgte personer

9.5.1 Indledende bemærkninger

9.5.1.1 Overblik over personkredsen og vores anbefalinger

I de følgende afsnit gennemgår vi forholdene for en række personer, enten fordi der har været konkrete klager over dem, eller fordi de har eller har haft en central placering i sagen.⁷⁰

Personerne falder i følgende grupper:

– [...]

Hvert afsnit er struktureret, så vedkommendes ansættelsesforhold indledningsvist beskrives kort, hvorefter vi redegør for kritikken af vedkommende. Derefter gengives, hvad vedkommende har sagt under interview og vedkommendes bemærkninger i forbindelse med høringen. Afslutningsvist fremgår Hortens vurdering og anbefaling.

[...]

9.5.1.2 Processuelle forhold

Der er ikke efter vejledningen om advokatundersøgelser pligt til at gennemføre interview. Ofte vil dette dog være et hensigtsmæssigt bidrag til at oplyse sagen.

Horten har afholdt **interview** med de nuværende ansatte, hvis forhold beskrives i det følgende.

Derudover har Horten holdt interview med en tidligere ansat – [...] – der af egen drift kontaktede Horten i anledning af advokatundersøgelsen.

Endelig har Horten holdt et fælles interview med [...] bestyrelsesmedlemmer i bestyrelsesperioden 2020-2023.

⁶⁹ Instrukskommissionens Beretning 2021, bind 6, side 3572.

⁷⁰ Det Kongelige Teaters organisationsdiagram for 2020, 2023 og 2024 fremgår af Bilag 12, 13 og 14.

Forud for interviews – som udgangspunkt senest fem dage før – har den enkelte person modtaget en række dokumenter fra Horten, som vi kunne inddrage under interviewet. Enkelte har bedt om at få fremsendt supplerende dokumenter, og nogle har selv fremsendt dokumenter, som de fandt relevante for Horten at kende til.

Alle har fået referat af interviewet fremsendt. Eventuelle bemærkninger er blevet indarbejdet, og det endelige referat er blevet fremsendt til orientering.

I henhold til vejledningen om advokatundersøgelser skal en person alene høres, hvis advokaten agter at komme med konklusioner til ugunst for vedkommende.

Horten valgte dog at foretage **høring** af alle de personer, hvis forhold er beskrevet nedenfor, henset til at dette kunne bidrage til at sikre en faktisk korrekt beskrivelse. De pågældende personer blev varslet om høringen, og i den forbindelse fremgik det, at varslingen ikke i sig selv betød, at vi agtede at komme med konklusioner til ugunst for vedkommende. Af selve høringsmailen til den enkelte fremgik det, om vi agtede at komme med konklusioner til ugunst for vedkommende eller ej. Høringen omfattede de faktuelle forhold i beskrivelserne nedenfor (ansættelsesforhold, observationer og kritikpunkter samt egne bemærkninger).

På baggrund af høringssvarene for tre nuværende ansatte, hvor vi vurderede, at der var grundlag for ansættelsesretlige reaktioner, valgte vi at foretage en **kort supplerende høring**. Baggrunden var, dels at der var fremkommet en række nye oplysninger i første høringsrunde, dels at der blev udtrykt ønske om at blive hørt over vores bevismæssige vurderinger. Den supplerende høring omfattede således ud over en justeret beskrivelse af de faktuelle forhold også vores bevisvurderinger. Derudover valgte vi at lade vores påtænkte konklusion i forhold til den enkelte fremgå af den supplerende høring.

Vi valgte, at den supplerende høring alene skulle omfatte nuværende ansatte, da der ikke vil kunne være ansættelsesretlige konsekvenser for den tidligere ansatte, hhv. bestyrelsesmedlemmer som følge af advokatundersøgelsen.

9.5.1.3 Indledende bemærkninger om Hortens observationer

Vi finder anledning til indledningsvist at beskrive en række observationer, vi har gjort os om sagen:

Der er kun i ganske begrænset omfang skriftlig dokumentation, der understøtter udsagn om handlinger, der har medført mistrivsel blandt eleverne. Dette er ikke uventet eller usædvanligt, men det betyder, at bevisvurderingen er vanskelig. Langt hovedparten af de oplysninger, vi har modtaget om elevernes trivsel, har karakter af partsindlæg, enten fra elever/forældre eller fra ansatte.

Vi er kun i begrænset omfang gået i detaljer med enkelte hændelser. Dette skyldes blandt andet overvejelser om muligheden for at afdække, hvad der er sket

i en given time, under en given samtale etc. Vi har derfor fokuseret på det bredere billede, fx kritik af manglende ansvar for trivsel.

Vi finder ud fra (særligt) indberetninger, men også interviews, at der er sket en udvikling over tid. Groft sagt oplever vi, at jo længere vi går tilbage i tid, jo mere kritisable forhold er der oplysninger om. Dette har betydning for muligheden for at pålægge et ansættelsesretligt ansvar, da dette anses at "forældes" efter 5-7 år. Eksempelvis er hovedparten af de forhold, der har været omtalt i medierne, ældre end dette.

Det er gennem afholdelse af interviews og gennemgang af indberetninger, klagesager mv. vores klare opfattelse, at mistrivsel på Balletskolen i et ganske betydeligt omfang ikke relaterer sig til enkeltpersoners enkeltstående handlinger, fx en irettesættelse fra en balletlærer, men at det derimod i høj grad skyldes mere systemiske forhold og selve kulturen på Balletskolen.

Med systemiske forhold sigter vi blandt andet til balletlærernes manglende eller ganske begrænsede uddannelse i at arbejde med børn og unge, tilrettelæggelse af processen omkring årsprøverne og procedurer for evalueringer og udslusning.

Med selve kulturen på Balletskolen sigter vi blandt til et stort fokus på fejl og mangler hos eleverne (fremfor fokus på udvikling og styrker), en italesættelse af hvilke præferencer balletmesteren tænkes at have i forhold til kropstyper mv. i Kompagniet, tavshedskulturen, og også at der er tale om en meget "lille verden", hvor de ansatte har mange personlige relationer og kender hinanden fra fx deres egen tid på Balletskolen.

Det er ganske vanskeligt at henføre ansvaret for disse generelle forholds opståen til enkeltpersoner, hvad end det er medarbejdere eller ledere på Balletskolen eller personer i ledelsen af Det Kongelige Teater.

I et vist omfang kan der være et ansættelsesretligt ansvar for ikke i tilstrækkelig grad at tage ansvar for at gøre op med sådanne forhold. Der kan også være balletlærere, der har et ansvar for konkrete hændelser, der fx har ledt til mistrivsel hos elever.

Endelig bemærker vi, at den referencegruppe, der er etableret i forbindelse med advokatundersøgelsen, har de faglige kompetencer til at vurdere de nuværende forhold omkring trivsel og undervisningsmiljøet på Balletskolen og har givet en række anbefalinger herom. Se nærmere i afsnit 10.2.

Nedenfor fremgår vores vurdering af sagerne. Det Kongelige Teater skal herefter selv foretage en vurdering, og eventuel opfølgning i forhold til de ansatte skal ske under iagttagelse af de forvaltningsretlige regler. Det er således vigtigt at notere sig, at en advokatundersøgelse *ikke* er en afgørelse, og *ikke* er en dom.

9.5.2 [...]]

10. ANBEFALINGER OG LÆRINGSPUNKTER

10.1 Indledende bemærkninger

Det fremgår af kommissoriet for advokatundersøgelsen, at afrapporteringen skal indeholde anbefalinger til opfølgende handlinger fra Det Kongelige Teaters side, samt andre læringspunkter undersøgelsen måtte give anledning til.

Nedenfor under afsnit 10.2. fremgår nærmere om anbefalingerne fra den faglige referencegruppe, der blev nedsat af Horten, jf. kommissoriet for advokatundersøgelsen.

Under afsnit 10.3 fremgår Hortens anbefalinger og observationer om læringspunkter. Sidstnævnte vedrører som udgangspunkt kun tematikker, som referencegruppen ikke har afgivet anbefalinger om.

10.2 Anbefalinger fra referencegruppen

Under henvisning til kommissoriet for advokatundersøgelsen og som nærmere beskrevet i afsnit 3.6.1 har Horten i forbindelse med advokatundersøgelsen nedsat en faglig referencegruppe med ekspertviden inden for børnesagkundskab, sportspsykologi, talentudvikling og spiseforstyrrelser.

Referencegruppens medlemmer er indstillet af Børns Vilkår, Danmarks Idrætsforbund, Dansk Idrætsmedicinsk Selskab, Foreningen Spiseforstyrrelser og Selvskade, Red Barnet samt Team Danmark.

Referencegruppen har som supplement til den juridiske del af advokatundersøgelsen udarbejdet i alt 32 anbefalinger fordelt på følgende syv temaer:

- 1) Organisation
- 2) Prøve- og skolestruktur
- 3) Undervisning og talentarbejde
- 4) Kultur, børnesyn og sprog
- 5) Krop, vægt, mad og skader
- 6) Kollegiet
- 7) Forældrenes rolle.

Referencegruppens 32 anbefalinger fremgår af **Bilag 15**, der også indeholder en nærmere beskrivelse af arbejdsgruppens medlemmers faglige kompetencer og referencegruppens tilgang til opgaven.

Det Kongelige Teater har afholdt udgifterne til referencegruppen.

10.3 Hortens anbefalinger og observationer om læringspunkter

10.3.1 *Klarere retlige rammer for Balletskolen*

Den regulering af Balletskolen, der i dag følger af finansloven, scenekunstloven og vedtægten for Det Kongelige Teater, giver anledning til en række usikkerheder og grænsefladeproblematikker.

Det skyldes til dels, at reguleringen af Balletskolen er af en ganske overordnet karakter, og at der ikke i lovgivningen er taget højde for, at Balletskolen hverken er omfattet af folkeskoleloven (da den ikke drives af en kommune) eller friskoleloven (da den er en del af en offentlig myndighed).

Snitflader mellem Balletskolen og Læseskolen har således vist sig at give anledning til en række faktuelle og retlige udfordringer for eksempel i forbindelse med tilsynet med Balletskolen.

Vi finder, at der bør sikres en nutidig og robust retlig ramme for Balletskolen. Det bør af denne retlige ramme blandt andet fremgå, hvilke(t) tilsyn Balletskolen er underlagt, og også Det Kongelige Teaters pligter i forhold til den boglige uddannelse af eleverne. Det kan også overvejes, om også ansvaret for elevernes trivsel mv. bør beskrives nærmere.

Vi anbefaler på den baggrund, at Det Kongelige Teater indleder en dialog med Kulturministeriet – evt. med inddragelse af Børne- og Undervisningsministeriet – om en opdatering af de retlige rammer for Balletskolen.

10.3.2 *Børnefaglighed i Det Kongelige Teaters bestyrelse*

Det følger af scenekunstlovens § 3, at Det Kongelige Teater ledes af en bestyrelse på indtil otte medlemmer, der beskikkes af kulturministeren. Seks af medlemmerne udpeges af kulturministeren og skal repræsentere kulturel og ledelsesmæssig indsigt. To medlemmer kan vælges af medarbejderne.

Der er således efter lovgivningen ikke krav om, at der i bestyrelsen for Det Kongelige Teater er repræsenteret særlige kompetencer i forhold til børnefaglighed, undervisning eller talentarbejde med børn og unge. Det vil således have tilfældighedens karakter, om der i bestyrelsen er repræsenteret en sådan kompetence. Kulturministeriet ses ikke at have lagt vægt herpå ved udpegning, ligesom den tidligere bestyrelse ikke ses at have opfordret ministeriet hertil – heller ikke efter artiklerne om trivslen på Balletskolen i efteråret 2023.

Henset til at Det Kongelige Teater har ansvaret for ca. 130 elever på Balletskolen, hvoraf ca. 12-18 elever bor på Kollegiet, finder vi det uhensigtsmæssigt, at der ikke i scenekunstloven er krav om, at bestyrelsen skal have i hvert fald ét medlem, der har relevant viden om børn og unge.

Vi anbefaler på den baggrund, at det sikres, at der i bestyrelsen for Det Kongelige Teater til enhver tid er mindst ét bestyrelsesmedlem, der besidder relevante

kompetencer inden for børnefaglighed og børne-elitemiljøer.⁷¹ Kravet bør forankres i scenekunstlovens § 3 og vedtægten for Det Kongelige Teater.

10.3.3 *Fast årlig risikovurdering i bestyrelsen*

Bestyrelsen for Det Kongelige Teater ses ikke at have en fast procedure for at forholde sig til risici.⁷²

En del af en bestyrelses ansvar er at påse, at der er fornødne procedurer for risikostyring og interne kontroller. Det fremgår i forlængelse heraf af punkt 5 i Anbefalinger for God Selskabsledelse, at risiko og styring heraf bliver til stadighed mere afgørende, og at effektiv risikostyring blandt andet medvirker til at reducere strategiske risici, sikre compliance og kvaliteten af grundlaget for ledelsens beslutninger. Det anbefales derfor af Komitéen for God Selskabsledelse, at bestyrelsen identificerer og forholder sig til virksomhedens specifikke risici og påser, at der er en effektiv risikostyring, herunder passende interne kontroller. Endvidere fremgår det, at risikostyring bør indgå som et fast emne på bestyrelsens årshjul

Vi anbefaler, at bestyrelsen årligt foretager en risikovurdering, herunder i forhold til de risici, der følger af, at Det Kongelige Teater driver Balletskolen og har ansvar for ca. 130 børn og unge under 18 år, hvoraf ca. 12-18 unge bor på Kollegiet. Den årlige risikovurdering kan med fordel indarbejdes i et årshjul og i bestyrelsens forretningsorden.

10.3.4 *Afklar rammerne for fysiske krav, og fastsæt skriftlige retningslinjer*

Det fremgår af sagens oplysninger, at der blandt mange personer med en nuværende eller tidligere tilknytning til Balletskolen er en oplevelse af, at der gælder en række krav eller forventninger til kropstype, fx i forhold til en særlig højde eller vægt, for at opnå ansættelse i Kompagniet.

Kommissoriet for advokatundersøgelsen omfatter ikke kriterierne for at opnå ansættelse i Kompagniet, og sagens oplysninger giver os heller ikke grundlag for at tage stilling til, i hvilket omfang der er sådanne krav eller forventninger og det nærmere indhold heraf.

De udsagn, vi har modtaget, efterlader os med indtrykket af, at der i hvert fald ikke er klarhed omkring indholdet af sådanne krav eller forventninger.

Det fremgår af indberetninger og interviews i sagen, at selve oplevelsen af, at der er fysiske krav eller forventninger til fx højde, og måske særligt det forhold,

⁷¹ Vi er opmærksomme på, at kulturministeren i 2012 i et svar til et folketingsmedlem – i forbindelse med en sag om ledelsessvigt og dårligt arbejdsmiljø ved Den Kongelige Ballet – ikke fandt grundlag for at ændre sammensætningen af bestyrelsen for Det Kongelige Teater. Vi finder dog, at oplysningerne fra indberetninger og interviews illustrerer, at der er behov for den faglighed i bestyrelsen, som fremgår af vores anbefaling.

⁷² På bestyrelsens møde 25. november 2021 var dagsordens punkt 12 "Risikovurdering" med et tilhørende bilag (Balletskolen var ikke omtalt her), men dette ses ikke gentaget sidenhen.

at disse krav ikke er veldefinerede (hvilket i hvert fald vil være muligt ift. højde), skaber usikkerhed hos elever og forældre.

Vi finder det uhensigtsmæssigt, hvis der gælder sådanne uskrevne – og måske vekslende – krav eller forventninger til kropstyper mv. Dels fordi lovmedholdeligheden i så fald måske ikke er afdækket, dels fordi det kan danne grundlag for usikkerhed og mytedannelse.

Hvis der er krav til fysiske forhold for at gå videre til årsprøverne – fx fra 9. klasse til aspirantuddannelsen – bør der være skriftlighed herom. Det gælder også, hvis kravet skyldes, at optagelse af en elev som aspirant i realiteten beror på en vurdering af, om aspiranten til sin tid vil kunne få ansættelse i Kompagniet.

Vi anbefaler derfor, at der

- skabes klarhed om, hvorvidt der er sådanne krav/forventninger til fysiske forhold for at bestå årsprøven – også i det tilfælde, hvor det skyldes en refleksvirkning af et krav/en forventning for at opnå ansættelse i Kompagniet efter endt aspirantuddannelse
- foretages en vurdering af, om sådanne krav/forventninger er i overensstemmelse med lovgivningen
- i det omfang der er sådanne krav/forventninger, og de er i overensstemmelse med lovgivningen, fastsættes skriftlige retningslinjer herom.

10.3.5 *Den skærpede underretningspligt*

Ansatte på Det Kongelige Teater har i medfør af barnets lov § 133, stk. 1, pligt til at underrette kommunen, hvis den pågældende får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte, eller hvis et barn eller en ung har været udsat for overgreb.

Mange former for mistrivsel blandt børn og unge kan lede til en underretning, fx hvis en elev på Balletskolen selvskader eller har en spiseforstyrrelse.

Der er tale om en personlig og lovfastsat pligt, som alle nye medarbejdere bør have kendskab til omfanget af, jf. også vores anbefaling til onboarding nedenfor. Manglende overholdelse af den skærpede underretningspligt kan indebære straf i form af bøde eller fængsel.

Praksis på Balletskolen er, at selve underretningen foretages af Zahles, der – som vi forstår det – også varetager opfølgningen med kommunen. Der er således tale om, at den personlige pligt for medarbejderne på Balletskolen til at foretage underretning delegeres til en anden retlig enhed.

Vi anbefaler, at Det Kongelige Teater gennemgår procedurerne omkring den skærpede underretningspligt, så det sikres, at procedurerne er i overensstemmelse med barnets lov.

10.3.6 Klager

Der er i medierne og i indberetninger fremkommet enkelte udsagn om, at der er indgivet klage på et givent tidspunkt, men hvor det ikke har været muligt for os at fremsøge denne klage.

Dette kan skyldes, at klagen er indgivet mundtligt, og at der ikke er taget notat om den. Det kan også være, at klagen er indgivet via Skoleintra (som vi ikke har haft adgang til), og at den ikke efterfølgende er journaliseret i Det Kongelige Teaters ESDH-system. Endelig kan der være tilfælde, hvor afsenderen har oplevet, at det anførte var en klage, men at Det Kongelige Teater ikke har forstået det som sådan, men set det som en del af en (kritisk) dialog.

Det Kongelige Teater journaliserer som udgangspunkt klager på elevsagen for den elev, som klagen omhandler. I de sager, hvor en klage leder til, at der iværksettes en personalesag, journaliseres klagen dog på den ansattes sag.

Denne praksis medfører, at Det Kongelige Teater ikke har – og heller ikke kan skabe sig – et overblik over, hvilke ansatte der er modtaget klage over, hvor mange klager der vedrører den enkelte ansatte, hvilke forhold der klages over hen over tid etc.

Praksis fra Folketingets Ombudsmand indebærer, at Det Kongelige Teater skal kunne fremsøge sagstyper, fx "klagesager over medarbejdere", ud fra relevante kriterier.⁷³ Teatret skal derudover, jf. offentlighedslovens § 15 og god forvaltningsskik, navngive de enkelte klagesager sigende og følge enkeltsagsprincippet, så det er muligt at danne sig et overblik over en bestemt type sager.⁷⁴ Dette understøtter både lighedsgrundsætningen og offentlighedsprincippet.

Vi anbefaler, at Det Kongelige Teater fastsætter retningslinjer, der sikrer,

- at klager dokumenteres skriftligt, og at der ved tvivl om, hvorvidt en henvendelse har karakter af en klage, spørges hertil
- at klager journaliseres på en måde, så der kan skabes et tværgående overblik over, hvem og hvad der klages over.

10.3.7 Onboarding af nye medarbejdere på Balletskolen

Vi har i forbindelse med interviews og vores gennemgang af sagens skriftlige materiale observeret en usikkerhed blandt de ansatte på Balletskolen omkring de rammer og pligter, der gælder som ansat på Det Kongelige Teater.

⁷³ Se fx FOU nr. 2006-390.

⁷⁴ Det udfordrer enkeltsagsprincippet, hvis alle klager journaliseres på én sag. Teatret bør derfor have gruppenumre og en journalplan med angivelse af titel/emneord, så klagesager kan oprettes korrekt og kan findes. Se mere herom i artiklen "Orden i sagerne" i Folketingets Ombudsmands Beretning 2013.

Vi anbefaler, at det sikres, at onboarding-programmet for nye ansatte på Balletskolen giver de ansatte viden om og forståelse for relevante retsregler. En justeret onboarding kan med fordel også gennemføres for nuværende ansatte.⁷⁵

Emnerne bør fx omfatte rammerne for tavshedspligt, hhv. videregivelse af oplysninger (herunder sundhedsoplysninger), den skærpede underretningspligt, formålet med undervisningsmiljøloven, klagemuligheder og håndtering af klager samt embedsmandspligterne.

10.3.8 *Tydelige grænseflader mellem Det Kongelige Teater og andre aktører*

Zahles

Grænsefladerne mellem Læseskolen og Balletskolen ses at give anledning til en række uklarheder og udfordringer ved andre myndigheder. Tilsynsmyndighedernes beskrivelse af den retlige relation mellem Læseskolen/Zahles og Balletskolen/Det Kongelige Teater er således løbende præget af faktiske og retlige misforståelser, og der har været varierende opfattelser af, hvorvidt Balletskolen er omfattet af STUK's, hhv. DCUM's tilsyn, jf. også afsnit 6.3.2 og 6.4.2.

Af indberetninger og under interviews fremgår det, at elever og forældre ser Læseskolen og Balletskolen som en enhed, hvilket på mange måder givetvis er hensigtsmæssigt i hverdagen, men hvilket også ses at skabe uklarhed om fx klageveje og ansvaret for trivslen.

I forbindelse med advokatundersøgelsen har det været vanskeligt at få en klar og entydig beskrivelse fra Balletskolen af grænsefladen mellem Balletskolens og Læseskolens ansvar for elevernes trivsel, herunder i forhold til processen med underretninger. Dertil kommer, at ansvarsfordelingen ikke ses ensartet beskrevet af Læseskolen og Balletskolen.

Det var herudover bekymrende, at Zahles i forbindelse med advokatundersøgelsen ikke har ønsket at give adgang til udvalgte data i Skoleintra, på trods af at Zahles og Det Kongelige Teater har fælles dataansvar, og Det Kongelige Teater derfor har ret til at bruge oplysningerne til egne formål.

Satellitskoler og talentcentre

Det Kongelige Teater samarbejder med skoler i Odense og Holstebro, der kaldes satellitskoler, og skoler i Esbjerg, Aalborg og Aarhus, der kaldes talentcentre. Fra 7. klasse kan elever fra satellitskolerne og talentcentrene, der optages på Balletskolen, flytte til København og bo på Kollegiet.

Satellitskolerne og talentcentrene er selvstændige retlige enheder med eget CVR-nr. og egen ledelse.

⁷⁵ De personer, der er tilknyttet Sundhedsteamet på konsulentbasis, bør i så fald deltage, så det sikres, at alle har samme referenceramme.

På Det Kongelige Teaters hjemmeside og til dels på satellitskolernes og talentcentrenes hjemmesider er beskrivelserne af relationen mellem Det Kongelige Teater og satellitskolerne, hhv. talentcentrene upræcis og giver en vis risiko for misforståelser omkring organisering og ansvar.

Samlet anbefaler vi,

- at tilsynet med Balletskolen reguleres udtrykkeligt i lovgivningen, jf. også afsnit 10.3.1
- at grænsefladen mellem Læseskolen og Balletskolen tydeliggøres internt og også over for elever og forældre, fx i Ballethåndbogen, herunder i forhold til ansvar for trivsel og henvendelses- og klageveje
- at Det Kongelige Teater har en dialog med Zahles om ansvar for og adgang til data i Skoleintra, som Det Kongelige Teater sammen med Zahles har fælles dataansvar for
- at terminologien omkring satellitskoler og talentcentre justeres, så sprogbrug mv. ikke kan give det indtryk, at Det Kongelige Teater er retligt ansvarlig for satellitskolerne og talentcentrene, herunder for trivslen.

10.3.9 *Fokus på aspiranterne*

Aspiranterne er ansat på Det Kongelige Teater, og vi har efter aftale med Det Kongelige Teater ikke undersøgt reglerne om tilsyn mv. efter arbejdsmiljølovgivningen, herunder ikke snitfladen mellem undervisningsmiljøloven og arbejdsmiljølovgivningen.

Det betyder, at der i undersøgelsen på visse områder har været mere fokus på grundskoleeleverne end på aspiranterne.

Trivselsmæssige udfordringer gælder i hvert fald i samme grad for aspiranterne som for grundskoleeleverne, og reglerne i både arbejdsmiljøloven og undervisningsmiljøloven har blandt andet til formål at sikre trivsel.

Vi anbefaler derfor Det Kongelige Teater at foretage en mere tværgående gennemgang af de retlige rammer for aspiranterne, herunder for selvstændigt at sikre overholdelse af gældende regulering vedrørende trivselsmæssige forhold for aspiranterne. Det kan i den forbindelse inddrages, om de særlige organisatoriske forhold på Balletskolen giver anledning til retlige udfordringer vedrørende samspillet mellem reglerne i undervisningsmiljøloven og arbejdsmiljølovgivningen.

Kommissorium
for advokatundersøgelse af
Det Kongelige Teaters Balletskole

Baggrund

Der er i medierne fremkommet alvorlig kritik af undervisningsmiljøet på Det Kongelige Teaters Balletskole. Dette er blandt andet sket i form af udsagn fra personer med tilknytning til Balletskolen, der beskriver et undervisningsmiljø, der har ført til udvikling af spiseforstyrrelser og andre psykiske lidelser samt fysiske skader hos elever.

Det Kongelige Teaters bestyrelse har på den baggrund besluttet at iværksætte en uvildig advokatundersøgelse af forholdene på Balletskolen.

Formål med advokatundersøgelsen

Formålet med advokatundersøgelsen er at vurdere, om der er grundlag for at iværksætte ansættelsesretlige reaktioner overfor ledere eller ansatte på Det Kongelige Teater eller i øvrigt gøre ledelsesmæssigt ansvar gældende. Herudover er formålet at vurdere, om Det Kongelige Teater kan have pådraget sig erstatningsansvar overfor tidligere eller nuværende elever på Balletskolen.

Undersøgelsens hovedfokus skal være på undervisningsmiljøet og elevernes trivsel på Balletskolen, herunder i forhold til psykiske lidelser, fx spiseforstyrrelser, og fysiske skader. Også andre forhold, som måtte blive afdækket under undersøgelsen, kan inddrages i vurderingerne.

Såfremt advokaten under arbejdet med undersøgelsen bliver opmærksom på alvorlige forhold, som efter advokatens vurdering har en sådan karakter, at der kræves umiddelbar handling fra Det Kongelige Teaters side, skal advokaten straks gøre teatrets ledelse opmærksom herpå.

Undersøgelsen skal kunne indgå i Det Kongelige Teaters arbejde med fremadrettet at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen. Der skal som en del af advokatundersøgelsen derfor nedsættes en faglig referencegruppe, jf. nærmere nedenfor. Afrapporteringen skal - herunder på grundlag af inddragelse af referencegruppen - indeholde anbefalinger til opfølgende handlinger fra teatrets side, samt andre læringspunkter som undersøgelsen måtte give anledning til.

Metode

Undersøgelsen gennemføres som en uvildig advokatundersøgelse, jf. Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser (september 2022).

Advokaten kan fra Det Kongelige Teater rekvirere alt materiale, der er relevant for advokatundersøgelsen. Derudover kan advokaten anmode tredjeparter, herunder andre myndigheder og Det Kongelige Teaters samarbejdspartnere, om at få udleveret relevant materiale.

I tillæg hertil etablerer advokaten efter nærmere drøftelse med Det Kongelige Teater en indberetningsordning, hvor tidligere og nuværende elever, deres forældre og andre nærtstående samt tidligere og nuværende ansatte mv. kan afgive oplysninger om forhold omfattet af undersøgelsen.

Advokaten kan endvidere gennemføre interviews, både med personer, der har benyttet indberetningsordningen, og med andre. Interviews kan fx gennemføres med nuværende og tidligere elever på Balletskolen, lærere mv. tilknyttet Balletskolen, Balletskolens ledelse og den øverste ledelse på Det Kongelige Teater. Advokaten fastlægger, hvem der inviteres til at deltage i interview. De interviewede vil have mulighed for at medbringe en bisidder. Der vil blive truffet særlige foranstaltninger, fx tilbud om deltagelse af børnesagkyndig eller tilsvarende, ved interviews af børn og unge under 18 år.

Advokatundersøgelsen er ikke tidsmæssigt afgrænset. Det vil således være muligt at afgive indberetning eller oplysninger under interviews om forhold, uanset hvornår forholdet har fundet sted.

Hvis advokaten undervejs i undersøgelsen bliver opmærksom på, at kommissoriet for undersøgelsen bør justeres, gør advokaten teatrets bestyrelse opmærksom herpå.

Den faglige referencegruppe

Advokaten nedsætter en referencegruppe bestående af eksperter indenfor fx følgende områder:

- Børnesagkundskab
- Sportspsykologi
- Talentudvikling
- Spiseforstyrrelser

Derudover indhentes internationale erfaringer med balletskoler, herunder udenlandske undersøgelser af undervisningsmiljøet på balletskoler.

Referencegruppen inddrages i forbindelse med tilrettelæggelse og gennemførelse af advokatundersøgelsen, og referencegruppen bidrager i forbindelse med afrapporteringen med anbefalinger til Det Kongelige Teaters arbejde med fremadrettet at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen.

Afrapportering og offentliggørelse

Advokaten udarbejder en skriftlig afrapportering til Det Kongelige Teater. I tillæg hertil udarbejder advokaten en version af afrapporteringen, der er egnet til offentliggørelse.

Advokatundersøgelsen ønskes afsluttet snarest og så vidt muligt senest ultimo maj 2024.

DEFINITIONER

Aspirant	Elever på Balletskolen, der går i 1.-3 HF, og som er ansat på Det Kongelige Teater. Aspirantuddannelsen har været en del af Balletskolen siden august 2014
Balletskolen	Den del af Det Kongelige Teater, der står for undervisningen af elever i ballet, både i grundskolen og på aspirantuddannelsen
DCUM	Dansk Center for Undervisningsmiljø, der er et uafhængigt, statsligt videnscenter under Børne- og Undervisningsministeriet, og som fører tilsyn med undervisningsmiljøloven
Det Kongelige Teater	"Det Kongelige Teater og Kapel", der er en statsvirksomhed og udgør Danmarks nationalscene inden for ballet, opera og skuespil
Elev	De børn og unge, der går på Balletskolen – enten på grundskolen eller på aspirantuddannelsen
Falkonergården	Falkonergårdens Gymnasium og HF, hvor aspiranterne tager en 3-årig HF på Team Danmark-ordningen
Forstanderparret	De to ansatte på Det Kongelige Teater, der står for driften af Kollegiet
Grundskoleelev	Balletskolens elever i 0.-9. klasse
Indberetningsordningen	Den ordning Horten etablerede for at give nuværende og tidligere elever m.fl. mulighed for at afgive indberetninger om deres oplevelser på Balletskolen
Kollegiet	Dronning Margrethes Kollegium, der organisatorisk og fysisk er en del af Det Kongelige Teater, og hvor balletelever, der ikke bor i Københavnsområdet, kan flytte ind fra 7. klasse
Kompagni B	Et særligt elev-kompagni, som alle i 8.-9. klasse på Balletskolen deltagere i
Kompagniet	Den Kongelige Ballet, hvor de voksne balletdansere er ansat
Læseskolen	Den boglige skole for grundskoleeleverne på Balletskolen, som er fysisk placeret på Det Kongelige Teater og drives af Zahles
Mellemrummet	Dels et fysisk sted på Balletskolen, dels en funktion, der varetages af tre pædagoger ansat af Det Kongelige Teater, der tager sig af eleverne, fra de møder om morgenen, til de har fri om eftermiddagen eller aftenen
Referencegruppen	Den af Horten nedsatte faglige gruppe, der er i henhold til kommissoriet har givet anbefalinger til brug for arbejdet med fremadrettet at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen
STUK	Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, der er en styrelse under Børne- og Undervisningsministeriet, og som fører tilsyn med lov om friskoler og private grundskoler
Sundhedsteamet	En gruppe sundhedsfaglige personer tilknyttet Balletskolen (og til dels Kompagniet), herunder fysioterapeut, psykolog, diætist, coach og læge
Zahles	N. Zahles Gymnasieskole, der står for driften af Læseskolen

HORTEN

Dansk ▼

Velkommen til indberetningsordningen i forbindelse med advokatundersøgelsen af Det Kongelige Teaters Balletskole

Tak fordi du har valgt at bidrage til advokatundersøgelsen af undervisningsmiljøet på Balletskolen. Advokatundersøgelsen foretages af Horten Advokatpartnerselskab, og du kan læse mere om rammerne for indberetningsordningen på Hortens [hjemmeside](#).

Nedenfor kan du lave en ny indberetning ved at vælge "**Opret en ny sag**". Her skal du først vælge, om du vil lave en anonym indberetning, eller om du vil oplyse dit navn i forbindelse med indberetningen. Du kan læse nærmere om de to muligheder [her](#).

Du har også mulighed for at følge op på en indberetning, du tidligere har lavet ved at vælge "**Følg op på eksisterende sag**". I så fald skal du bruge den unikke adgangskode, du modtog, da du havde lavet din indberetning.

Opret en ny sag

Følg op på eksisterende sag

HORTEN

Dansk ▼

← Tilbage

Lav en sag

Temaet for din indberetning

Vælg, hvordan du vil indberette

Jeg vil oplyse mit navn

[vis mere](#)

Jeg ønsker at være anonym

[vis mere](#)

Du har valgt at være anonym. Det betyder, at hverken Horten eller andre kender din identitet

En anonym indberetning kan kun tillægges meget begrænset vægt i advokatundersøgelsen, og din indberetning vil derfor primært kunne indgå som baggrundsviden.

Hvis du måtte ønske at give en ikke-anonym indberetning og oplyse dit navn, kan du gå tilbage og vælge dette i stedet.

Spørgsmål 1. Hvad er din tilknytning til Det Kongelige Teaters Balletskole? (fx nuværende elev, tidligere elev, forælder eller anden nærtstående til nuværende eller tidligere elev, nuværende ansat, tidligere ansat etc.). Hvis du som elev laver indberetningen sammen med fx dine forældre, skriver I det i feltet nedenfor

Spørgsmål 2. Hvilket tidspunkt eller periode omhandler din indberetning? (fx "august 2017 – maj 2019")

Beskriv det forhold du ønsker at indberette om. Hvis du vælger at uploade en fil med din indberetning, skriver du det i feltet nedenfor

Husk, at din anonyme indberetning kan gives videre til Det Kongelige Teater. Du må derfor vurdere, om du vil give oplysninger, der er så præcise, at andre – fx en underviser, der oplevede den situation, du beskriver – kan vide, at det er dig, der har lavet indberetningen.

Her kan du vedhæfte en fil, fx med din indberetning

Upload fil
Filer op til 100Mb
Metadata fra filer fjernes automatisk

Opret

Dansk ▼

← Tilbage

Lav en sag

Temaet for din indberetning

Vælg, hvordan du vil indberette

Jeg vil oplyse mit navn

[vis mere](#)

Jeg ønsker at være anonym

[vis mere](#)

Du har valgt at oplyse dit navn og således ikke være anonym.

Det betyder, at Horten kender dit navn og kan videregive det, som det er beskrevet på Hortens hjemmeside. Det betyder også, at vi nedenfor beder om dit telefonnummer, så vi efter behov kan kontakte dig og sikre os, at en anden ikke har afgivet en falsk indberetning i dit navn.

Du kan læse om, hvordan Horten behandler dine personoplysninger på Hortens hjemmeside.

Hvis du ønsker at være anonym (dvs. ikke oplyse dit navn), kan du gå tilbage og vælge dette i stedet.

Spørgsmål 1. Hvad er dit fulde navn (fornavn, eventuelt mellemnavn, efternavn)?

Spørgsmål 2. Hvilket telefonnummer kan Horten kontakte dig på?

+45 ▾ Indtast telefonnummer

Spørgsmål 3. Hvis du foretrækker at blive kontaktet pr. e-mail, kan du også anføre din e-mailadresse: (Valgfri)

email@example.com

Spørgsmål 4. Hvad er din tilknytning til Det Kongelige Teaters Balletskole? (fx nuværende elev, tidligere elev, forælder eller anden nærtstående til nuværende eller tidligere elev, nuværende ansat, tidligere ansat etc.). Hvis du som elev laver indberetningen sammen med fx dine forældre, skriver I det i feltet nedenfor

Spørgsmål 5. Hvilken periode omhandler din indberetning? (fx "august 2017 – maj 2019")

Spørgsmål 6. Horten videregiver oplysningerne om din tilknytning til Balletskolen, den periode din indberetning omhandler, og de oplysninger om forholdene på Balletskolen du har indberettet, til Det Kongelige Teater (dvs. dine svar på spørgsmål 4, 5 og beskrivelsen nedenfor). Må Horten også videregive dit navn til Det Kongelige Teater?

Ingen valgt ▾

Spørgsmål 7. Må Horten kontakte dig for at aftale et interview med dig?

Ingen valgt ▾

Beskriv det forhold du ønsker at indberette om. Hvis du vælger at uploade en fil med din indberetning, skriver du det i feltet nedenfor

Her kan du vedhæfte en fil, fx med din indberetning

Upload fil

Filer op til 100Mb

Metadata fra filer fjernes automatisk

Opret

Whistleblower Software leveres af Whistleblower Software ApS.

Indberetningsordning vedrørende undervisningsmiljøet på Det Kongelige Teaters Balletskole

Det Kongelige Teater har antaget advokat og partner Rikke Søgaard Berth, Horten Advokatpartnerselskab, til at udføre en uvildig advokatundersøgelse af undervisningsmiljøet på Det Kongelige Teaters Balletskole.

Nedenfor kan du læse om formålet med undersøgelsen og indberetningsordningen. Hvis du er barn eller ung under 18 år og gerne vil have hjælp til at forstå, hvordan du kan indberette, og hvem der får adgang til dine oplysninger, kan du ringe til [Natali Arent Eiriksson](#) på 5234 4302 eller sende hende en sms, så hun kan ringe til dig. Natali er jurastuderende og ansat ved Horten. Formålet med advokatundersøgelsen er at vurdere, om der er grundlag for at iværksætte ansættelsesretlige reaktioner over for ledere eller ansatte på Det Kongelige Teater eller i øvrigt gøre ledelsesmæssigt ansvar gældende. Herudover er formålet at vurdere, om Det Kongelige Teater kan have pådraget sig erstatningsansvar over for tidligere eller nuværende elever på Balletskolen. Du kan læse kommissoriet for undersøgelsen [her](#).

Som en del af advokatundersøgelsen giver Horten med denne indberetningsordning mulighed for, at personer med tilknytning til Balletskolen kan give oplysninger om deres oplevelser på skolen. Indberetningsordningen er åben til og med 28. januar 2024.

Du kan indberette, hvis du er nuværende eller tidligere elev. Du kan også indberette, hvis du er forælder eller anden nærtstående (fx søskende, kæreste etc.) til en nuværende eller tidligere elev, eller hvis du er nuværende eller tidligere ansat på Det Kongelige Teater. Hvis du stadig har kontakt til Det Kongelige Teater, bedes du beskrive det i din indberetning. Det kan fx være, hvis du er ansat som danser i Den Kongelige Ballet.

Vi ønsker at få oplysninger om dine personlige oplevelser med Balletskolen, både hvis du har kritik af forholdene, og også hvis du ikke har. I indberetningsordningen kan du beskrive dine oplevelser i et fritekstfelt, eller du kan vedhæfte en fil, som du har skrevet på forhånd.

Du kan frit vælge, om du vil være anonym, eller om du vil oplyse dit navn i indberetningen. Du kan læse mere om forskellen på at være anonym og ikke være anonym [her](#).

Du opretter din indberetning via linket nedenfor. Her skal du som det første vælge, om du vil være anonym, eller om du vil oplyse dit navn. Det er derfor en god idé, hvis du har læst om de to muligheder, inden du opretter din indberetning.

Du kan læse, hvordan vi behandler dine personoplysninger [her](#).

Vi sætter pris på din deltagelse.

[Her kan du lave din indberetning](#)

-o-

- **Kommissoriet for advokatundersøgelsen af Det Kongelige Teaters Balletskole**

Her kan du læse [Kommissorium for advokatundersøgelse af Det Kongelige Teaters Balletskole](#)

Kommissorium for
advokatundersøgelse

-o-

- **Læs om forskellen ved at indberette anonymt og ikke-anonymt**

Indberet uden oplysning om dit navn

Du kan vælge at være anonym ved din indberetning. Hvis du er anonym, vil det ikke være teknisk muligt at spore indberetningen tilbage

til dig. Vær derfor opmærksom på, om du i indberetningen skriver noget, der er så præcist, at andre – fx dem, der overværede en bestemt situation – kan udlede, hvem du er. Det har vi ikke mulighed for at tage højde for.

Vi vil kun kunne tillægge en anonym indberetning meget begrænset vægt i forbindelse med advokatundersøgelsen. Det skyldes, at vi ikke har mulighed for at vurdere rigtigheden (validiteten) af anonyme udsagn. Anonyme indberetninger vil derfor primært kunne indgå i advokatundersøgelsen som baggrundsviden.

Vi beskriver [her](#), hvem der kan få adgang til at læse din indberetning.

Indberet med oplysning om dit navn

Du kan – som alternativ til at være anonym – vælge at oplyse dit navn i forbindelse med din indberetning.

Da der i medierne har været en række udtalelser fra navngivne personer, har vi behov for at kunne sikre os, at en anden ikke har lavet en (falsk) indberetning i dit navn. Du skal derfor oplyse dit telefonnummer, så vi kan kontakte dig og sikre, at indberetningen ikke er lavet af en, der udgiver sig for at være dig. Hvis du foretrækker, at vi kontakter dig pr. e-mail, kan du også oplyse din e-mailadresse. Vi har dog stadig behov for dit telefonnummer for også at kunne sikre din identitet gennem telefonopkald, hvis der er behov for det.

Som en del af advokatundersøgelsen vil Horten gennemføre interviews med udvalgte personer, heraf nogle af dem der laver ikke-anonyme indberetninger. Du vil derfor blive spurgt, om Horten må kontakte dig for at aftale et interview med dig. Hvis du svarer ja til det, og Horten eventuelt kontakter dig, vil du ikke være forpligtet til at deltage i et interview. Alle, der deltager i interview, vil få en grundig vejledning om deres rettigheder. For børn og unge under 18 år vil der blive taget særlige hensyn i forbindelse med interviews, herunder vil der være en børnefaglig konsulent til stede under interviewet.

Da du oplyser dit navn og også giver andre oplysninger om dig i indberetningen, vil der ske en behandling af dine personoplysninger. Du kan læse, hvordan vi behandler de personoplysninger, du giver Horten i forbindelse med advokatundersøgelsen, [her](#).

Vi beskriver [her](#), hvem der kan få adgang til at læse din indberetning.

-o-

Hvem modtager din indberetning

Horten Advokatpartnerselskab

I første omgang læses din indberetning af de personer ved Horten, der bistår med at foretage advokatundersøgelsen for Det Kongelige Teater. Hortens team ledes af advokat og partner Rikke Søgaard Berth.

Medarbejderne ved Horten er underlagt tavshedspligt.

Børnefaglig konsulent

Ved interviews med børn og unge under 18 år deltager en børnefaglig konsulent. Hvis et barn eller en ung under 18 år, der har afgivet en ikke-anonym indberetning, sidenhen deltager i interview, vil indberetningen blive delt med konsulenten.

Horten indgår aftale om tavshedspligt med de børnefaglige konsulenter.

Den faglige referencegruppe

Da advokatundersøgelsen vedrører en række forhold, der ikke har en juridisk karakter, etableres der en faglig referencegruppe, der består af personer med ekspertviden inden for børnefagkundskab, spiseforstyrrelser, sportspsykologi og talentudvikling.

Horten kan dele indberetninger med ekspertgruppen. Hvis der er tale om ikke-anonyme indberetninger, vil navn og kontaktoplysninger blive fjernet, inden indberetningen deles med referencegruppen. I både anonyme og ikke-anonyme indberetninger kan der være oplysninger, der er så præcise, at det kan være muligt indirekte at gætte, hvem indberetteren er; det har vi ikke mulighed for at tage højde for.

Horten indgår aftale om tavshedspligt med personerne i referencegruppen.

Det Kongelige Teater

Horten videregiver de enkelte indberetninger til Det Kongelige Teater, hvis de er relevante for Det Kongelige Teaters opfølgning på advokatundersøgelsen.

Hvis du oplyser dit navn i indberetningen (dvs. laver en ikke-anonym indberetning), vil dit navn kun blive videregivet, hvis du accepterer det. Hvis Horten må videregive dit navn, vil det kunne blive brugt fx i forbindelse med en ansættelsesretlig opfølgning over for konkrete ansatte.

Medarbejderne ved Det Kongelige Teater er underlagt tavshedspligt i henhold til forvaltningsloven.

Personer, der er udtrykt kritik af

Hvis vi holder interviews med personer, der er udtrykt kritik af i indberetninger, vil vedkommende forud for interview modtage relevante uddrag fra de indberetninger, hvori der er udtrykt kritik.

Oplysninger fra anonyme indberetninger og indberetninger, hvor vi ikke har samtykke til at dele navn, vil i videst muligt omfang blive pseudonymiseret, dvs. at vi vil fjerne meget detaljerede oplysninger, som kan give den, der kritiseres, mulighed for at gætte, hvem indberetteren er. Vi kan imidlertid ikke afvise, at vedkommende, der modtager disse oplysninger, indirekte vil kunne udlede, hvem der har udtrykt kritikken.

Offentligheden

Horten udarbejder en offentligt tilgængelig version af advokatundersøgelsen. Denne version vil ikke indeholde navne på de personer, der har afgivet indberetninger.

Hvis Horten finder, at der er grundlag for at rejse kritik af enkeltpersoner, og det savner mening at anonymisere vedkommende, vil navn på vedkommende dog kunne nævnes; også selvom de har benyttet indberetningsordningen.

Medier mv. kan søge aktindsigt i de dokumenter, der er i Det Kongelige Teaters besiddelse. Oplysninger om personers private forhold – fx oplevelser, der fremgår af indberetninger – kan dog efter en konkret vurdering undtages fra aktindsigt.

-o-

- **Hvordan behandler vi dine personoplysninger**

Her kan du læse:

[Privatlivspolitik for børn](#)

[Privatlivspolitik for forældremyndighedsindehavere](#)

[Privatlivspolitik for voksne](#)

Privatlivspolitik for forældremyndighedsindehavere version 2 (1).pdf
Privatlivspolitik for voksne version 2.pdf

-o-

- **Efter du har lavet din indberetning**

Når du har afsluttet din indberetning, ser du en skærm med en kvittering for indberetningen.

På skærmen vises også en unik adgangskode. Du skal bruge denne kode, hvis du senere vil se din indberetning, hvis du vil tilføje nye oplysninger, eller hvis du vil kunne se eventuelle spørgsmål, som Horten stiller til din indberetning. Du kan ikke ændre eller slette selve den tekst, du har indberettet. Du kan kopiere eller downloade koden (pdf-format), og du skal selv huske at gemme den.

På skærbilledet med kvitteringen for din indberetning, kan du oplyse din e-mailadresse. Hvis du gør dette, vil du få en mail, hvis Horten fx stiller et spørgsmål til din indberetning. Adgangskoden bliver *ikke* sendt til den mail, du anfører. Du skal derfor sørge for at gemme koden, også selvom du oplyser din mail. Hverken Horten, Det

Kongelige Teater eller andre vil få viden om din e-mailadresse, og du kan derfor oplyse din e-mailadresse og forblive anonym, hvis du har lavet en anonym indberetning.

Privatlivspolitik når du skriver til Horten om Det Kongelige Teaters Balletskole

Hvilken slags oplysninger får I om mig?

Vi får og gemmer de oplysninger, som du deler med os, når du laver din indberetning. Hvis du gerne vil fortælle os, hvem du er, gemmer vi dit navn og det telefonnummer, du skriver. Vi gemmer også din mailadresse, hvis du giver os den.

Vi gemmer også andet, som du har skrevet til os. Det kan fx være, hvordan du har det, eller hvordan du synes, det er at gå på Balletskolen eller at have gået der tidligere.

Hvorfor gemmer I oplysninger om mig?

Vi kan bruge dit telefonnummer til at ringe til dig. Vi vil nemlig gerne være sikre på, at der ikke er nogen, der snyder ved at lade som om, de er dig og bruge dit navn.

De andre oplysninger om dig bruger vi til at finde ud af, hvordan du og andre elever har haft det på Balletskolen, eller hvordan I har det på skolen i dag. Vi bruger det også til at finde ud af, om de voksne på skolen har gjort det, de skal, hvis nogen på skolen ikke har haft det godt.

Når du skriver til Horten om ting, du har oplevet på Balletskolen, får vi oplysninger om dig. I denne folder kan du læse om, hvad vi gør med dine oplysninger.

Hvis der er noget i folderen, du ikke forstår, kan du altid ringe til Natali Arent Eiriksson på 5234 4302. Natali er jurastuderende og arbejder ved Horten.

Hvornår sletter I oplysningerne om mig?

Vi gemmer dine oplysninger i så lang tid, som vi skal bruge dem til vores undersøgelse af Balletskolen. Vi sletter dem, så snart vi kan.

Hvorfor må I have oplysninger om mig?

Der er nogle regler om, hvordan man må bruge oplysninger om andre. I reglerne står der, at vi godt må bruge dine oplysninger, fordi vi bruger dem til at undersøge, hvordan du og andre elever har haft det på Balletskolen, eller hvordan I har det på skolen i dag.

Hvad kan jeg ellers gøre?

Du har også andre rettigheder end at klage. Hvis du har spørgsmål til dine rettigheder, kan du ringe til Natali Arent Eiriksson på **5234 4302**.

Du har ret til at se dine oplysninger

Du har ret til at se, hvilke oplysninger vi har om dig, og hvordan vi bruger dem.

Du har ret til, at dine oplysninger er rigtige

Hvis du ikke synes, at de oplysninger, vi har om dig er rigtige, så kan du bede om at få dem rettet.

Hvad gør jeg, hvis jeg er utilfreds?

Hvis du er utilfreds med, at vi bruger dine oplysninger, kan du klage til Datatilsynet.

Du kan se, hvordan du får kontakt til Datatilsynet her:

www.datatilsynet.dk

Du har ret til at få slettet dine oplysninger

Du kan i nogle tilfælde få slettet de oplysninger, vi har om dig, før vi selv ville slette dem.

Du har ret til, at vi bruger dine oplysninger mindre

Du kan i nogle situationer begrænse, hvor meget vi må bruge dine oplysninger.

Du har ret til at sige nej

Du kan i nogle situationer bede om, at vi ikke må bruge dine oplysninger, selvom vi godt må bruge dem ifølge reglerne.

Vi skal efter reglerne give dig nogle flere oplysninger. De kan godt være svære at forstå. Du kan spørge dine forældre eller andre voksne om hjælp. De kan læse mere [her](#). Du kan også ringe til Natali Arent Eiriksson på 5234 4302.

Hvorfor kan vi bruge dine oplysninger?

Vi kan efter reglerne i databeskyttelsesforordningen og -loven bruge dine oplysninger. Vi kan bruge dine oplysninger efter:

- Databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, fordi vi skal lave en undersøgelse af Balletskolen.
- Databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra f, jf. artikel 6, stk. 1, litra e, da dine oplysninger om, hvordan du har det, kan være nødvendige for at finde ud af, om nogen har krav på at få noget, fx penge.
- Databeskyttelseslovens § 8, fordi vi skal undersøge, om alle regler er overholdt.

Hvem er vi?

Horten Advokatpartnerselskab er dataansvarlig for dine oplysninger. Det betyder, at vi skal sørge for, at vi bruger dine oplysninger lovligt.

Horten Advokatpartnerselskab

CVR-nr. 33 77 52 29

Philip Heymans Allé 7, 2900 Hellerup

Kontaktperson: Rikke Søgaard Berth, advokat og partner hos Horten

Tlf.: 5234 4279

E-mail: rsb@horten.dk

Hvem giver vi dine oplysninger til?

Vi forsøger at give andre så få af dine oplysninger som muligt. Der er dog nogle situationer, hvor vi kan være nødt til at give dine oplysninger til andre.

Hvis vi får behov for at være helt sikker på, hvem du er, kan vi dele oplysninger om din identitet, fx dit navn og oplysninger om, at du er eller har været elev på Balletskolen, med Det Kongelige Teater.

Andre har – ligesom dig – ret til at se, hvilke oplysninger vi har om dem. Hvis en anden person vil se sine egne oplysninger, og der i denne persons oplysninger også er oplysninger om dig, så vil vi fjerne dit navn. Vi kan dog ikke love, at man ikke kan gætte, hvem du er, selvom vi har fjernet dit navn.

Fordi vi laver en undersøgelse, der blandt andet handler om børn, træning og sundhed, har vi brug for hjælp fra nogle personer, som ikke arbejder hos os. Det er personer, der blandt andet ved meget om børn, mad og sport. Vi kan give de oplysninger, du har givet os om din tid på Balletskolen, videre til disse personer, men hvis du har oplyst navn, telefonnummer og eventuelt din mail, giver vi ikke de oplysninger videre. Hvis du kommer til samtale hos Horten, vil der sidde en voksen med til samtalen. Denne person vil få dine oplysninger.

Der kommer også voksne til samtale. Det kan fx være de voksne, som du har skrevet til os omkring. Vi kan give det, du har skrevet, til disse voksne. Vi giver ikke dit navn, hvis du ikke har fortalt os, hvem du er, eller hvis du har valgt, at vi ikke må give dit navn til teatret. Vi kan dog ikke love, at de voksne ikke kan gætte, hvem du er, selvom vi ikke har givet dem dit navn.

Der kan også være andre personer, som får dine oplysninger. Det kan blandt andet være den kommune, du bor i, politiet, domstolene og andre eksperter, fx nogen der ved noget om it.

Derudover har vi fået hjælp til at lave denne indberetningsordning, hvor du kan skrive til os.

OVERBLIK OVER INDBERETNINGER

	Ikke-anonyme	Semi-anonyme	Anonyme
Nuværende elever	-	-	-
Nuværende forældre	10	1	1
Tidligere elever	28	13	14
Tidligere forældre	11	8	1
Nuværende ansatte/konsulenter	3	3	4
Tidligere ansatte/konsulenter	3	1	2
Andre	1	-	-

Indberetning kunne ske på tre måder:

- **Ikke-anonymt:** Horten kender indberetterens navn og kontaktoplysninger og må videregive indberetningen samt navn og kontaktoplysninger til Det Kongelige Teater. Der er modtaget i alt 53 ikke-anonyme indberetninger.
- **Semi-anonymt:** Horten kender indberetterens navn og kontaktoplysninger og må videregive indberetningen, men ikke navn og kontaktoplysninger, til Det Kongelige Teater. Indberetteren er således anonym overfor teatret, men ikke overfor Horten. Der er modtaget i alt 24 semi-anonyme indberetninger.
- **Anonymt:** Indberetteren er anonym overfor både Horten og Det Kongelige Teater. Horten kender kun indberetterens oplysninger om vedkommendes tilknytning til Balletskolen, og den periode indberetteren har oplyst, at indberetningen vedrører. Indberetningen må videregives til Det Kongelige Teater. Der er modtaget i alt 20 anonyme indberetninger.

Da en del indberettere har flere tilknytninger til Balletskolen, fx både som tidligere elev og nuværende ansat, er summen i skemaet højere end det samlede antal indberetninger.

Aspiranter, der i ansættelsesretlig henseende er ansat på Det Kongelige Teater, er talt med som "Nuværende elever"/"Tidligere elever" i skemaet. Dette gælder, uanset om indberetningen er fra før august 2014, hvor aspirantuddannelsen blev lagt ind under Balletskolen.

OVERBLIK OVER GENNEMFØRTE INTERVIEWS

Skema 1: Tilknytning til Det Kongelige Teater

Dette skema indeholder en opgørelse af, hvor mange interviews Horten har gennemført med personer med forskellige typer tilknytning til Det Kongelige Teater.

Tilknytning	Antal interviews
Nuværende elev ¹ (evt. med deltagelse af forældre)	12
Tidligere elev ¹ (evt. med deltagelse af forældre)	8
Nuværende forældre (uden deltagelse af barn)	3
Nuværende ansatte eller konsulenttilknyttede	27
Tidligere ansatte eller konsulenttilknyttede	2
Bestyrelse	1

Skema 2: Baggrund for Hortens henvendelse om interview

Dette skema indeholder en opgørelse af, hvor mange interviews Horten har gennemført fordelt på baggrunden for Hortens henvendelse til den enkelte.

Kontaktpunkt ²	Antal interviews
Har afgivet en indberetning til Hortens indberetningsordning	11
Har deltaget (med navn) i interview i Politiken	3
Nuværende elever/forældre, der er kontaktet ud fra klasselister	12
Kontaktet af Horten ud fra ansættelsesmæssig eller lignende tilknytning til Det Kongelige Teater	30

¹ Omfatter aspiranter, selvom de i ansættelsesretlig henseende er ansat på Det Kongelige Teater.

² Enkelte er talt med flere gange i dette skema, fx hvis vedkommende både har indberettet og er ansat, eller hvis vedkommende både har indberettet og har udtalt sig til Politiken.

Fra: Rikke Søgaard Berth <rsb@horten.dk>
Sendt: 7. februar 2024 20:31
Til: [REDACTED]
Cc: Anne Louise Ellingsøe
Emne: Advokatundersøgelse af Balletskolen - invitation til samtale (201450)
Vedhæftede filer: Privatlivspolitik - interviews - forældremyndighedshavere.pdf; Privatlivspolitik - interviews - elever u. 18 år.pdf; Rammer for interview - nuværende elever.pdf

Kære [REDACTED]

Det Kongelige Teater har bedt Horten Advokatpartnerselskab om at lave en uvildig advokatundersøgelse af undervisningsmiljøet på Det Kongelige Teaters Balletskole.

Formålet med advokatundersøgelsen er blandt andet at vurdere, om Det Kongelige Teater kan have pådraget sig erstatningsansvar over for tidligere eller nuværende elever på Balletskolen, og om der kan være grundlag for at tage ansættelsesretlige skridt mod ansatte på teatret. Derudover er formålet at komme med anbefalinger til teatrets fremadrettede arbejde med at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen. I kan læse kommissoriet for advokatundersøgelsen [her](#).

Invitation til samtale

Som led i advokatundersøgelsen inviterer vi en række nuværende elever og forældre til samtale. Formålet med samtalerne er, at vi får indblik i, hvordan det er at være elev på Balletskolen i dag.

I modtager denne invitation, fordi vi ud fra klasselister for Balletskolen tilfældigt har udvalgt [REDACTED]. Vi henviser til den orientering, Balletskolen har sendt til alle forældre.

Det er frivilligt, om I vil deltage i samtalen. Hvis I deltager, vil I ikke være forpligtet til at svare på de spørgsmål, vi stiller.

Vi håber, at I alle har lyst til at deltage i samtalen. Ring gerne, hvis I vil drøfte med os, hvem af jer der deltager i samtalen.

Hvis [REDACTED] deltager i samtalen, deltager der også en børnefaglig konsulent fra Børns Vilkår. Børns Vilkår har anbefalet, at de før samtalen kan kontakte ham og fortælle, hvad der skal ske til samtalen. Hvis [REDACTED] deltager, beder vi derfor om et telefonnummer, som Børns Vilkår kan kontakte ham på.

Hvis I ikke ønsker at deltage i samtalen, hører jeg det gerne senest 12. februar 2024.

Praktiske oplysninger

Samtalen vil foregå på Hortens kontor i Hellerup (Philip Heymans Alle 7, 2900 Hellerup). Vi forventer, at samtalen varer ca. en time. Ring eller skriv gerne til mig for at aftale nærmere – jeg håber, at vi kan finde et tidspunkt i uge 7 eller 8.

Fra Horten deltager en advokatfuldmægtig (referent) og advokat Malene Graff eller jeg (interviewer).

Supplerende information

I vedhæftede dokument kan I læse mere om referat af samtalen, hvem vi deler oplysninger med, afrapporteringen til Det Kongelige Teater mv. Vi vedhæfter også en privatlivspolitik til børn og en til forældremyndighedsindehavere.

Hvis I har spørgsmål til invitationen eller advokatundersøgelsen generelt, er I velkomne til at kontakte advokatfuldmægtig Anne Louise Ellingsøe fra Horten på mail ael@horten.dk eller telefon 5234 4063, eller mig. I er

også velkomne til at kontakte børnefaglig konsulent Anne Kappelgaard Bove fra Børns Vilkår på mail anbo@bornsvilkar.dk eller telefon 2057 9829.

Endelig kan I læse Advokatsamfundets guide til medvirkende i advokatundersøgelser [her](#).

Venlig hilsen

Rikke Søgaard Berth
Partner

T +45 3334 4279 | M +45 5234 4279 | vCard | Læs profil

HORTEN

Horten Advokatpartnerselskab | Philip Heymans Allé 7 | DK-2900 Hellerup, København
T +45 3334 4000 | CVR 33775229 | horten.dk

Databeskyttelse

*Vi registrerer personoplysninger i forbindelse med vores sagsbehandling.
Læs hvordan Horten behandler personoplysninger [her](#)*

*Denne e-mail og eventuelle vedhæftede filer kan indeholde fortrolige oplysninger og er kun beregnet for adressaten.
Hvis du ved en fejl har modtaget e-mailen, beder vi dig venligst slette den og informere os pr. telefon.*

PRIVATLIVSPOLITIK

PRIVATLIVSPOLITIK FOR FORÆLDREMYNDIGHEDSHAVERE – HORTENS INTERVIEWS I FORBINDELSE MED ADVOKATUNDERSØGELSE AF DET KONGELIGE TEATERS BALLETSKOLE

1. HER FINDER DU OPLYSNINGER OM, HVORDAN HORTEN BEHANDLER PERSONOPLYSNINGER OM DIT BARN SOM LED I AFHOLDELSEN AF INTERVIEWS

Det Kongelige Teater har antaget Horten Advokatpartnerselskab ("**vi**"/"**os**") til at udføre en uvildig advokatundersøgelse af undervisningsmiljøet på Det Kongelige Teaters Balletskole. I den forbindelse inviterer vi til interviews (samtaler), hvor vi har mulighed for at stille spørgsmål til nuværende og tidligere elever om forholdene på Balletskolen. Det er frivilligt at deltage i et interview med Horten. Denne privatlivspolitik retter sig mod forældremyndighedsindehavere til nuværende og tidligere elever, der er under 18 år.

Hvis (du og) dit barn deltager i et interview, er det vigtigt, at du føler dig forsikret om, at vi beskytter dine personoplysninger og dit barns privatliv i forbindelse med interviewet. Dette er vi bevidste om, og vi vil beskytte dit barns identitet og personoplysninger i overensstemmelse med gældende lovgivning, herunder EU-forordning 2016/679 om databeskyttelse (databeskyttelsesforordningen) og den danske databeskyttelseslov (lov nr. 502 af 23. maj 2018).

Nedenfor kan du læse, hvordan vi bruger dit barns oplysninger i forbindelse med dit barns deltagelse i et interview. Vi er ansvarlige for at behandle dit barns oplysninger efter reglerne og på en sikker måde. Vi har den rolle, der kaldes "dataansvarlig".

2. HAR DU SPØRGSMÅL?

Hvis du har spørgsmål til, hvordan vi behandler personoplysninger om dig eller dit barn, er du altid velkommen til at kontakte os på:

Horten Advokatpartnerselskab
CVR-nr. 33 77 52 29

Philip Heymans Allé 7
2900 Hellerup

Kontaktperson: Rikke Søgaard Berth, advokat og partner hos Horten
Tlf.: 5234 4279
E-mail: rsb@horten.dk.

3. HVORFOR BEHANDLER VI OPLYSNINGER OM DIT BARN, HVILKE OPLYSNINGER BEHANDLER VI, OG HVORFOR MÅ VI BEHANDLE OPLYSNINGER OM DIT BARN?

De oplysninger, vi får under **interviewet** med dit barn, vil blive brugt i forbindelse med den advokatundersøgelse, vi udfører om Det Kongelige Teaters Balletskole. Advokatundersøgelsens hovedfokus er undervisningsmiljøet og elevernes trivsel på Balletskolen, herunder i forhold til psykiske lidelser og fysiske skader, men andre forhold, som måtte blive afdækket under undersøgelsen, vil også kunne inddrages i vurderingerne.

Vi indhenter dit barns fulde navn og kontaktoplysninger på dig og/eller dit barn. Det kan enten være barnets eget telefonnummer og mailadresse, eller det kan fx være dine kontaktoplysninger. Kontaktoplysningerne skal bruges til at aftale dato og tidspunkt for dit barns interview. Vi må behandle oplysningerne efter databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, jf. Det Kongelige Teaters [kommissorium for advokatundersøgelsen](#).

Formålet med at afholde interviews er bl.a. at **sagsoplyse** om forholdene på Balletskolen, så advokatundersøgelsens konklusioner bygger på korrekte faktuelle oplysninger. Hvilke oplysninger, vi behandler om dit barn, afhænger af, hvilke oplysninger vi får under vores interview med dit barn og eventuelt under interviews med andre. Vi kan også indhente oplysninger om dit barn fra offentligt tilgængelige kilder, fx nyhedsartikler. Vi kan fx få oplysninger om dit barns oplevelser på Balletskolen, oplysninger om dit barns helbred, oplysninger om dit barns relation til lærere eller andre elever mv. Vi må behandle ovenstående oplysninger efter databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra c og e, og artikel 9, stk. 2, litra f, jf. artikel 6, stk. 1, litra c og e, jf. sagsoplysningsprincippet, og Det Kongelige Teaters [kommissorium for advokatundersøgelsen](#). I det omfang du/dit barn selv har offentliggjort oplysningerne, kan vi behandle oplysningerne efter artikel 9, stk. 2, litra e, jf. artikel 6, stk. 1, litra c og e.

Formålet med at behandle ovenstående oplysninger er desuden at undersøge, om der kan være grundlag for at iværksætte **ansættelsesretlige reaktioner** i relation til relevante, involverede medarbejdere på Det Kongelige Teater eller i øvrigt **gøre ledelsesmæssigt ansvar** gældende. Vi må behandle oplysninger om ansatte efter databeskyttelseslovens § 12 (i relevant omfang) og om bestyrelsesmedlemmer efter scenekunstlovens § 4, stk. 1.

Derudover skal oplysningerne indgå i undersøgelsen af, om nuværende eller tidligere elever kan have et **erstatningskrav** eller et **krav på godtgørelse**, fx hvis Det Kongelige Teater har tilsidesat forpligtelser efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 om nedværdigende behandling eller artikel 8 om beskyttelse af privatliv og personlig integritet. Dette har vi hjemmel til efter artikel 6, stk. 1, litra c og e, og artikel 9, stk. 2, litra f, jf. artikel 6, stk. 1, litra c og e.

Hvis vi under interviewet får følsomme oplysninger om dit barn, fx om dit barns psykiske eller fysiske helbred, eller hele eller dele af dit barns sundhedsjournal, fx med henblik på at vise, at der har været dialog mellem dig/dit barn og autoriserede sundhedspersoner om fysiske og/eller psykiske forhold på Balletskolen, må vi behandle disse oplysninger, fordi det er nødvendigt, for at retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares, uanset om det er i forbindelse med en retssag eller en administrativ procedure, jf. 9, stk. 2, litra f, jf. art. 6, stk. 2, litra c og e.

I det omfang du og dit barn giver os personoplysninger om **mulige strafbare forhold**, vil vi kunne behandle disse efter databeskyttelseslovens § 8, da Det Kongelige Teater skal kunne varetage sine myndighedsopgaver.

Endelig behandler vi dit barns oplysninger med det formål at kunne **besvare anmodninger om indsigt**, fx hvis du eller dit barn ønsker indsigt i barnets egne oplysninger. Det må vi efter artikel 15 i databeskyttelsesforordningen og § 22 i databeskyttelsesloven, jf. 6, stk. 1, litra c og e, og artikel 9, stk. 2, litra f, jf. artikel 6, stk. 1, litra c og e.

4. HVOR KOMMER DIT BARN'S OPLYSNINGER FRA?

Vi modtager primært oplysningerne fra (dig og) barnet selv i forbindelse med afholdelsen af interview.

Det kan dog også være, at vi indsamler oplysninger om dit barn fra andre parter. Det kan fx være fra Det Kongelige Teater eller fra andre, som omtaler dit barn i forbindelse med deres eget interview. Vi kan også indsamle oplysninger om dit barn fra offentligt tilgængelige kilder, fx nyhedsartikler. Vi vil altid indsamle oplysninger om dit barn med respekt for dit barns ret til beskyttelse af oplysninger.

5. HVEM FÅR LOV TIL AT BRUGE DIT BARN'S OPLYSNINGER?

Vi bestræber os på at beskytte dit barns personoplysninger og kun behandle oplysninger, når det er nødvendigt for sagsoplysning til advokatundersøgelsen, vores ansættelsesretlige vurderinger, eller for at retskrav, fx om erstatning, kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares.

Enhver har ret til at anmode om indsigt i oplysninger om sig selv. Det er ikke i alle tilfælde, de skal have indsigt. Hvis vi fra en anden person modtager en sådan anmodning om **indsigt**, og der i vedkommendes sag er personoplysninger om dit barn, vil vi vurdere, om vi skal udlevere oplysninger efter artikel 15 i databeskyttelsesforordningen og § 22 i databeskyttelsesloven. Vi vil i videst muligt omfang pseudonymisere oplysningerne. Det betyder, at vi vil fjerne oplysninger om dit barns navn, men vi kan imidlertid ikke afvise, at den, der får indsigt, indirekte vil kunne spore oplysningerne om dit barn tilbage til dit barn.

Der vil sidde en **børnefaglig konsulent** med til dit barns interview. Den børnefaglige konsulent får oplysninger om dit barn før og under interviewet. Den børnefaglige konsulent varetager barnets interesse under interviewet. Horten indgår en aftale om tavshedspligt med de børnefaglige konsulenter.

Da advokatundersøgelsen vedrører en række forhold, der ikke har en juridisk karakter, er der nedsat en **faglig referencegruppe**, der består af personer med ekspertviden inden for børnefagkundskab, spiseforstyrrelser, sportspsykologi og talentudvikling. Vi kan dele uddrag af referater af interviews med den faglige referencegruppe, i det omfang det er relevant for referencegruppens arbejde med at udarbejde anbefalinger til Det Kongelige Teaters fremadrettede arbejde med at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen. Dit barns navn, de angivne kontaktoplysninger og oplysninger, der oplagt kan afsløre dit barns identitet, vil dog blive fjernet, inden referatet deles med referencegruppen. Der kan dog være andre oplysninger i referatet, der gør det muligt indirekte at udlede dit barns identitet; det har vi ikke mulighed for at tage højde for. Horten indgår en aftale om tavshedspligt med personerne i referencegruppen.

Derudover kan vi i forbindelse med interviews videregive hele eller dele af referatet til de **personer, der er udtrykt kritik af**.

Det Kongelige Teater kan også modtage relevante uddrag af referatet, inklusive dit barns navn, hvis det er nødvendigt for teatrets opfølgning på advokatundersøgelsen.

Du/dit barn kan dog vælge, at visse oplysninger eller dele af referatet ikke må videregives til referencegruppen, de personer, der er udtrykt kritik af, samt Det Kongelige Teater.

Vi udarbejder en **offentligt tilgængelig version af advokatundersøgelsen**. Den offentlige version vil ikke indeholde navne på de personer, der har deltaget i interviews. Hvis vi vurderer, at der er en eller flere personer, der er grundlag for at rejse kritik af, og det savner mening at anonymisere vedkommende, vil navn på vedkommende dog kunne nævnes.

Andre modtagere af personoplysningerne kan være andre offentlige myndigheder, fx kommuner som led i underretninger, politiet, domstolene mv.

6. HVOR LANG TID HAR VI DIT BARN'S OPLYSNINGER?

Personoplysningerne om dit barn vil blive opbevaret, så længe vi har brug for dem i forbindelse med advokatundersøgelsen. Det er ikke muligt lige nu at sige, hvor lang tid vi skal beholde oplysningerne om dit barn. Vi vil løbende overveje, om vi har brug for oplysningerne om dit barn. Når vi på et tidspunkt ikke længere har brug for oplysningerne om dit barn, sletter eller anonymiserer vi oplysningerne.

Oplysninger behandlet som led i indsigtsanmodninger vil blive opbevaret i mindst 5 år, jf. § 41 i databeskyttelsesloven.

7. FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVER

Som forældremyndighedsindehaver har du mulighed for at udøve nedenstående rettigheder på dit barns vegne. Dit barn har også selv mulighed for at udøve sine rettigheder, hvis dit barn er gammelt nok til at forstå konsekvensen heraf. Om det er tilfældet, vil bero på en konkret vurdering. Et barn, der er fyldt 15 år, kan som udgangspunkt selv udøve sine rettigheder.

8. HVILKE RETTIGHEDER HAR DIT BARN?

Dit barn (eventuelt udøvet af dig) har nogle rettigheder, fordi vi behandler dit barns oplysninger. Du kan læse mere om disse nedenfor. Du kan desuden læse mere om dine rettigheder i Datatilsynets vejledning, som du finder på www.datatilsynet.dk. Der kan være begrænsninger i dine muligheder for at bruge dit barns rettigheder:

Ret til at se oplysninger (indsigtsret)

Dit barn har ret til at se de oplysninger, som vi behandler om barnet, samt en række yderligere oplysninger om behandlingen af oplysninger.

Ret til berigtigelse (rettelse)

Dit barn har ret til at få urigtige oplysninger om sig selv rettet.

Ret til sletning

I visse tilfælde har dit barn ret til at få slettet oplysninger om sig selv, inden vi almindeligvis sletter oplysningerne.

Ret til begrænsning af behandling

Dit barn har i visse tilfælde ret til at få begrænset muligheden for, at vi kan bruge barnets oplysninger. Hvis dit barn har ret til at få begrænset behandlingen af sine oplysninger, må vi fremover kun bruge dit barns oplysninger i ganske få tilfælde.

Ret til indsigelse

Dit barn har i visse tilfælde ret til at sige fra over for vores ellers lovlige behandling af personoplysninger om barnet.

Hvis du har spørgsmål til dit barns rettigheder, kan du kontakte os.

Hvad gør du, hvis du er utilfreds med den måde, vi håndterer dit barns oplysninger på?

Hvis du og/eller dit barn er utilfreds med den måde, vi behandler dit barns oplysninger på, kan du og/eller dit barn indgive en klage til Datatilsynet. Du finder Datatilsynets kontaktoplysninger på www.datatilsynet.dk.

Privatlivspolitik

Når du taler med Horten om Balletskolen

Det er frivilligt at komme til samtale hos Horten. Hvis du er til samtale hos Horten om ting, du har oplevet på Balletskolen, får vi oplysninger om dig.

I denne folder kan du læse om, hvad vi gør med dine oplysninger.

Hvis der er noget i folderen, du ikke forstår, kan du altid ringe til Natali Arent Eiriksson på 5234 4302. Natali er jurastuderende og arbejder ved Horten.

Hvilken slags oplysninger får I om mig?

Vi får og gemmer de oplysninger, som du fortæller os, når du taler med os til samtalen. Vi kan også få oplysninger om dig fra samtaler med andre, eller hvis vi finder dem på nettet, fx i artikler. Vi gemmer dit navn og dit telefonnummer. Vi gemmer også din mailadresse, hvis du giver os den. Vi gemmer også det, som du fortæller os. Det kan fx være, hvordan du har det, eller hvordan du synes, det er at gå på Balletskolen eller at have gået der tidligere.

Hvorfor gemmer I oplysninger om mig?

Vi kan bruge dit telefonnummer, så vi kan aftale hvilken dag og hvad tid, du vil komme til samtale hos os.

De andre oplysninger om dig bruger vi til at finde ud af, hvordan du og andre elever har eller har haft det på Balletskolen. Vi bruger også oplysningerne til at finde ud af, om de voksne på skolen har gjort det, de skal, hvis nogen på skolen ikke har haft det godt.

Hvornår sletter I oplysningerne om mig?

Vi gemmer dine oplysninger i så lang tid, som vi skal bruge dem til vores undersøgelse af Balletskolen. Vi sletter dem, så snart vi kan.

Hvorfor må I have oplysninger om mig?

Der er nogle regler om, hvordan man må bruge oplysningerne. I reglerne står der, at vi må bruge dine oplysninger, fordi vi bruger dem til at undersøge, hvordan du og andre elever har eller har haft det på Balletskolen.

Hvad gør jeg, hvis jeg er utilfreds?

Hvis du er utilfreds med, at vi bruger dine oplysninger, kan du klage til Datatilsynet. Du kan se, hvordan du får kontakt til Datatilsynet på hjemmesiden: www.datatilsynet.dk

Hvad kan jeg ellers gøre?

Du har også andre rettigheder end at klage. Hvis du har spørgsmål til dine rettigheder, kan du ringe til Natali Arent Eiriksson på 5234 4302.

Du har ret til at se dine oplysninger

Du har ret til at se, hvilke oplysninger vi har om dig, og hvordan vi bruger dem.

Du har ret til, at dine oplysninger er rigtige

Hvis du ikke synes, at de oplysninger, vi har om dig er rigtige, så kan du bede om at få dem rettet.

Du har ret til at få slettet dine oplysninger

Du kan i nogle tilfælde få slettet de oplysninger, vi har om dig, før vi selv ville slette dem.

Du har ret til, at vi bruger dine oplysninger mindre

Du kan i nogle situationer begrænse, hvor meget vi må bruge dine oplysninger.

Du har ret til at sige nej

Du kan i nogle situationer bede om, at vi ikke må bruge dine oplysninger, selvom vi godt må bruge dem ifølge reglerne.

Hvem giver vi dine oplysninger til?

Vi forsøger at give andre så få af dine oplysninger som muligt. Der er dog nogle situationer, hvor vi kan være nødt til at give dine oplysninger til andre.

Andre har – ligesom dig – ret til at se, hvilke oplysninger vi har om dem. Hvis en anden person vil se sine egne oplysninger, og der i denne persons oplysninger også er oplysninger om dig, så vil vi fjerne dit navn mv. Vi kan dog ikke love, at man ikke kan gætte, hvem du er, selvom vi har fjernet dit navn.

Fordi vi laver en undersøgelse, der blandt andet handler om børn, træning og sundhed, har vi brug for hjælp fra nogle personer, som ikke arbejder hos os. Det er personer, der blandt andet ved meget om børn, mad og sport. Vi kan give et uddrag af det, du har oplyst om din tid på Balletskolen, videre til disse personer, men vi giver dem ikke dit navn, telefonnummer, mail eller andre meget personlige oplysninger. Hvis der er nogle ting, du ikke vil have, at vi giver videre til disse personer, så gør vi ikke det.

Til samtalen vil der også sidde en voksen med, der ved meget om børn. Denne person vil få dine oplysninger for at kunne hjælpe dig.

Der kommer også voksne fra Det Kongelige Teater til samtale. Det kan fx være de voksne, som du har fortalt os om. Vi kan fortælle de voksne, der skal til samtale, og Det Kongelige Teater de ting, som du har sagt til din samtale. Hvis du siger til os, at der er nogle af de ting, du fortæller, du ikke vil have, at vi giver videre til de andre voksne eller teatret, så giver vi ikke oplysningerne til dem.

Der kan også være andre personer eller myndigheder, som får dine oplysninger. Det kan blandt andet være den kommune, du bor i, politiet og domstolene.

Vi laver en version af undersøgelsen, som alle kan få lov til at læse. Vi skriver ikke dit navn i denne version. Hvis der er nogle personer, som ikke har gjort deres arbejde godt nok, kan deres navne dog stå i den version, som alle må læse.

Hvad skal du ellers vide?

Vi skal efter reglerne give dig nogle flere oplysninger. De kan godt være svære at forstå. Du kan spørge dine forældre eller andre voksne om hjælp.

Hvorfor kan vi bruge dine oplysninger?

Vi kan efter reglerne i databeskyttelsesforordningen og -loven bruge dine oplysninger. Vi kan bruge dine oplysninger efter:

- Databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra c og e, fordi vi skal lave en undersøgelse af Balletskolen.
- Databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra f, jf. artikel 6, stk. 1, litra c og e, da dine oplysninger, om hvordan du har det, kan være nødvendige for at finde ud af, om nogen har krav på at få noget, fx penge.
- Databeskyttelseslovens § 8, fordi vi skal undersøge, om alle regler er overholdt.

Hvem er vi?

Horten Advokatpartnerselskab er dataansvarlig for dine oplysninger. Det betyder, at vi skal sørge for, at vi bruger dine oplysninger lovligt.

Horten Advokatpartnerselskab

CVR-nr. 33 77 52 29

Philip Heymans Allé 7

2900 Hellerup

Kontaktperson: Rikke Søgaard Berth, advokat og partner hos Horten

Tlf.: 5234 4279

E-mail: rsb@horten.dk

RAMMER FOR FRIVILLIG SAMTALE MED HORTEN SOM LED I ADVOKAT- UNDERSØGELSE AF DET KONGELIGE TEATERS BALLETSKOLE (ELEVER)

Hvem deltager i samtalen?

Til samtalen vil advokat Rikke Søgaard Berth eller advokat Malene Graff deltage og stille spørgsmål. Advokatfuldmægtig Anne Louise Ellingsøe eller advokatfuldmægtig Jennie Gottfredsen tager referat.

Hvis eleven deltager, vil der derudover deltage en børnefaglig konsulent fra Børns Vilkår. Forud for samtalen vil den børnefaglige konsulent kontakte eleven for at tage en kort snak om samtalen, herunder præsentere konsulentens rolle. Her kan det også drøftes, hvilke emner det kan være relevant at tale om til samtalen.

Medmindre vi hører andet, går vi ud fra, at eleven og mindst én forældremyndighedsindehaver deltager i samtalen. Eleven kan vælge at tage en anden bisidder med, og vi anbefaler i så fald, at vedkommende er over 18 år.

Hvad handler samtalen om?

Under samtalen vil vi gerne høre om jeres oplevelse af Balletskolen. Der kan være positive oplevelser, der kan være kritik (mere generelt eller af enkeltpersoner), eller I kan have observationer af mere neutral karakter – og det kan være en blanding af det hele. Der er ikke noget, der er "rigtigt" eller "forkert" at fortælle om.

Det vil være en fordel, hvis I på forhånd overvejer, om der er specifikke oplevelser eller forhold, I ønsker at fortælle om til samtalen.

Elevens sundhedsjournal fra Balletskolen

Forud for samtalen vil vi gerne have mulighed for at se den sundhedsjournal, Balletskolen har for eleven. Det skyldes, at oplysningerne heri kan understøtte vores vurderinger og danne grundlag for anbefalinger til teatrets fremadrettede arbejde med at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø. Vi deler ikke sundhedsjournalen med andre.

Det er frivilligt, om I vil lade os se sundhedsjournalen.

Hvis I ønsker at dele sundhedsjournalen med os, kan I enten selv skaffe den fra Det Kongelige Teater og sende de uddrag til os, som I ønsker, at vi ser. Vi sender i så fald et link, hvor I kan sende dokumentet med særligt høj sikkerhed. Alternativt kan vi med jeres samtykke indhente (hele) sundhedsjournalen fra Det Kongelige Teater. Hvis I ønsker at bruge modellen med samtykke, bedes I oplyse det som svar på mailen med invitationen til samtale.

Referatet af samtalen

Efter samtalen sender vi et referat til dem, der deltager i samtalen. I har mulighed for at give bemærkninger til referatet.

Referatet indgår som led i vores advokatundersøgelse. Når vi har afleveret undersøgelsen (tidligst i slutningen af maj 2024), får Det Kongelige Teater referatet til brug for opfølgning på advokatundersøgelsen, fx hvis der skal ske opfølgning over for ansatte. Referatet sendes til "HR og Jura", og hvis der indledes en proces imod en person, der er udtrykt kritik af, vil vedkommende som led i en partshøring kunne få oplyst, hvem der har udtrykt kritikken.

Hvis der er oplysninger i referatet, som I ikke ønsker, at vi videregiver til Det Kongelige Teater, kan I oplyse det, når I returnerer referatet med bemærkninger. Vi vil da slette disse oplysninger/afsnit, inden vi sender referatet til Det Kongelige Teater.

Horten har som led i advokatundersøgelsen nedsat en faglig referencegruppe, som skal bidrage med anbefalinger til Det Kongelige Teaters fremadrettede arbejde med at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen. Referencegruppen vil få uddrag af de oplysninger, vi får under samtalerne, men de får ikke oplyst navn eller meget præcise oplysninger, der gør det muligt at udlede, hvem oplysningerne handler om. Vi vil kontakte jer, hvis der er oplysninger, som vi gerne vil give referencegruppen, men hvor vi er i tvivl om, hvorvidt oplysningerne er så præcise, at referencegruppen vil kunne udlede, hvem oplysningerne handler om.

Aflevering af advokatundersøgelsen

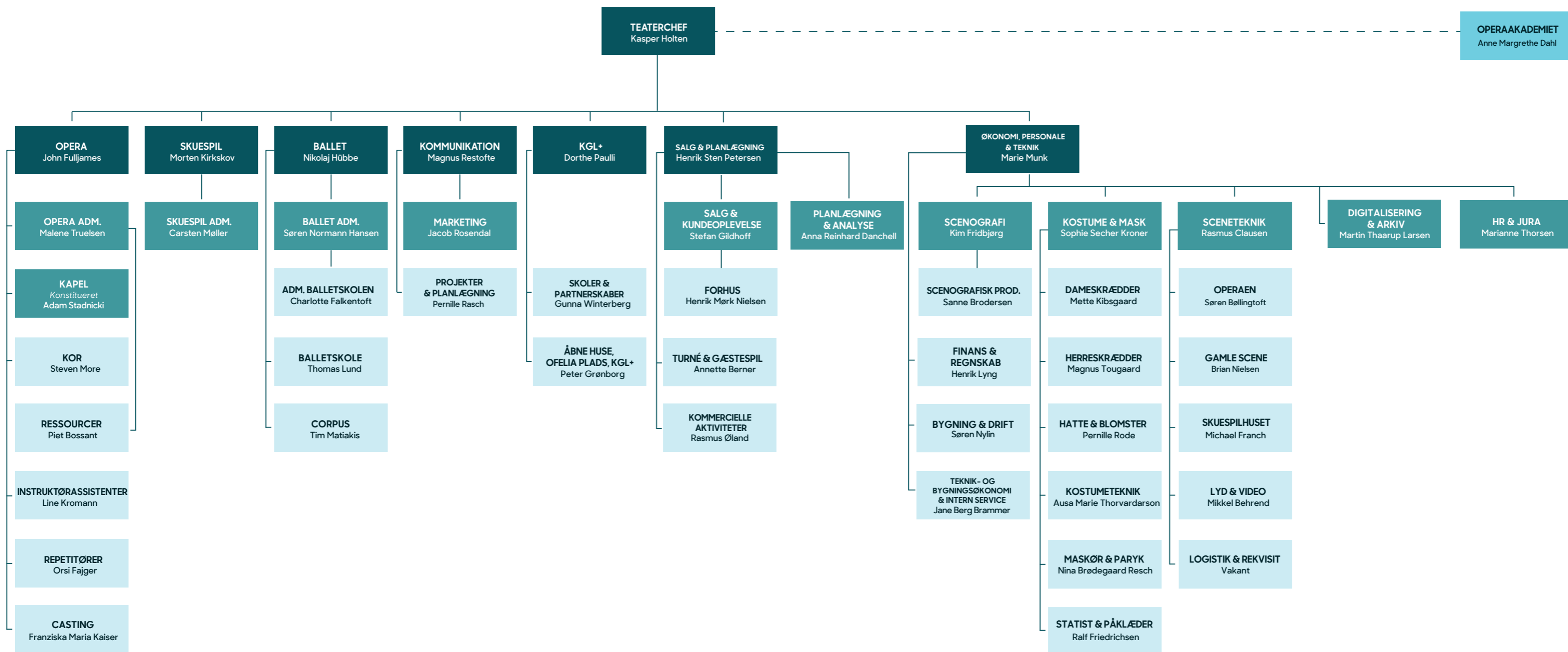
Horten laver en rapport om advokatundersøgelsen til Det Kongelige Teater. Rapporten kan indeholde de oplysninger, som fremgår af referatet. I rapporten nævner vi *ikke* navne på de elever og forældre, der har deltaget i samtaler.

Vi sender, jf. ovenfor, referatet til Det Kongelige Teater. Formålet er at sikre, at oplysningerne kan bruges, hvis der fx skal ske en opfølgning over for ansatte. Hvis der er oplysninger i referatet, som I ikke ønsker fremgår af den version, vi sender til teatret, kan I som beskrevet ovenfor oplyse det, når I returnerer referatet til os.

Horten laver også en offentlig version af rapporten. I den offentlige version nævner vi ikke navne eller oplysninger, der gør, at man kan gætte, hvem udsagnene handler om. Hvis vi bruger oplysninger fra samtalen med jer, og vi inden offentliggørelsen bliver i tvivl om, hvorvidt oplysningerne er tilstrækkeligt anonymiserede, tager vi kontakt til jer.

DKT organisationsdiagram 2020

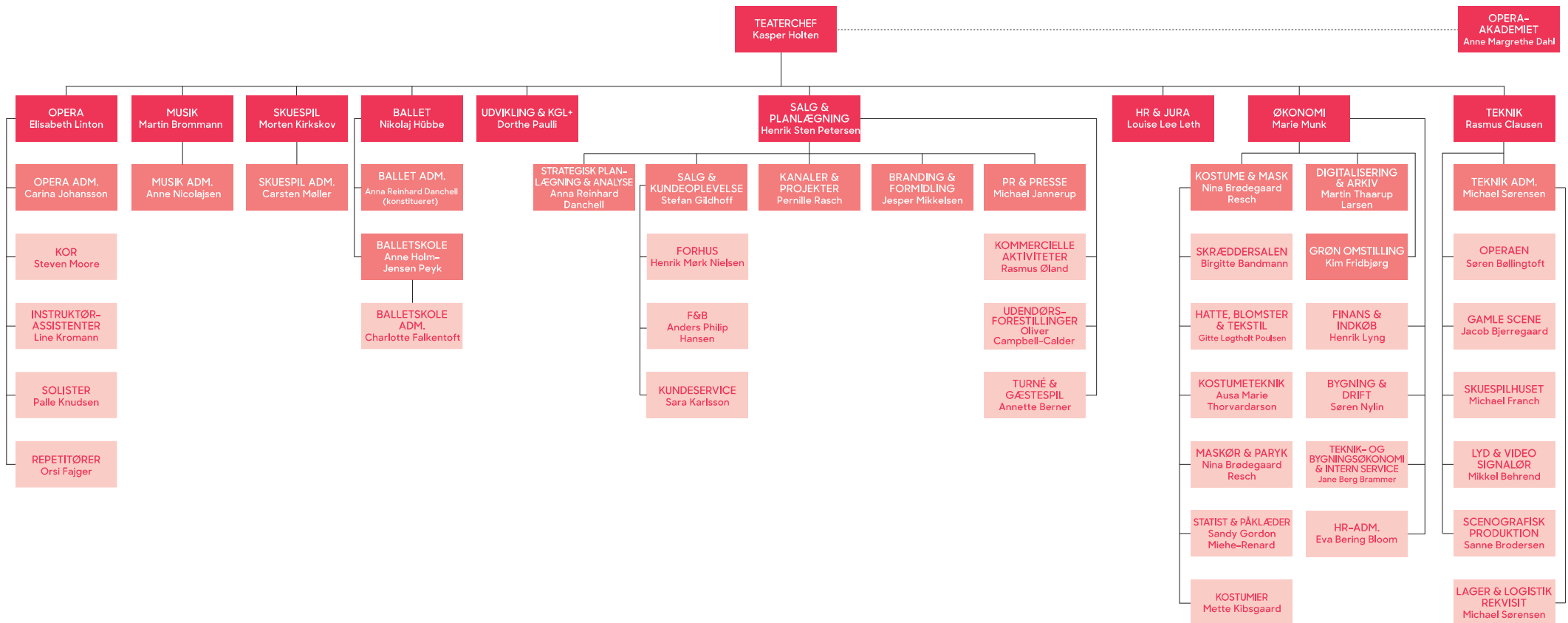
DIREKTION

LEDELSESGRUPPE

OMRÅDELEDER

Det Kongelige Teater Organisationsdiagram 1. maj 2024

**Advokatundersøgelse af
Det Kongelige Teaters Balletskole**

Foto: Camilla Winther

Anbefalinger fra referencegruppen

32 ANBEFALINGER til Det Kongelige Teaters bestyrelse

Baggrund

Det Kongelige Teaters bestyrelse vedtog 7. december 2023 kommissoriet for en uvildig advokatundersøgelse af forholdene på Det Kongelige Teaters Balletskole. Undersøgelsen blev iværksat på baggrund af alvorlig kritik i medierne af undervisningsmiljøet på skolen. Kritikken i medierne beskrev et miljø, der har ført til udvikling af spiseforstyrrelser og andre psykiske lidelser samt fysiske skader hos elever.

Som supplement til den juridiske del af advokatundersøgelsen, der gennemføres af Horten Advokatpartnerselskab, skal den advokat, der udfører undersøgelsen, nedsætte en referencegruppe bestående af eksperter inden for fx følgende områder:

- Børnesagkundskab
- Sportspsykologi
- Talentudvikling
- Spiseforstyrrelser.

Det fremgår endvidere af kommissoriet, at referencegruppen bidrager i forbindelse med afrapporteringen med anbefalinger til Det Kongelige Teaters arbejde med fremadrettet at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen.

Referencegruppens medlemmer

På baggrund af kommissoriet har Horten sammensat følgende referencegruppe:

Navn:	Særlig viden om/indsigt i:
Emil Peter Søhus Kandidat i Idrætsvidenskab, KU Uddannelseskonsulent Danmarks Idrætsforbund	<ul style="list-style-type: none">• Trænerudvikling• Konkurrencestrukturer i sport• Talentudvikling
Helle Tilburg Johnsen Vicedirektør Børns Vilkår (fra 1. juni 2024 tilknyttet Børns Vilkår som ekstern konsulent)	<ul style="list-style-type: none">• Håndtering af fysiske, mentale og sociale svigt af børn og unge• Børns rettigheder
Laila Walther Direktør Foreningen Spiseforstyrrelser og Selvskade	<ul style="list-style-type: none">• Spiseforstyrrelser og selvskade hos børn, unge og voksne – samt deres pårørende

Navn:	Særlig viden om/indsigt i:
Per Frederiksen Psykolog Seniorskonsulent Red Barnet	<ul style="list-style-type: none"> Børne- og ungdomspsykologi - særligt udviklingspsykologi og psykologiske konsekvenser af krænkelse og overgreb
Per Hölmich Professor, Ortopædkirurg Hvidovre Hospital Indstillet af Dansk Idrætsmedicinsk Selskab	<ul style="list-style-type: none"> Forebyggelse af idrætsskader hos børn og unge Overbelastningsskader Sportsortopædi inklusive kirurgi Forebyggelse og monitorering af skader i forbindelse med sport og fysisk aktivitet
Sara Mygind Sports- og performancepsykolog Mind Studio Indstillet af Team Danmark	<ul style="list-style-type: none"> Mental sundhed i præstationsmiljøer Udvikling af sunde talent- og elitetræningsmiljøer Psykologiske interventioner for at fremme mental sundhed og performance

Referencegruppen er blevet faciliteret af advokat og partner Rikke Søgaard Berth, Horten, og journalist Marion Hannerup har bistået med rådgivning og stået for sammenskrivning af drøftelserne i referencegruppen.

Metode

Referencegruppens anbefalinger er blevet til efter i alt 12 møder, herunder møder med hhv. Balletskolens ledelse og personer fra Balletskolens Sundhedsteam.

Referencegruppen har desuden haft adgang til omfattende uddrag af de anonymiserede indberetninger, som Horten har modtaget fra nuværende og tidligere forældre, børn og ansatte på skolen samt omfattende uddrag af anonymiserede interviews med nuværende og tidligere forældre og børn samt ansatte på Balletskolen. Da referencegruppens anbefalinger skal rette sig mod de nuværende forhold på Balletskolen, har referencegruppen alene modtaget indberetninger og interviews, der vedrører forhold fra 2020 og frem.

Anbefalingerne er afgivet på baggrund af de samlede oplysninger, referencegruppen havde modtaget pr. 19. marts 2024, og referencegruppen har ikke forholdt sig til initiativer mv., Balletskolen måtte have igangsat efter da.

De problemstillinger, referencegruppen mødte under samtaler og læsning, blev i fællesskab inddelt i følgende syv temaer:

1. Organisation,
2. Prøve- og skolestruktur,
3. Undervisning og talentarbejde,
4. Kultur, børnesyn og sprog,
5. Krop, vægt, mad og skader,
6. Kollegiet og
7. Forældrenes rolle

Herefter fulgte en række møder, hvor gruppen – ud fra hvert medlems/hver organisations faglige ståsted – drøftede de enkelte temaer for at udarbejde en række anbefalinger til, hvad Balletskolen bør gøre for at sikre børnenes trivsel.

Referencegruppen har løbende drøftet opdraget for gruppens arbejde og har valgt at holde sig inden for forudsætningerne i opdraget og ikke forholde sig til en mere overordnet diskussion om, hvorvidt elitesport og et godt børneliv er forenelige.

Gruppen finder dog grundlæggende, at et elitesportsmiljø, som omfatter børn, er et risikomiljø, hvor der er grund til at være ekstra opmærksom på børnenes trivsel. Referencegruppen ser Balletskolen som omfattet af denne kategori. Det er atypisk i en dansk sammenhæng at have en sammenhængende institution, som det er tilfældet med Balletskolen og Læseskolen, der danner ramme om næsten hele barnets liv. Dette kan skabe en særlig sårbarhed for børn – både i dagligdagen og i forbindelse med ophør på skolen. Det betyder, at Balletskolen har et ekstra stort ansvar for at sikre det enkelte barns trivsel.

På basis af den indsamlede viden og drøftelserne i gruppen er referencegruppen nået frem til i alt 32 fælles anbefalinger fordelt på de syv temaer. Nedenfor fremgår først en oversigt over anbefalingerne fordelt på temaer, derefter en uddybning af hvert tema og de dertil knyttede anbefalinger.

Anbefalingerne retter sig mod alle børn og unge, der går på Balletskolen, men hovedvægten ligger på børnene i grundskolen (0.-9. klasse). Eleverne omtales derfor også samlet som børn, uagtet at aspiranterne (1.-3. HF) er unge voksne.

Afslutningsvist i dette dokument er vedlagt et bilag med henvisninger til, hvor Balletskolen kan finde inspiration til, hvordan der kan arbejdes med anbefalingerne.

Generelle bemærkninger vedrørende anbefalingerne

Der er mellem referencegruppens medlemmer enighed om de nedenstående anbefalinger.

Anbefalingerne tager afsæt i børnenes trivsel og indeholder tiltag, der efter referencegruppens faglige vurdering er nødvendige for at skabe et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen.

Det vil være op til Det Kongelige Teaters ledelse at finde balancen mellem på den ene side at sikre børnenes trivsel i hverdagen og på den anden side teatrets ønske om at drive en balletskole på højeste internationale niveau.

Det vil kræve betydelig ledelseskraft og -fokus at gennemføre anbefalingerne. Referencegruppen anbefaler derfor, at Det Kongelige Teater overvejer, om den nuværende organisering, herunder direktionsstrukturen, i tilstrækkelig grad understøtter dette.

Referencegruppen er opmærksom på, at Balletskolens ledelse siden 2022 har taget initiativer for at fremme børns trivsel på Balletskolen. De nedenstående anbefalinger skal læses i dette lys.

Afslutningsvist vil referencegruppen gerne takke de mange børn, unge, forældre og ansatte, som har delt deres erfaringer og oplevelser fra Balletskolen. Deres udsagn har udgjort et væsentligt grundlag for referencegruppens arbejde.

Afgivet af referencegruppen 28. maj 2024

"Balletbørn er ikke alene balletbørn. De er børn med nøjagtig de samme behov, som alle andre børn. Hvis ikke de får lov til at udvikle sig med alt, hvad det indebærer, kan det true deres trivsel, sådan som vi desværre har set det hos nogle af de børn, der er genstand for denne rapport."

Helle Tilburg Johnsen
Børns Vilkår

"Elitesport er særligt – og særligt hårdt. Ikke mindst for børn og unge. Vi kan ikke fjerne pres, krav og modgang, men vi kan sørge for, at atleterne trives mentalt, følges tæt og bliver klædt bedst muligt på til at håndtere alt det svære. Det ansvar skal Balletskolen kunne løfte bedre."

Sara Mygind
Indstillet af Team Danmark

"De bedste talentmiljøer for børn og unge har fokus på trivsel og udviklende fællesskaber, der giver så mange som muligt lyst til at fortsætte så længe som muligt. Børnene skal også have plads til at leve et børneliv fri for præstationspres og med tid til at prøve andre ting af. Det stiller krav til de voksne, der omgiver dem. Det er ikke nok at være ekspert på aktiviteten, man skal også have blik for individuelle behov."

Emil Peter Søhus
Danmarks Idrætsforbund

"Man kan ikke udlicitere trivsel og sige: "Det står skolen for", eller "det er forældrenes opgave". Arbejdet med børns trivsel er en helhedsorienteret indsats og altid de voksnes ansvar. Derfor skal alle voksne fagpersoner på Balletskolen inddrages og bidrage."

Per Frederiksen
Red Barnet

"Unge i miljøer med højt fokus på krop, vægt og udseende har en større risiko for at udvikle spiseforstyrrelser. Derfor har Det Kongelige Teater og særligt Balletskolen et udvidet ansvar for at forebygge spiseforstyrrelser og selvskade og handle hurtigt, hvis der er symptomer på mistrivsel."

Laila Walther
Foreningen Spiseforstyrrelser og Selvskade

"Børn og unge, der dyrker fysisk aktivitet på så højt niveau, skal lære at kende forskel på den normale "gode" træningssømhed og symptomer på en overbelastningsskade. De skal have nem adgang til tidlig behandling og have mulighed for fortsat at træne sammen med deres hold - på et tilpasset niveau."

Per Hölmich
Indstillet af Dansk Idrætsmedicinsk Selskab

OVERBLIK OVER REFERENCEGRUPPENS ANBEFALINGER

TEMA 1: ORGANISATION	Side: 9
ANBEFALING 1	Side: 10
Afstem Balletskolens og Det Kongelige Teaters vision, mission og mål	
ANBEFALING 2	Side: 11
Gør trivsel til et fælles ansvar	
ANBEFALING 3	Side: 12
Kend den skærpede underretningspligt	
TEMA 2: PRØVE- OG SKOLESTRUKTUR	Side: 13
ANBEFALING 4	Side: 14
Afskaf indskolingen	
ANBEFALING 5	Side: 15
Afskaf årsprøverne	
ANBEFALING 6	Side: 16
Lav en Plan B med hvert barn og forældrene	
TEMA 3: UNDERVISNING OG TALENTARBEJDE	Side: 17
ANBEFALING 7	Side: 18
Etablér en balletlæreruddannelse	
ANBEFALING 8	Side: 19
Styrk samarbejdet i balletlærerkredsen	
ANBEFALING 9	Side: 19
Giv balletlærerne mere tid til samarbejde med kolleger og forældre	
ANBEFALING 10	Side: 19
Udarbejd en strategi for talentudvikling	
ANBEFALING 11	Side: 20
Fordel roller ligeligt mellem børnene	
ANBEFALING 12	Side: 20
Inddrag børnene i trivselsarbejdet	

ANBEFALING 13	Side: 20
Sørg for fridage uden træning	
ANBEFALING 14	Side: 21
Giv fritid til andet end ballet	
ANBEFALING 15	Side: 21
Få aspiranterne ned i træningstid under opstart	
TEMA 4: KULTUR, BØRNESYN OG SPROG	Side: 22
ANBEFALING 16	Side: 23
Søg inspiration uden for ballettens verden	
ANBEFALING 17	Side: 24
Indfør regelmæssig supervision	
ANBEFALING 18	Side: 24
Skab en fælles referenceramme gennem skriftlighed	
ANBEFALING 19	Side: 24
Arbejd med en anerkendende sprogform	
TEMA 5: KROP, VÆGT, MAD OG SKADER	Side: 26
ANBEFALING 20	Side: 27
Opgradér Sundhedsteamet	
ANBEFALING 21	Side: 27
Tilskynd diversitet og lad børnene selv vælge træningstøj	
ANBEFALING 22	Side: 28
Afskaf faste vejninger af børnene	
ANBEFALING 23	Side: 28
Skab ro og fællesskab omkring spisning	
ANBEFALING 24	Side: 29
Lav faste procedurer for børn med skader eller overbelastning	
TEMA 6: KOLLEGIET	Side: 30
ANBEFALING 25	Side: 31
Nytænk kollegiet	
ANBEFALING 26	Side: 32
Vælg en anden fysisk placering af kollegiet	

ANBEFALING 27	Side: 32
Optag først børn på kollegiet fra 8. klasse	
ANBEFALING 28	Side: 32
Sørg for at børnene på kollegiet kommer hjem i weekenden	
ANBEFALING 29	Side: 32
Styrk sammenholdet mellem børnene på kollegiet	
TEMA 7: FORÆLDRENES ROLLE	Side: 34
ANBEFALING 30	Side: 34
Brug forældrene som en ressource	
ANBEFALING 31	Side: 35
Styrk kommunikationen om krop, vægt, mad, træning og skader	
ANBEFALING 32	Side: 35
Styrk kommunikationen om forældreansvar	

Hvad ser vi?

Organisatorisk placering

Organisatorisk er Balletskolen en del af Det Kongelige Teater.

Balletskolens kunstneriske leder indgår i chefgruppen og refererer til Balletmesteren, der er medlem af direktionen. Balletmesteren har ansvaret for – og sin daglige gang i – Kompagniet, hvor de voksne dansere hører til.

Mission, vision og mål

Balletskolens mission (fra 2019) er at:

- Udvikle balletdansere til højeste internationale niveau og med særlige kompetencer inden for Bournonville-traditionen
- Give skolens elever kompetencer til livet, i og uden for balletten
- Skabe excellente scenekunstopplevelser – både som skole og som en del af Den Kongelige Ballet.

Visionen (ligeledes fra 2019) er at:

- Alle aspiranter opnår ansættelse som professionelle dansere efter endt uddannelse
- Elever og ansatte oplever deres tid på Balletskolen som udbytterig – med fokus på kreativitet, trivsel, udvikling og elevinvolvering
- Være hele Danmarks balletskole via lokale talentmiljøer og gennem outreach aktiviteter for børn og unge
- Være centrum for viden om Bournonville-traditionen, talentudvikling af balletelever og uddannelse af balletlærere.

Det Kongelige Teaters formål er, jf. teatrets hjemmeside, formuleret som følgende:

”Det Kongelige Teater gør verden større for mennesker i hele Danmark gennem oplevelser med scenekunst og musik og har et særligt fokus på at nå flere børn og unge med kunsten.”

Vækststrategien

Det Kongelige Teaters bestyrelse vedtog i november 2018 Vækststrategien, der indebærer et mål om en betragtelig stigning i antallet af solgte billetter og antallet af forestillinger på et år.

Der har ikke været fokus på Vækststrategiens konsekvenser for børnene på balletskolen. Børnene bliver i flere sammenhænge omtalt som en ”ressource”, som Det Kongelige Teater kan trække på, når der er brug for børn på scenen.

Ansvar for trivsel

Det italesættes tydeligt af Balletskolen, at Læseskolen¹ har ansvaret for børnenes trivsel. Samtidig er det dog balletten – og ikke den boglige undervisning – der gør, at børnene går i skole netop dette sted.

Forældrene synes at have en uklar fornemmelse af, hvem de skal kontakte angående trivsel – Læseskolen, Mellemlrummet² eller balletlæreren.

Der er ikke en nedskrevet samlet fælles holdning til, hvordan man skaber god trivsel for børnene, uanset hvor de færdes på skolen.

Der er desuden udpræget mangel på viden om de pligter, der følger af reglerne i barnets lov om den skærpede underretningspligt, herunder at det er en personlig pligt, der ikke kan opfyldes gennem andre, herunder gennem underretning foretaget af Læseskolen.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Når Den Kongelige Ballets og de voksnes interesser kommer før børnenes, er det en indbygget konsekvens, at hensynet til børns trivsel kommer i anden række. Det betyder også, at Balletskolen bliver opfattet som et appendiks til Den Kongelige Ballet frem for en selvstændig skole, der eksisterer i egen ret, med børn, der er børn – og ikke ressourcer.

Det præger børnenes dagligdag, undervisning og talentudvikling, når de bliver set som ressourcer på en voksenarbejdsplads – fx ved, at der presses mange forestillinger ind i børnenes hverdag – på bekostning af leg, tid med familie og venner, søvn og andre behov.

Det medfører desuden en risiko for, at børnene ikke bliver set som selvstændige individer og dannet som hele mennesker, men udelukkende bliver set som balletdansere og en del af "tandhjulet". En manglende oplevelse af at have værdi som individ stiller barnet i en særligt sårbar situation, ikke mindst hvis barnet – uanset årsag – ophører med at gå på skolen.

Når trivsel er noget, som er defineret til at "bo" et bestemt sted, nemlig på Læseskolen, i stedet for at være en grundlæggende værdi, som alle arbejder efter, bliver ansvaret for trivsel let uklart, og børn risikerer at stå alene med det, hvis de mistrives.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 1

Afstem Balletskolens og Det Kongelige Teaters overordnede mål

En forudsætning for, at Balletskolen kan få succes med at skabe forbedringer af undervisningsmiljøet på skolen, er, at skolen får udstukket en klar retning fra Det Kongelige Teaters direktion. Kulturforandringer skal være forankret i den øverste ledelse, hvis de skal slå igennem i hele organisationen.

¹Den boglige skole, der er fysisk placeret på Det Kongelige Teater, men drives af N. Zahles Gymnasieskole. Kommissoriet for advokatundersøgelsen omfatter ikke Læseskolen.

²Pædagoger ansat på Det Kongelige Teater, som har ansvaret for børnene i "mellemlrummene" mellem balletundervisning og Læseskolen.

Det Kongelige Teaters øverste ledelse bør i samarbejde med Balletskolen formulere de overordnede mål for, hvilken slags balletdansere man ønsker at uddanne fra Balletskolen, og mål for, hvilken tilgang til talentudvikling skolen – og dermed Det Kongelige Teater – skal være kendt for.

Ambitionen om børnenes trivsel skal indgå i formuleringen af begge institutioners overordnede mål. Det vil understøtte, at Balletskolens mission om at "give skolens elever kompetencer til livet, i og uden for balletten", kan blive en realitet for børnene og de unge, og at målet om, at "elever og ansatte oplever deres tid på Balletskolen som udbytterig – med fokus på kreativitet, trivsel, udvikling og elevinvolvering" – kan virkeliggøres.

Et tydeligt pejlemærke fra Det Kongelige Teaters topledelse med en klar tilkendegivelse af, at børnenes trivsel skal prioriteres – også når det "koster" på andre konti – er fundamentet for, at Balletskolen kan lykkes med at formulere og efterleve nye tidssvarende standarder for talentudvikling og undervisning, der prioriterer trivsel. Balletskolens og Det Kongelige Teaters overordnede mål skal derfor være indbyrdes afstemte.

Nye mål bør omsættes til praktiske handlingsplaner, så balletlærere, øvrige medarbejdere med kontakt til børnene, forældre, børn og ledelse alle kender deres rolle og forstår, hvordan de hver især kan bidrage til de formulerede fælles mål og arbejde ud fra et fælles værdisæt og fælles børnesyn, der ikke findes i dag.

Det Kongelige Teater skal have en dialog med N. Zahles Gymnasieskole om, hvordan det sikres, at den nye tilgang afspejles på Læseskolen.

ANBEFALING 2

Gør trivsel til et fælles ansvar

Balletskolen har brug for et nyt mindset omkring børns trivsel, så ansvaret for trivsel bredes ud til alle omkring barnet. Arbejdet med trivsel kan ikke "udliciteres" til fx Læseskolen eller pædagogerne i Mellemrummet – eller være noget, der foregår i nogle minutter efter en ballettime. Ansvar for trivsel kan således ikke placeres ét sted, men skal følge børnene i Læseskolen, balletundervisningen, Mellemrummet, spisepauserne, på kollegiet, til forestillingerne på teateret og så videre.

Balletskolen skal tage ansvar for, at arbejdet med trivsel bliver en fælles opgave. Trivselsarbejdet skal være en integreret del af undervisningen og være et ansvar, som alle voksne, der har med børnene at gøre, påtager sig.

Set ud fra børnenes og forældrenes synsvinkel er Balletskolen og Læseskolen et samlet hele, men det er Balletskolen, der er grunden til, at børnene går der. Balletskolen bør derfor have et entydigt ledelsesansvar for at definere standarden for et trygt og godt undervisningsmiljø, uanset hvor børnene befinder sig i løbet af dagen. Det samme gælder, når børnene deltager i forestillinger om aftenen.

ANBEFALING 3

Kend den skærpede underretningspligt

Alle medarbejdere, der har med børn og unge under 18 år at gøre, skal kende den skærpede underretningspligt, jf. barnets lov. Det omfatter kendskab til det individuelle ansvar for at lave en underretning, hvis der er bekymring for et barns trivsel. Dette ansvar er personligt og kan ikke overlades til andre, herunder Læseskolen.

Eksisterende og nye medarbejdere på Balletskolen skal trænes i rækkevidden af underretningspligten.

Der skal derudover være en tydelig procedure for Balletskolens medarbejderes indberetning og håndtering af mistroivsel, fx hvis der er bekymring for spiseforstyrrelse, selvskade eller fysisk eller psykisk vold.

Hvad ser vi?

Årsprøverne

Angst, nervøsitet og stress er en faktor hos børn på Balletskolen. Anspændtheden vokser i løbet af året og kulminerer de sidste måneder op mod årsprøven, der reelt fungerer som en stopprøve. Alle elever fra 2.-7. og i 9. klasse samt 1.-3. HF forbereder sig hvert år i denne periode mentalt og fysisk på den eksamen, der afgør, om de får lov til at fortsætte på Balletskolen i det kommende år, eller om de skal starte et nyt børne-/ungeliv et helt andet sted.

Selvom Balletskolen oplyser børn og forældre om, at afgørelsen af, om et barn kan fortsætte på skolen, træffes ud fra en helhedsvurdering af årsprøven og hele året, synes børn og lærere at opleve, at selve årsprøven er det afgørende. Så særligt i månederne op mod årsprøven er stemningen på Balletskolen præget af intens nervøsitet. Det gælder også i undervisningen.

Samtidigt hersker der blandt balletlærere, forældre og børn en udtalt usikkerhed om, hvad der skal til for at bestå, og hvem der reelt afgør, om et barn kan fortsætte på Balletskolen. Usikkerheden om magthierarkiet – altså hvem der kan påvirke, hhv. træffer afgørelsen – samt de uklare kriterier for, om barnet kan fortsætte, forplanter sig til hele skolen.

Forældre forsøger at finde ud af, hvad de kan gøre for at hjælpe deres barn gennem nåleøjet og skubber på for at få svar under de løbende evalueringer. Det betyder, at balletlærerne kommer under pres. For en del balletlærere er det en yderligere stressfaktor, at de føler sig målt på, hvordan deres elever klarer sig til årsprøven, og de oplever samtidigt et tidsmæssigt pres for at nå at lære børnene det, de skal kunne til eksamen. Den anspændte stemning påvirker lærerne og kan dermed forringe undervisningsmiljøet. Børnene er i forvejen fokuserede på deres egen præstation og kan have bekymringer for, om de får lov til at fortsætte på skolen.

Ophør på Balletskolen

Når afgørelsen om, at et barn ikke kan fortsætte på Balletskolen, er truffet, er der ingen fastlagt procedure for, hvordan man bedst hjælper det enkelte barn videre i livet. Det samme gælder, hvis et barn frivilligt forlader skolen.

Der bliver heller ikke undervejs i skoleforløbet – før i slutningen af 8. klasse – arbejdet rutinemæssigt med en Plan B, så de børn, der skal forlade skolen, er forberedte på fremtiden.

De fysiske rammer

Vi ser en skole, hvor børn og et børneliv skal passe ind i en voksenarbejdsplads. Det gælder i særlig grad efter overgangen til 3. klasse. De voksne balletdansere har førstret til det begrænsede antal dansesale, hvilket kan betyde u hensigtsmæssigt lange dage for børnene – især i perioder med sene forestillinger og efterfølgende (frivillig) morgentræning. Det kan gå ud over børnenes mulighed for at få nok søvn.

Samlet set indebærer det, at der er meget lidt tid til andet end skole og træning og meget lidt plads til at lege, både inde og ude. Der er ikke en legeplads i jordniveau, men en mindre, indhegnet tagterrasse med meget lidt mulighed for at boltre sig. Børnene bruger stort set al deres vågne tid på Balletskolen, og de fysiske rammer er utilstrækkelige til, at de kan udfolde sig ordentligt indendørs og udendørs – socialt og psykologisk.

Der kan være flere dage i træk, hvor børn ikke kommer ud og får frisk luft.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Det store pres op mod årsprøverne skaber utryghed og tager fokus fra indlæring, hvilket kan skabe splid balletlærerne og børn/forældre imellem, hvilket igen påvirker børnenes trivsel negativt og skaber utryghed i deres hverdag.

Det er en stor stressfaktor for det enkelte barn, at der lurer en nærmest konstant trussel om ikke at kunne fortsætte på Balletskolen og blive rykket op med rode ved skoleårets afslutning. Og selvom man ikke selv bliver valgt fra, risikerer man hvert år at miste nogle af sine nærmeste venner.

Både det at være i konstant konkurrence med andre og sig selv og usikkerheden om magthierarkiet kan ramme børnene på deres trivsel.

Balletskolen er et meget lukket miljø, og børnene har få muligheder for aktiviteter uden for skolen, hvilket giver dem meget begrænsede muligheder for at skabe relationer andre steder. Balletskolen er derfor ofte hele omdrejningspunktet for børnenes verden.

Børns fysiske og psykiske velvære er desuden betinget af, at der er god tid til at pjatte, spise og sove og plads til at lege. Den nuværende skolestruktur og de fysiske rammer indebærer derfor endnu en risikofaktor for børnenes trivsel.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 4 **Afskaf indskolingen**

Der er ikke fagligt belæg for, at det giver flere og bedre voksendansere, at man starter sin danseuddannelse allerede i 0. klasse.

Typisk går børn, der træner på højt niveau, til træning, uden at dette er bundet op på hele deres skoleliv også. De går til træning et sted og i skole et andet. Et alternativ til - allerede i de tidlige år - at blive en del af et relativt lukket miljø kan være, at de mindste børn går til ballet på Det Kongelige Teater et par gange om ugen, men derudover går i det almindelige skolesystem, dvs. at Læseskolen afskaffes for de mindste børn.

På den måde får børnene afprøvet deres lyst til at danse og oplever nogle flere år uden for et risikomiljø, hvor de kan have et socialt liv med legekammerater uden for balletverdenen.

Så kan den egentlige Balletskole (og Læseskole) begynde efter indskoling, dvs. fra 4. klasse - på basis af en optagelsesprøve. Det vil også kunne frigøre flere kræfter til de vigtige talentudviklingsår.

Som det er i dag med kombinationen af Læseskolen og Balletskolen i samme bygning, har man desuden ikke mulighed for at prioritere et børnevenligt miljø med eksempelvis faciliteter til indendørs og udendørs leg.

Man har heller ikke mulighed for at lægge et skema, der tilgodeser de yngste børns behov for nok fritid til at have en almindelig hverdag sammen med andre børn, der ikke nødvendigvis har samme interesse som en selv. Noget som er med til at definere et godt børneliv.

Gevinsten ved den nuværende model ser derfor ikke ud til at stå mål med risikoen for negative konsekvenser for børnenes trivsel.

Hvis man vælger at afskaffe indskoling, skal Balletskolen være bevidst om, at de børn, man optager, får et skoleskift. Det kræver særlig opmærksomhed på, at børnene trives og føler sig set og inkluderet i et fællesskab.

ANBEFALING 5

Afskaf årsprøverne

Læringsmiljøer kræver tryghed. Årsprøverne, der hvert år kan føre til, at man bliver sorteret fra, skaber pres og usikkerhed - og øger risikoen for dårlig trivsel hos børnene. Samtidigt er der ikke fagligt belæg for, at man kan forudsige et børnetalents fremtidige potentiale før puberteten. Børn udvikler sig forskelligt og i forskellige tempi - både fysisk og mentalt. Jo yngre en atlet er, desto mere usikker er vurderingen af, hvordan atleten vil præstere som voksen. Det er vanskeligt at forudse, hvem der pludseligt tager et stort spring fremad, hvornår springet indtræffer, og hvem der vil stagnere i deres udvikling. Derfor har Balletskolen i dag ingen sikkerhed for, at den frasorterer eller beholder de børn, der kan blive de dygtigste dansere.

Ophøret af de årlige "stopprøver" vil bidrage til et tryggere undervisningsmiljø, hvilket igen vil bidrage til at bevare danseglæden hos børnene. Det er med til at sikre, at de børn, hvis talent først viser sig sent, ikke falder fra. Danseglæden bevares lettest, hvis børnene er ubekymrede, og når børnene ikke er i løbende konkurrence med hinanden.

Årsprøverne bidrager i dag formentlig til at træne børnene i at kunne præstere under pres. Denne træning vil fortsat kunne ske fx gennem børnenes deltagelse i forestillinger, hvor de skal optræde foran et publikum.

Vi anbefaler, at børn, der ønsker at starte på Balletskolen fra 4. klasse, optages via en prøve. Til optagelsesprøven vurderes børnene af en ekstern jury - gerne kombineret med fagpersoner fra Balletskolen. Vurderingen skal omfatte hele barnets potentiale på det pågældende tidspunkt - herunder barnets fysiske, mentale og sociale kapacitet. Også forældrenes indstilling kan indgå i den samlede bedømmelse.

Når først barnet er kommet ind på Balletskolen, bør barnet som udgangspunkt kunne fortsætte der i resten af grundskolen, dvs. til og med 9. klasse.

Det er Balletskolens ansvar, ved hjælp af et veluddannet lærerkorps og et proaktivt Sundhedsteam, at vurdere og beslutte, om et barn undtagelsesvist skal forlade skolen, fordi barnet udviser tegn på fysisk, mental eller social mistrivsel. Det skal altid være skolens ambition, at barnets forældre forstår – og bakker op om – beslutningen.

ANBEFALING 6

Lav en Plan B med hvert barn og forældrene

Alle børn og deres forældre bør fra mellemtrinnet og frem løbende engageres i at udarbejde en individuel Plan B, så de er forberedt på, hvad der skal ske, hvis de en dag har brug for at vælge en anden vej.

Det er derfor afgørende, at Plan B opleves som noget naturligt, som alle børn på Balletskolen laver.

Der bør tages individuelle hensyn til de børn, der ikke kan fortsætte på Balletskolen, uanset om det er skolens eller deres eget valg. Det enkelte barn skal tages med på råd, så barnet føler et medejerskab for sin fremtid.

Nogle børn har svært ved at trives i tiden efter, at de har fået at vide, at de ikke kan blive på skolen. Andre børn vil måske helst sige farvel med det samme. Andre igen vil gerne blive i Læseskolen, men ikke danse med længere – og nogle vil måske gerne fortsætte med begge dele helt til slutningen af skoleåret.

Det er godt for børns trivsel på den lange bane at gøre meget ud af at skabe en god overgang, både på vej ind på – men særligt på vej ud af Balletskolen. Barnet skal opleve at have været mere end en potentiel balletressource og skal føle sig som en person, der har betydet noget i et fællesskab.

Hvad ser vi?

Balletlærerne mangler et fælles fagligt fundament for, hvordan man underviser, behandler og talentudvikler børn. Det skyldes dels manglende pædagogisk uddannelse og dels manglende arbejdsbeskrivelser for balletlærerne.

Miljøet og undervisningsformen bygger i et vist omfang på overleveret viden frem for på den professionalisme, der må forventes på en balletskole, som ønsker at uddanne dansere i verdensklasse.

Der er et behov for, at alle lærere har et tidssvarende syn på børn og har en opdateret indsigt i de nyeste træningsmetoder, forebyggelse af skader, motiverende coaching – samt et pædagogisk fundament.

Trods ledelsens forsøg på at skabe rum til at arbejde mere med trivsel efterlyser flere lærere, at der bliver udvekslet mere erfaring og viden mellem de forskellige faggrupper på skolen, der har med børnene at gøre – eksempelvis mellem pædagoger og balletlærere.

Vi ser en skole, hvor der mangler et holistisk syn på talentudvikling. Arbejdet med talent bør række ud over selve undervisningen og fx også omhandle, hvordan skolen optager elever, siger farvel til elever, hvordan man driver kollegiet, hvor mange forestillinger børn skal være med i osv.

Balletskolen mangler en samlet strategi for talentudvikling, udarbejdet af de forskellige fagligheder, der har indsigt i undervisning og træning af børn inden for eliteidræt og dans. Arbejdet med talentudvikling har derfor ad hoc-karakter, og de erfaringer, der bliver gjort undervejs, bliver ikke systematisk delt imellem de faggrupper, der har den daglige kontakt med børnene.

Den nuværende tilrettelæggelse af talentarbejdet medfører tætpakkede skemaer, der synes styret af en grundfortælling om, at "hvert minut tæller". Det betyder blandt andet, at tid brugt til spisning, trivelsstakke eller aktiviteter uden for Balletskolen ses som tid, der "tages fra" ballettræning og forringer talentudviklingen.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Det skaber utryghed og usikkerhed hos børn, når rammerne om børnene er uden klart formulerede pædagogiske standarder.

Utilstrækkelig pædagogisk og psykologisk indsigt samt manglende fælles retningslinjer er med til at fastholde et forældet børnesyn.

Uden fælles standarder bliver det op til den enkelte balletlærers pædagogiske evner at skabe god undervisning og trivsel i ballettimerne. Konsekvensen er, at man ikke altid arbejder efter

nutidige anbefalinger fra eksperter inden for eliteidræt og dans.

Der mangler fx en faglig forståelse for, hvor meget den samlede træning – inklusive optræden i forestillinger – maksimalt bør fylde på de forskellige alderstrin. Og der accepteres stiltiende forældede undervisningsmetoder, herunder en unødigt hård tone, der risikerer at føre til mistrivsel.

I mangel af en talentstrategi for børn står børnene ringe beskyttet, når de indgår på en voksenarbejdsplads, der har fokus på performance, produktivitet og salg.

Den sparsomme fritid har derudover den konsekvens, at børnene har meget lidt mulighed for at have andre sociale netværk, hvilket ellers ville bidrage til at øge deres robusthed. Samlet set indebærer det, at Balletskolen risikerer at miste talenter, der med en anden og mere moderne tilgang til undervisning kunne have udviklet sig til dygtige dansere.

Når der ikke er klare faglige og pædagogiske retningslinjer fra ledelsen, og balletlærerne mangler relevant uddannelse, risikerer Balletskolen, at børnene ikke får tilstrækkelig hjælp til at håndtere de udfordringer, de møder i deres hverdag. Børnene risikerer at gå alene med deres tanker, med fare for at det rammer deres selvværd og selvtillid. Der er også risiko for, at mistrivsel ikke opdages, fordi den nødvendige faglighed ikke er til stede.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 7

Etablér en balletlæreruddannelse

Der er brug for, at alle balletlærere får en uddannelse, der giver et fagligt grundlag inden for de arbejdsfelter, der er relevante for at sikre børnenes læring og trivsel – herunder underretningsspligt, tidssvarende børnesyn, moderne elitesportspædagogik, anerkendende pædagogik og sprogbrug, mental sundhed samt tegn på mistrivsel (selvskade, spiseforstyrrelser, mobning, vold mv.). Det skal ske under hensyntagen til, at der er tale om et talentudviklingsmiljø med de specielle karakteristika og udfordringer, det indebærer.

Der vil være en overgangsperiode, indtil også alle nuværende balletlærere har fået uddannelsen; den periode bør være så kort som mulig.

Der skal herudover laves en plan for, hvilken relevant efteruddannelse balletlærerne skal have, så deres faglighed, ud over ballet, løbende bliver vedligeholdt og udviklet. Det bidrager til at sikre, at alle får og fastholder et fælles sprog og en fælles tilgang til undervisning af børn og kan bidrage til løbende at udvikle undervisningen.

Her kan man fx skele til andre træneruddannelser, som uddanner trænere fra forskellige sportsgrene sammen, så de kan krydsinspirere hinanden. Det vil give balletlærerne et bredere netværk at hente gode råd fra.

ANBEFALING 8

Styrk samarbejdet i balletlærerkredsen

Nogle balletlærere oplever utryghed i samarbejdet i lærerkredsen, herunder i forbindelse med balletlærermøderne. De nævner, at de ofte savner en nedskrevet dagsorden, og at de ikke altid tør sige deres mening, fordi tonen kan være hård. Det dårlige miljø blandt balletlærerne risikerer at smitte af på børnene.

Ledelsen bør derfor overveje mødestrukturen, deltagerkredsen og indholdet. Alle faggrupper, der har med børnene at gøre, bør samles med mellemrum, så man kan krydsinspirere på tværs af fag og få et holistisk billede af, hvordan det går med det enkelte barn, og hvad hver især kan gøre for at bidrage til barnets udvikling.

Man bør desuden med mellemrum sætte tid af til at diskutere nogle mere principielle spørgsmål eller dilemmaer på møderne. Det giver træning i en mere åben drøftelse, hvor der er plads til tvivl, positiv meningsudveksling, og hvor der ikke nødvendigvis findes et rigtigt svar.

ANBEFALING 9

Giv balletlærerne mere tid til samarbejde med kolleger og forældre

Balletlærerne opleves som vigtige personer i børnenes liv. De bør derfor have bedre mulighed for at bidrage til det tværfaglige samarbejde omkring børns trivsel - herunder særligt tid til den løbende dialog med forældre og også tid til at deltage i flere eller alle forældremøder.

Arbejdet med børnenes trivsel skal være en naturlig og integreret del af balletundervisningen og ikke noget, der skal konkurrere med undervisningstiden. Det må i forbindelse med arbejdet med anbefalingerne vurderes, om de tidsmæssige rammer for balletlærernes ansættelse er hensigtsmæssige.

ANBEFALING 10

Udarbejd en strategi for talentudvikling

Arbejdet med en strategi for talentudvikling skal sikre, at der er en samlet tydelig og afstemt plan for den langsigtede udvikling af balletdanserne og samtidigt tjene som beskyttelse af børnene. Udviklingen af strategien skal ske i tæt samarbejde med Den Kongelige Ballet, så skolens mål flugter med Den Kongelige Ballets ambitioner for, hvad en balletdanser skal kunne præstere.

Arbejdet med en talentstrategi skal tilrettelægges, så Balletskolens medarbejdere er med i drøftelsen af emnerne, fx skolens børnesyn, skolens syn på pædagogik, skolens holdning til træningsmængder ved forskellige alderstrin og skolens uddannelseskrav til balletlærerne.

Når mål og metoder har været genstand for fælles drøftelser og er formuleret på skrift, bliver de lettere fælleseje. Det vil gøre det nemmere for ledelse og medarbejdere at bruge strategien til at navigere efter et fælles værdisæt og forventningsafstemme i hverdagen - til gavn for samarbejdet og børnenes trivsel.

Med talentstrategien i hånden vil Balletskolen i forbindelse med fremtidige ansættelser af balletlærere og andre medarbejdere let kunne tydeliggøre det tidssvarende børn- og ungesyn, der forventes i arbejdet med børnene.

ANBEFALING 11

Fordel roller ligeligt mellem børnene

Når et barn er optaget på Balletskolen, er barnet blevet vurderet til at være god nok til det, der skal ske på skolen. Børnene skal derfor behandles som ligeværdige og have samme muligheder for at dygtiggøre sig.

At optræde på en scene er med til at udvikle børnene på en lang række parametre. De får mærket den specielle stemning og holdånd, der er op til en forestilling, og de opnår erfaring i at samarbejde med andre, herunder forskellige faggrupper. Derfor skal det tilstræbes, at børnene deltager i lige mange roller og forestillinger over et år.

Det er eftertragtet hos børnene (og hos deres forældre) at få en rolle og få mulighed for at optræde foran et publikum. At lave en ligelig fordeling vil derfor også være med til at undgå ufrugtbar rivalisering mellem børn og mellem forældre. Det vil også understøtte, at børn på den ene side ikke bliver overbelastede på grund af for mange forestillinger og på den anden side ikke føler sig uden for fællesskabet, fordi de er med i få forestillinger.

Hvis nogle børn bliver udvalgt meget oftere end andre ud fra en vurdering af, at de er dygtigere, bliver det let en selvopfyldende profeti, at de udvikler sig til at blive de bedste dansere og performere, da de også får mere træning i dette.

Balletskolen skal have og tage ansvaret for, hvilke børn der deltager i hvilke forestillinger.

ANBEFALING 12

Inddrag børnene i trivselsarbejdet

Børns stemmer skal høres og inddrages – både igennem trivselsmålinger og samtaler, dels for at styrke børnenes fællesskabsfølelse og selvstændiggørelse, men også for at få nye idéer på banen, der kan føre til en fortsat forbedring af børnenes trivsel og dermed deres udvikling som dansere.

Uklare retningslinjer, utrygheden om hvor længe man kan få lov til at blive på skolen kombineret med den vedvarende konkurrence med sig selv og med andre børn skaber en usund individualisme, der understøtter en tendens til at være sig selv nærmest.

Det er værd at undersøge, om den viden, skolen i dag indsamler om børnenes trivsel og opfattelse af Balletskolen, er dækkende – eller om man, med afsæt i en forståelse af børns sprog og verdensopfattelse, kan stille mere relevante spørgsmål til børnene via trivselsmålinger og samtaler. Det vil give skolen data, der afspejler børnenes reelle trivsel og dermed et egnet udgangspunkt at handle ud fra.

ANBEFALING 13

Sørg for fridage uden træning

Det optimale for atletbørn på 13-15 år er to sammenhængende fridage for at restituere, både fysisk og mentalt, og at have mulighed for at opnå den nødvendige træningsmængde de øvrige fem dage om ugen.

For aldersgruppen 16-18 år er det også tilrådeligt at have to ugentlige – gerne sammenhængende – fridage. Også for denne gruppe er der behov for, at voksne fastsætter rammerne og dermed sikrer både den fysiske og mentale trivsel.

ANBEFALING 14

Giv fritid til andet end ballet

Balletskolen bør i skemalægningen til og med mellemtrinnet tage højde for, at børnene skal have tid til at lave andet end ballet. Det behøver ikke at være anden sport.

Man ved, at det skaber øget psykisk robusthed at have venner fra forskellige miljøer. Den ballast er vigtig, når man skal kunne performe individuelt i et konkurrencepræget miljø.

I øvrigt peger forskningen på, at de bedste eliteidrætsfolk inden for en række sportsgrene har dyrket flere typer sport i deres børneår, inden de er landet på deres endelige valg af sportsgren. Eliteidrætsudøvere er typisk også startet senere end gennemsnittet med at dyrke den sport, de dyrker på eliteniveau som voksne.

ANBEFALING 15

Få aspiranterne ned i træningstid under opstart

Der skal tages hensyn til den naturlige sårbarhed, der er hos børn og unge i forbindelse med transitioner.

Når aspiranterne starter på HF og dermed lander på en ny skole og i en ny verden, skal der i de første 3-6 måneder være plads til, at de kan have fokus på ungdomslivet og danne relationer til deres nye klassekammerater. Det bør der tages hensyn til, når man skemalægger og skal kombinere aspiranternes HF-studie med Balletskolens skema.

Et stærkt velfungerende skole- og ungdomsliv ved siden af dansen vil gøre aspiranterne mere modstandsdygtige over for den konkurrenceprægede hverdag, de agerer i.

I en nutidig strategi for talentudvikling bør der være plads til et ungdomsliv med lidt fritid ved siden af den nødvendige træning. Det vil være fuldt foreneligt med ambitionen om samtidigt at præstere på topniveau.

Hvad ser vi?

Balletskolen er præget af ildsjæle med en stærk passion for skolen, der ofte er en væsentlig del af deres identitet. Mange har arbejdet som balletlærer i mange år. Det er et relativt lukket miljø, hvor alle kender alle, og hvor den primære inspiration udefra kommer fra andre balletskoler.

Balletlærerne er typisk tidligere elever på skolen. Nogle viderefører – måske ubevidst – den kultur, de selv oplevede som elever, og benytter sig i et vist omfang af de metoder, de selv er blevet undervist ud fra, selvom det ikke nødvendigvis harmonerer med et tidssvarende børnesyn; herunder i forhold til hvordan man bedst sikrer børns trivsel. Det er svært at udfordre ”plejer”.

Tavshedskultur

Der er ikke klare fælles retningslinjer for, hvordan man som balletlærer skal udføre sit arbejde, og hvordan man kommunikerer med børnene og hinanden. Sammen med et meget kompetitivt miljø giver det grobund for en individualistisk kultur med fokus på kritik frem for ros.

En uklar eller manglende retning fra ledelsen om mål, kultur og børns rolle på teatret kombineret med en stiltiende accept af negativ feedback har slået tonen an til en tavshedskultur, hvor mange er utrygge ved at sige deres ærlige mening; balletlærere af frygt for hvad det kan betyde for deres arbejdsvilkår, børnene af frygt for hvad det kan have af konsekvenser for deres fremtid på skolen, og forældre af frygt for at skade deres barns muligheder på Balletskolen. Det har resulteret i en kultur med både skjulte og manglende dagsordener.

Der er ikke en kommunikationspolitik, der fastlægger hvad børn, forældre og lærere skal vide, hvornår de skal vide det, fra hvem de skal høre det - og i hvilken tone og form kommunikationen skal foregå. Fx i forbindelse med utilfredshed eller klager.

Sproget spejler kulturen

Sproget og kommunikationen på Balletskolen afspejler kulturen. Manglende pædagogisk uddannelse og dermed manglende forståelse af, hvad der giver god trivsel og virker motive-rende hos børn, betyder, at sproget i balletundervisningen kan være præget af en forældet tilgang til børn, krop, kultur mv.

Ifølge en række af de indberetninger, referencegruppen har fået indsigt i, benyttes til tider pædagogiske værktøjer, der inkluderer at nedgøre og udskamme børnene foran andre samt at ignorere dem frem for at rose og opmuntre.

Mere mundtlig end skriftlig

Der er ikke en tradition for skriftlighed på skolen. Der er fx ikke systematisk registrering af relevante fakta, som man kan bruge som baggrund for diskussioner og til at tage beslutninger ud fra, og heller ikke systematisk skriftlighed om de metoder, man ønsker at arbejde efter.

Det gælder lige fra en manglende arbejdsbeskrivelse for balletlærerne og et manglende overblik over, hvorfor børn forlader Balletskolen, herunder når de gør det af eget ønske - til manglende statistik over antallet, karakter og varighed af skader samt omfang af mistrivsel. Det gør det vanskeligt at få et datamæssigt stærkt grundlag til fx at kunne overvåge udviklingen over tid, måle hvilke tiltag der virker/ikke virker, og gribe ind, når udviklingen går den forkerte vej.

Silo-tænkning

Der mangler mellem de voksne en tradition for at samarbejde på tværs af faggrupper og drøfte pædagogiske eller andre dilemmaer i et tillidsfuldt forum, hvor man i fællesskab tager problemer op og drøfter forskellige løsningsmuligheder.

Flere balletlærere efterlyser, at der er tid til at udveksle mere erfaring og viden mellem de forskellige faggrupper på skolen, der har med børnene at gøre - eksempelvis mellem pædagoger og balletlærere.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Et læringsmiljø præget af uklare rammer og uhensigtsmæssig pædagogik skaber utryghed og betyder, at børn udøver selvcensur og fristes til at holde vigtig information tilbage over for balletlærerne. Dermed risikeres, at børnene ikke får den rette hjælp, når de har brug for den.

Tavshedskulturen betyder, at det nødvendige opgør med eksempelvis gammeldags pædagogiske metoder eller en dårlig tone ikke bliver taget. Når uhensigtsmæssige undervisningsmetoder ikke standses, har børnene en øget risiko for at blive udsat for psykisk vold i form af offentlig nedgørelse, udskamning mv. Det kan ødelægge deres hverdag og kan give dem varige psykiske mén.

Uklare forventninger og upræcis ansvarsfordeling kombineret med manglende pædagogisk-psykologisk forståelse skaber rum for en kultur, der tillader uvaner, uacceptabel adfærd og derigennem en øget risiko for mistrivsel hos børn. Dette er særligt udfordrende, da børnene i forvejen befinder sig i et risikomiljø.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 16

Søg inspiration uden for ballettens verden

Balletskolen ser sig selv mest som en skole, hvor børnene lærer en specialiseret kunstart - ikke en sport. Det ligger i skolens kultur at lukke sig om sig selv og primært hente inspiration fra andre balletskoler.

Der er meget læring og sparring at få ved at kigge bredere ud til andre talentudviklingsmiljøer - fx i sporten og kulturlivet. Det gælder også for børnene, der kan have god gavn af at orientere sig mere udadtil.

Balletskolen kan med fordel hente inspiration, både nationalt og internationalt, hos sportsklubber og skoler, som er kendte for at være dygtige til at koble god trivsel hos børn og unge med at skabe sportsudøvere på højeste internationale niveau. Her kan man blandt andet hente gode idéer til, hvordan man kan arbejde med børns inddragelse og medbestemmelse.

Balletskolen bør herudover søge samarbejde med organisationer, der har faglig viden om de særlige udfordringer, der opleves hos børnene på Balletskolen, såsom sportsskader, spiseforstyrrelser, dårlig trivsel osv. Det kan fx formaliseres ved at etablere et Advisory Board for Balletskolen, hvor Balletskolens ledelse kan trække på et fagligt netværk og få inspiration udefra.

ANBEFALING 17

Indfør regelmæssig supervision

Balletlærerne står meget alene med det store ansvar, det er at undervise børn i et risikomiljø. Der har ikke været tradition for og dermed åbenhed over for andre faggruppers viden, når det drejer sig om balletundervisning.

Balletlærerne bør – sammen med fx pædagogerne på Balletskolen og forstanderparret på kollegiet – få regelmæssig faglig supervision, så de har mulighed for at få konstruktiv og tværfaglig feedback, der kan bidrage til samarbejde og videre (tvær)faglig udvikling.

Mere inddragelse og samarbejde på tværs af faggrupper skal understøtte et miljø, hvor fællesskab, psykologisk tryghed og anerkendende feedback er i centrum.

ANBEFALING 18

Skab en fælles referenceramme gennem skriftlighed

Den manglende tradition for skriftlighed – herunder målbeskrivelser på de enkelte klassetrin – er med til at gøre det svært for balletlærerne at vide, hvilke faglige og pædagogiske forventninger der er til dem, og hvad de bliver målt på både i forhold til faglig standard og børnenes trivsel. Den usikkerhed risikerer at smitte af på børnene.

Det vil være en fordel, hvis der er opdaterede og relevante retningslinjer tilgængelige på skrift for emner som aldersrelateret træningsbehov, rollefordeling, kommunikation, håndtering af skader og forældreklager for blot at nævne nogle eksempler. Når retningslinjer er formuleret på skrift, er de lettere at tage afsæt i, dele og følge op på.

Der bør desuden formuleres et fælles børnesyn og mobbesyn med inddragelse af balletlærere, pædagoger, børn og forældre.

ANBEFALING 19

Arbejd med en anerkendende sprogform

Kulturen – herunder det børnesyn, der eksisterer på Balletskolen – afspejles i sproget. Sprog skaber virkelighed, og ordvalg kan have en afgørende effekt i forhold til at skabe et miljø, hvor børn trives. Det gælder særligt, da børnene, som følger af et vedvarende stort fysisk og psy-

kisk pres, er i et risikomiljø. Anerkendelse og opmuntring er stærke pædagogiske værktøjer, som balletlærerne skal uddannes i at bruge bevidst og systematisk, og som det er hensigtsmæssigt at lave en politik for.

Sproget på Balletskolen har en tendens til at være fokuseret på det negative. Balletkulturen har traditionelt et fokus på, hvad der er forkert, og derfor påtales de fejl, barnet laver, ofte i stedet for at fejre sejrene og lægge vægt på de ting, barnet kan gøre for at blive bedre – samt rose og spørge ind til, hvordan forbedringer er opnået.

Nedsættende ord og offentlig udskamning er psykisk vold mod børn. Der er desuden forskningsmæssigt belæg for, at en anerkendende tilgang med konstruktive tilbagemeldinger fremmer børns trivsel, udvikling og sportslige niveau – også på den lange bane.

Ud over uddannelse af balletlærerne, som blandt andet skal lære, hvordan man underviser gennem positiv forstærkning, anbefaler vi, at hele skolens kommunikation gentænkes i et nyt lys, der blandt andet beskriver, hvordan man taler med og om børnene og hinanden på en måde, der støtter udvikling og trivsel.

Det gælder også, hvordan man omtaler skolens syn på sig selv som værende et elitemiljø. Vi anbefaler, at skolen omtaler sit miljø for børn under tretten år som et børnemiljø. Fra tretten til atten år som et talentudviklingsmiljø – og de voksne professionelle dansere som et elitemiljø. Det vil skærpe bevidstheden om, hvordan man bedst arbejder med de tre forskellige målgrupper og undgår at behandle børn som små voksne.

Hvad ser vi?

Et Sundhedsteam er tilknyttet Balletskolen. Sundhedsteamet består af en fysioterapeut, en lægefaglig konsulent, en diætist, en mental coach, en pilatestræner og en klinisk psykolog. Nogle er deltidsansat på Det Kongelige Teater, andre er tilknyttet på konsulentbasis.

Tiden tillader i det væsentligste kun, at Sundhedsteamet har med børnene at gøre på ad hoc-basis, og arbejdet synes ikke at tage afsæt i en systematisk tilgang ud fra fælles retningslinjer for vurderingen af det enkelte barns samlede sundhed og trivsel.

Krop, vægt, mad

På Balletskolen er der et særligt udtalt fokus på krop, vægt og mad. Børnene bliver målt og vejlet to gange årligt, og der synes at være en opfattelse af, at der er bestemte krav til den ideelle højde og vægt for en balletdanser.

Der er meget få pauser i børnenes hverdag og meget kort tid til at få indtaget den rigtige mad, der indeholder de nødvendige kalorier, når man træner meget. Der er heller ikke den nødvendige ro omkring spisningen. Mellemmåltider/snacks indtages ofte på vej mellem Balletskolen og Læseskolen, og børn fra 3. klasse spiser frokost i Det Kongelige Teaters voksenkantine, hvor der ikke tages særlige hensyn til børn.

Der synes ikke at være en samlet monitorering af, om børnene får spist.

Der er desuden mange misforståelser omkring spisning og mad. Skole, forældre og børn har ikke samme viden og arbejder ikke i tilstrækkelig grad sammen om at skabe rammer, der sikrer, at børnene får nok mad, den rigtige mad, tid til at indtage den og en hyggelig atmosfære omkring spisningen.

Diætisten har 7½ time ugentligt, der skal dække både Balletskolens ca. 130 børn og Kompagniets 80 voksne dansere.

På skolen tales der om en accept af kropsdiversitet, men der hersker en dominerende fortælling om et ensidigt kropsideal, der hylder den spinkle, slanke balletkrop. Det opleves, at de unge typisk efterstræber dette.

Skader

Tavshedskulturen gælder også i forbindelse med skader. Børnene har ikke altid lyst til at fortælle, at de har ondt eller har en skade, da de er nervøse for at miste en træning eller udsende de forkerte signaler i forhold til fx motivation. Fra Balletskolens side understøttes samtidig en fortælling om, at "hvert minut gælder".

Hvis ikke børnene får tydelig besked på andet, vil de foretrække at træne på trods af en skade, fordi de gerne vil danse og gerne vil lære.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Hvis børn er bange for ikke at leve op til det dominerende kropsideal, risikerer de at udvikle lavt selvværd og en negativ opfattelse af egen krop – med den mistrivsel, som følger af det.

Det gælder særligt omkring puberteten, som jo er en naturlig udviklingsperiode, som er uden for barnets kontrol, men hvor barnet kan opleve, at kroppen forandrer sig hurtigt og får et voksent udtryk. Her kan piger, når de får kvindelige former, komme til at opfatte, at deres udvikling strider imod Balletskolens idealer.

Der er fagligt belæg for, at et kompetitivt miljø øger risikoen for, at børn fx udvikler stress og får tegn på depression eller selvskaide. Derudover øger et fokus på vægt og mad risikoen for at udvikle spiseforstyrrelser.

Når børn ikke fortæller, at de har ondt, risikerer man at overse skader og overbelastninger, der kan føre til langvarige fysiske skadesforløb og mental udbrændthed.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 20

Opgradér Sundhedsteamet

Et forbedret Sundhedsteam bør have til opgave, at hvert barn årligt får et sundheds- og trivselstjek ud fra et holistisk syn på barnet. Her skal der undersøges for såvel fysisk som mental sundhed, der skal vægtes ligeligt.

Der skal være systematik og faste intervaller omkring sundheds- og trivselstjekket.

Sundheds- og trivselstjekket skal ske i en fortrolighed, der indebærer, at børnene oplever, at de kan tale frit. Børnene skal vide sig sikre på, at samtalen om sundhed og trivsel kun med deres samtykke vil blive delt med andre (medmindre der er en lovgivningsmæssig forpligtelse).

Der er brug for en analyse af, om der er allokeret timer nok til, at medlemmerne af Sundhedsteamet kan varetage deres nuværende og fremtidige opgaver på forsvarlig vis, og om de rette faglige kompetencer er til stede. Man kan desuden overveje, om den anbefalede ligestemte vægning af sundhed og trivsel i Sundhedsteamets virke skal afspejle sig i navnet på teamet.

ANBEFALING 21

Tilskynd diversitet og lad børnene selv vælge træningstøj

Kropsdiversitet skal ses som noget positivt. Børn på alle alderstrin bør præsenteres for andre danseformer, end den som Balletskolen uddanner i. Så kan de opleve, at der er muligheder for at forfølge dansedrømme, selvom ens krop ikke udvikler sig inden for de relativt snævre rammer, der er for at blive en del af Kompagniet.

Det understøtter også vores anbefaling om et øget fokus på at have en Plan B for hvert barn, der kan aktiveres, hvis barnet ikke kan blive på skolen eller selv vælger at stoppe.

En tilskyndelse til forskellighed og hensyn til børnenes individuelle præferencer vil være med til at understøtte deres udvikling som selvstændige enkeltpersoner.

Tilskyndelse kan også ske ved at give børnene lov til selv at vælge, hvordan de klæder sig i forbindelse med træning, så længe tøjet er egnet til ballettræning. Der kan evt. gives en ramme, hvor alle kan vælge imellem flere tøjgenstande og farver, uanset hvilket køn barnet identificerer sig med.

På samme måde kan man til træningen give mere frihed til, hvordan man (uanset køn) sætter sit hår, lægger make-up eller bærer smykker, så længe det ikke indebærer en risiko for skader.

En mindre grad af uniformering kan også styrke børnenes oplevelse af at være et individ med egen værdi.

ANBEFALING 22

Afskaf faste vejninger af børn

Som udgangspunkt bør man ikke veje atleter under 18 år – medmindre helt særlige forhold taler for det.

I folkeskolen vejes børn to gange i løbet af skoletiden af en sundhedsplejerske, typisk i ca. 2. og 7. klasse, for at finde tegn på eksempelvis tidlig pubertet eller sygdom.

Der er ikke fagligt belæg for, at vægten hos et barn, der danser ballet, i sig selv er en indikator for barnets sundhed og trivsel eller barnets evne til at danse.

Der er til gengæld fagligt belæg for, at børn, der dyrker eliteidræt i miljøer, hvor der er meget fokus på krop, vægt, kost og udseende, har en større risiko for at udvikle en spiseforstyrrelse eller andre negative psykiske reaktioner som fx selvskade, end andre børn har.

Hvis man skulle forsøge at opspore en spiseforstyrrelse gennem vejning alene, ville det kræve meget hyppige vejninger, som i sig selv ville øge risikoen for at udløse forstyrrede kostvaner og en negativ kropsopfattelse. Derfor frarådes dette.

At opdage en spiseforstyrrelse tidligt kræver faglig ekspertise, men alle velinformerede fagpersoner omkring børnene kan lære at være opmærksomme på nogle fysiske, psykiske og sociale tegn.

Hvis et barn eller en ung fx ser sig selv som tyk, selvom det objektivt set er meget tyndt, ændrer spisevaner, fravælger godt samvær med forældre og venner for at undgå indtag af kalorier eller har et pludseligt synligt vægttab, skal de voksne reagere.

Ved mistanke om en spiseforstyrrelse skal der være kontakt mellem balletlærer, Sundhedsteam og forældre med henblik på en trivselssamtale.

I tråd med anbefalingerne under tema 4 "Kultur, børnesyn og sprog" bør Balletskolen etablere og værne om en fælles aftale om aldrig at tale negativt om kroppe og udseende, men fremme en kultur, hvor kropsdiversitet er accepteret.

ANBEFALING 23

Skab ro og fællesskab omkring spisning

Det er de voksnes ansvar at sikre, at børnene får tilstrækkeligt med kalorier i løbet af dag.

Balletskolens børn har en meget skemalagt dag med mange miljøskift og kort tid til at spise. Det er dårligt for børnenes samlede trivsel, hvis de ikke når at få indtaget de kalorier, kroppen har brug for ved meget fysisk træning. Det er derfor særlig vigtigt, at der bliver skabt en rolig og hyggelig atmosfære omkring spisningen. Det kan fx ske ved, at læreren læser højt, sætter noget musik på eller skaber rum for afslappet samtale.

Spisning er desuden en social begivenhed. Fællesskab omkring måltider er vigtig for børns dannelse og trivsel. I hele grundskolen bør spisning foregå i selskab med en voksen, som de har en relation til.

Hvis barnet ikke har nået at spise et mellemmåltid, fx fordi barnet har været til prøver, skal der være en alment accepteret mulighed for, at barnet kan spise i Læseskolen. Der bør være klare aftaler om det mellem Balletskolen og Læseskolen.

Fra 3. klasse spiser børnene frokost i Det Kongelige Teaters voksenkantine. En voksenkantine er ikke umiddelbart indrettet til børn og deres behov.

Derfor bør der tages særlige hensyn, fx ved at skabe et børnevenligt miljø, hvor børnene har ro og kan være børn – og ved at sørge for, at der altid er kalorierholdige retter, som de fleste børn kan lide, på menuen.

Man kan også overveje at indføre skolemad, som nordiske studier har vist positive effekter ved, bl.a. i forhold til sundhed og energi.

ANBEFALING 24

Lav faste procedurer for børn med skader eller overbelastning

Det skal sikres, at børn ikke er bange for at sige det, hvis de har ondt et sted. Lette skader er forventelige, og skader må ikke medføre eksklusion fra træning. Børn, der træner meget, vil helt naturligt jævnligt mærke en ømhed i kroppen. Det er vigtigt, at de får lært at skelne imellem, hvad der er "den gode ømhed", og hvad der er en smerte, de skal reagere på.

Hvis der er tale om skader, så barnet ikke kan deltage i den almindelige træning, skal balletlærerne for at undgå eksklusion tilrettelægge individuelle praktiske og evt. teoretiske øvelser, som børnene kan lave sideløbende med, at deres kammerater træner.

I dag er børn med skader med i lokalet, men ser typisk på, mens de andre træner. Det vil være en fordel, hvis disse børn kan aktiveres med alternativ træning, så de oplever, at de fortsat kan udvikle deres dans på trods af deres skade.

Balletskolen mangler overblik over mængden og arten af skader. Skader bør dokumenteres, så udvikling i antallet af skader og deres art kan følges. Det vil gøre det muligt - på en in-formeret baggrund - at vurdere, om der er brug for at lave ændringer i undervisningen eller træningsformen.

Hvad ser vi?

Børn og unge i en risikoposition

Børnene på kollegiet er i en mere sårbar position end de øvrige børn på Balletskolen. De er flyttet til København fra hele landet og er langt væk fra deres familie og venner. De har typisk gået til ballet dér, hvor de kommer fra, og de føler sig ofte bagud i forhold til de børn, der har gået på Balletskolen helt fra de små klassetrin. Ud fra de oplysninger, vi har modtaget, fremgår, at børn og unge på kollegiet er overrepræsenterede i forhold til selvskade og spiseforstyrrelser.

Lørdagstræning

Der er lørdagstræning på Balletskolen fra 5. klasse og op; dog ikke ca. hver 3. lørdag. Børnene kan bo på kollegiet fra 7. klasse, og for disse elever er lørdagstræningen frivillig. Lørdagstræning betyder, at mange kollegiebørn – selvom træningen er frivillig – ikke tager hjem i weekenderne. Det skyldes, at de ikke har lyst til eller tør gå glip af en træning, fordi de er bange for ikke at forbedre sig nok og at komme (måske yderligere) bagefter de andre børn. En del af børnene tager derfor kun hjem de weekender, hvor der ikke er lørdagstræning.

Rammerne for kollegiet

Kollegiet er fysisk beliggende i Det Kongelige Teaters lokaler, og det er ansatte ved Det Kongelige Teater, der driver kollegiet. Det betyder i praksis, at børnene på kollegiet aldrig har helt fri fra balletten og også i fritiden er omgivet af personer, der har direkte tilknytning til Balletskolen.

Der mangler på Det Kongelige Teater en faglig forståelse af, hvad det kræver at drive en de facto kostskole med op til 18 balletelever mellem 12 og 19 år.

Kollegiet drives af et forstanderpar, hvoraf den ene samtidigt står for den daglige madlavning.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Med den nuværende bemanning på kollegiet er der ikke tid nok til den omsorg, børn og unge har brug for i form af fælles aktiviteter, aftenhygge, fejring af begivenheder osv.

Kulturen på Balletskolen understøtter ikke i tilstrækkelig grad, at børn på kollegiet kan føle sig frie, når kollegiet er fysisk beliggende på deres skole, hvor de bliver vurderet hele tiden. Det kan gøre det svært for børnene at betragte deres hjem som et fristed. Det kan også være vanskeligt at finde voksne, man tør at betro sig til, når alle kender alle. Der er så få voksenressourcer, at børnene er overladt meget til sig selv med de udfordringer, glæder og sorger, et ungdomsliv byder på. Det indebærer en øget risiko for isolation og ensomhed og dermed mistrivsel.

Samtidigt er børnene under et evigt pres for at være på niveau. Derfor føler de sig ofte tvunget til at deltage i lørdagstræningen, når den er skemalagt i weekenden. Det skaber isolation fra forældre og andre netværk, hvilket kan bidrage til ensomhed og selvbeprejdelse, så mistrivsel får lov til at udvikle sig. Dét at komme hjem til sine forældre og have adgang til andre sociale netværk er en meget stor beskyttende faktor mod dårlig trivsel.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 25

Nytænk kollegiet

Der er større mistrivsel blandt børnene på kollegiet end blandt de øvrige børn på Balletskolen.

Der er behov for en professionalisering af dét, der i dag reelt er et hjem for børn og unge i alderen 12-19 år. Betegnelsen kollegie er misvisende. Et kollegie er for unge voksne under uddannelse. En kostskole er skole og hjem typisk i flere år for børn ned til 12 år, mens en efterskole først optager børn fra 8. klasse og typisk for et enkelt år. Her har vi en slags hybrid.

En nytænkning bør derfor som minimum omfatte en opprioritering af bemanningen, det pædagogiske arbejde på kollegiet og af den fornødne faglighed.

Der er brug for flere personer med fokus på omsorgsopgaverne. Personer, der kan understøtte god trivsel fx ved at skabe traditioner og ritualer, som børnene kan samles om på tværs af alder. Gode forbilleder, som børnene kan se op til og har lyst til at være sammen med.

Der er brug for voksne, der har øje for børn, der er kede af det, og som kan trøste dem - og handle på det, hvis vedkommende fx opdager uhensigtsmæssige subkulturer, der kan føre til mistrivsel.

Hvis børn skal kunne trives i et elitemiljø, kræver det en ekstra opmærksomhed. Det fordrer ekstra meget omsorg og mulighed for trøst og sparring og også andre input end ballet, så barnet kan mærke, at der er pauser fra det, der ellers fylder hele barnets liv. Det gælder særligt for de børn, der ikke kommer hjem til deres forældre om aftenen. Derfor har kollegiet en særlig rolle for de børn, der bor der.

Alle børn på kollegiet bør have en kontaktperson, som de kan tale fortroligt med. Kontaktpersonen skal have en pædagogisk baggrund, skal være tilgængelig for barnet og skal sikre kontakt mellem barn, forældre og kollegiet. Barnet skal have indflydelse på valget af egen kontaktperson.

Det kan undersøges, om alle familier til børn på kollegiet har de økonomiske og tidsmæssige ressourcer, det kræver at have et barn boende langt fra eget hjem. Det kan i den forbindelse overvejes at indstifte et legat, familier kan søge til rejser, besøg og andre merudgifter ved at have et barn boende et andet sted, så også børn i disse familier kan få besøg mv., der understøtter barnets trivsel.

ANBEFALING 26

Vælg en anden fysisk placering af kollegiet

Formålet med at flytte kollegiet er at sikre, at de børn, der bor på kollegiet, "har fri, når de har fri", og at de trygt kan betro sig til de voksne på stedet uden bekymring for, hvem oplysningerne deles med. Der skal være en fysisk og psykisk pause fra balletten med luft til at få andre impulser.

Det må overvejes, hvordan der kan føres tilsyn, både hvis kollegiet fortsat skal drives af Det Kongelige Teater, og hvis det skal drives af eksterne.

ANBEFALING 27

Optag først børn på kollegiet fra 8. klasse

Jo ældre børnene er, desto mere robuste er de i forhold til at være væk fra deres forældre og hjemlige netværk.

Først i aldersgruppen 14+ er det nødvendigt med en træningsmængde, der retfærdiggør, at børn behøver at flytte til København og gå på Balletskolen. Derfor kan tidligste optag på kollegiet justeres, så det kan ske fra 8. klasse.

ANBEFALING 28

Sørg for at børnene på kollegiet kommer hjem i weekenderne

De børn på kollegiet, der går i grundskolen, skal støttes i at komme hjem i weekenderne. Her kan de være sammen med familien og se venner fra andre miljøer end Balletskolen, hvilket er en væsentlig beskyttelse mod dårlig trivsel.

Der bør derfor ikke være frivillige træningspas i weekenden. Børnene – også dem, der bor på kollegiet – vil ønske at deltage, da de er i konstant konkurrence med både sig selv og de øvrige børn på Balletskolen. Det indebærer, at de vælger at blive på kollegiet og ikke kommer nok hjem.

Børnene har brug for, at de voksne sætter grænsen for, hvornår træning ikke er hensigtsmæssig i forhold til deres generelle trivsel.

Man kan også overveje, om kollegiet kan holde helt lukket i nogle weekender for at markere skolens holdning til værdien af et liv udenfor.

ANBEFALING 29

Styrk sammenholdet mellem børnene på kollegiet

Kollegiet er en mulighed for at skabe en modvægt til et krævende og kompetitivt miljø, som resten af Balletskolen er præget af. Derfor kan der sammen med beboerne skabes et charter om samvær og kammeratskab, som efterfølgende indarbejdes aktivt i det pædagogiske arbejde på kollegiet.

Børnene på kollegiet føler sig balletmæssigt bagud i forhold til de øvrige børn, der har gået på skolen i flere år. Der bør være et "opstartsprogram" i form af et særligt introkursus for de nye - og evt. eksisterende - elever på kollegiet, så de bliver rystet sammen, og så de ikke får oplevelsen af, at alt er nyt, når skoleåret starter. På den måde vil de få forhåndskendskab til en eller flere undervisere og har skolen og kollegiet for sig selv i fx en uge.

Hvad ser vi?

Vi ser en forældregruppe, der er meget engageret i deres børns skolegang, og som derfor indeholder et stort potentiale i forhold til at bidrage til Balletskolens arbejde med børnenes trivsel.

Samtidig har Balletskolen en oplevelse af, at nogle af forældrenes store ambitioner på vegne af deres børn kan være en udfordring i hverdagen. Det oplever Balletskolen blandt andet, når forældre fastholder et ønske om, at børnene skal deltage i mange forestillinger, selvom Balletskolen søger at tage hensyn til børnenes trivsel ved at undgå mange forestillinger. Tilsvarende at forældre ikke ønsker, at der i stedet for børn fra Balletskolen optræder børn, der går til ballet andre steder. Det kan også komme til udtryk ved, at forældrene understøtter, at børn træner i ferieperioder, selvom skolen tilkendegiver, at "ferie er ferie".

Parallelt med det betyder tavshedskulturen, at mange forældre afstår fra at udtrykke kritik af balletlærere eller skolen i øvrigt, da de er bekymrede for, at kritik kan have negative konsekvenser for deres barn; enten i hverdagens balletundervisning eller for barnets mulighed for at fortsætte på Balletskolen. Når der gives kritik, er det derfor ofte betinget af anonymitet, hvilket gør det vanskeligt for skolen at agere – fx ansættelsesretligt – på kritikken.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Forældres tilbageholdelse af information eller fejlinformation om børnene gør det vanskeligt for Balletskolen at give børnene den rette hjælp, når de har brug for det.

Manglende forældreinddragelse fra skolens side kan bidrage til en forældrekultur, hvor forældrene tænker og handler udelukkende til fordel for deres eget barn frem for at bidrage til et sundt fællesskab i forældrekræden, hvor man sammen kan drøfte fx mistrivsel. Usikre eller utrygge forældre medfører desuden en øget risiko for, at børnene ikke får den rette støtte og beskyttelse hjemmefra, fordi forældrene ikke forstår eller er trygge i deres rolle over for Balletskolen. Det krydspres, der er mellem forældrenes ambitioner, lærernes krav og børnenes egne forventninger, er en kilde til mistrivsel.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 30

Brug forældrene som en ressource

Balletskolen bør overveje, hvordan samarbejdet med forældrene kan styrkes og understøtte

børnenes trivsel. Forældre er ikke en tredjepart mellem barnet og skolen. Barnet og forældrene er en enhed.

Der er brug for psykologisk tryghed mellem forældre og ledelse. Balletskolen skal derfor sikre tydelig kommunikation med forældrene om, at det er afgørende for børnenes trivsel og Balletskolens mulighed for at agere på mistriivsel, at forældrene oplyser Balletskolen om udfordringer, uanset om det relaterer sig til en konkret balletlærers undervisningsstil, skader, mistriivsel eller andet. Og at kritik ikke har negative konsekvenser. En ændring af systemet med årsprøver må antages at fjerne en del af forældrenes bekymring ved at udtrykke kritik og stå ved den med navn.

ANBEFALING 31

Styrk kommunikationen om krop, vægt, mad, træning og skader

Der bør afsættes mere tid til, at diætisten kan holde oplæg for børn og forældre om fx REM-S (Relativ Energimangel i Sport), indhold af madpakker, hvad der med fordel kan serveres til aftensmad, og hvilke rammer der gerne skal være omkring måltiderne.

Der bør også afsættes tid til, at de øvrige personer i Sundhedsteamet kan dele deres viden om og erfaring med træning, krop, vægt og skader med børn og forældre – herunder (for forældrene) skolens anbefalinger til, hvordan man bedst italesætter krop, vægt og mad over for børnene.

Det personale, der har med børnene at gøre (også på Læseskolen), skal jævnligt deltage i oplæggene, så de får forståelse for fx børnenes særlige kostbehov og møder forældrene. Det vil give et fælles sprog at tale ud fra.

De større børn kan deltage sammen med deres forældre, så de har en fælles referenceramme at tale ud fra derhjemme. De mindre børn skal have løbende information, som er tilrettelagt efter deres alderstrin.

ANBEFALING 32

Styrk kommunikationen om forældreansvar

Forældre skal være bevidste om det særlige ansvar, det indebærer at have et barn på Balletskolen. Det er et risikomiljø, og det vil det i et vist omfang fortsat være, uanset om referencegruppens anbefalinger følges.

Ud over praktisk information skal forældrene kende og forstå ræsonnementet bag skolens børnesyn, sprogbrug, pædagogik, træningsmængde, kostråd, håndtering af skader, afskedsritualer mv. Kun på den måde kan forældrene loyalt støtte op om skolen. Det skaber utryghed hos børnene, hvis de får forskellige signaler fra skolen og deres forældre, fx om kost og deltagelse i forestillinger.

Selv om nogle forældre eksempelvis ønsker, at deres børn deltager i mange forestillinger, må Balletskolen fastholde, at skolen har ansvaret for børnenes trivsel på skolen, og at mange og sene forestillinger kan gå ud over trivslen. Børnene elsker at danse og vil gerne på scenen, og det er skolens ansvar at vurdere, hvor mange forestillinger barnet skal deltage i – også selvom barnet (og forældrene) ønsker, at barnet deltager i mange forestillinger.

Det er også skolens ansvar, at alle børn får mulighed for at afprøve sig selv på en scene og at sikre, at børn og forældre ikke føler sig forbigået i denne sammenhæng. Har skolen overvejelser om, at et barn ikke er klar til en forestilling, skal der være en åben dialog om det med forældrene. Det betyder også, at Balletskolen og forældrene vil have et fælles sprog, når de skal forklare barnet, hvorfor barnet ikke er med denne gang.

Der bør være jævnlige og åbne diskussioner på forældremøder om de trivselsdilemmaer, som Balletskolen eller forældre står med. Derudover vil Balletskolen her kunne kommunikere om fx den faglige begrundelse for, hvor mange forestillinger Balletskolen vil lade børn deltage i – og hvordan skolen bedst sikrer, at alle børn får nogenlunde lige meget erfaring i at være på scenen.

Der kan også være behov for, at Balletskolen finder et sprog for tydeligt at italesætte det, hvis skolen oplever, at skolegangen på Balletskolen i højere grad er forældrenes end barnets ambition, og barnets trivsel lider under dette.